

Møte torsdag den 7. mars kl. 10

President: I n g e L ø n n i n g

D a g s o r d e n (nr. 59):

1. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om utbygging, anlegg og drift av Snøhvit LNG (Innst. S. nr. 100 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 35 (2001-2002))
2. Debatt om kultur- og kirkeministerens redegjørelse om Norsk rikskringkasting (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 28. februar 2002)
3. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Eirin Faldet, Åslaug Haga og May Hansen om strukturendringer og rammebetingelser for Norsk rikskringkasting (NRK) (Innst. S. nr. 93 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:28 (2001-2002))
4. Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 7. februar 2002 (jf. Innst. O. nr. 21):
«Stortinget ber Regjeringen sørge for at vederlag for konsesjon for riksdekkende reklamefinansiert kringkasting i sin helhet skal tilfalle statskassen. Bevilgninger til norsk film- og fjernsynsproduksjon foretas ut fra ordinære budsjettprioriteringer i forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjett.»
5. Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 7. februar 2002 (jf. Innst. O. nr. 21):
«Stortinget ber Regjeringen før neste konsesjonsrunde legge frem sak for Stortinget ved regulering av beløp for vederlag for konsesjon til riksdekkende kringkasting.»
6. Forslag fra stortingsrepresentant Magnar Lund Bergo på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 7. februar 2002 (jf. Innst. O. nr. 21):
«Stortinget ber Regjeringen øremerke det samlede konsesjonsvederlaget til media- og kulturformål.»
7. Forslag fra stortingsrepresentant Eli Sollied Øveraas på vegne av Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 7. februar 2002 (jf. Innst. O. nr. 21):
«Stortinget ber Regjeringen øremerke det foreslåtte engangsbeløpet og den inntektsavhengige delen av konsesjonsavgiften til drift av Statens Medieforvaltning og tilskudd til lokalkringkasting. De midler som frigjøres ved at Statens Medieforvaltning blir gjort selvfinansierende tilfaller kulturbudsjettet.»
8. Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om tiltak som kan bidra til at færre unge faller utenfor arbeidslivet gjennom tidlig uføretrygging (Innst. S. nr. 99 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:3 (2001-2002))
9. Referat

Presidenten: Fra representanten Asmund *Kristoffersen* foreligger søknad om permisjon i dagene 7. og 8. mars for å delta i Nordisk Råds delegasjon til Benelux interparlamentariske forsamling i Luxembourg.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Ottar *Kaldhol*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Ottar Kaldhol er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møter i dag og i morgen – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Oddvard Nilsen (H): Jeg vil foreslå Finn Martin Vallersnes.

Presidenten: Finn Martin Vallersnes er foreslått som settepresident.

– Andre forslag foreligger ikke, og Finn Martin Vallersnes anses enstemmig valgt som settepresident for dagens og morgendagens møter.

Statsråd Einar Steensnæs overbrakte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat).

S a k n r . 1

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om utbygging, anlegg og drift av Snøhvit LNG (Innst. S. nr. 100 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 35 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer og 5 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 30 minutter, Høyre 30 minutter, Fremskrittspartiet 20 minutter, Sosialistisk Venstreparti 15 minutter, Kristelig Folkeparti 15 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Leif Frode Onarheim (H) (ordfører for saken): Det kan av og til virke som om enkelte miljøer mener at funn av store mengder olje og gass – i alle fall utvinning av

(Onarheim)

feltene – er en stor ulykke. Miljøutfordringene blir høylytt fokusert, men vi må ikke glemme at olje- og gassforekomstene har vært sterkt medvirkende til vår velferd i mange tiår. Derfor er det med stor glede at jeg på vegne av et bredt flertall i energi- og miljøkomiteen legger frem innstilling om å godkjenne utbygging av gassfeltene Snøhvit, Albatross og Askeladd.

Snøhvit-feltene ble oppdaget i 1984. Feltene inneholder hovedsakelig gass med små mengder kondensat. Feltet er planlagt utbygd utelukkende med undervannsbrønner, rørtransport inn til Melkøya rett utenfor Hammerfest, hvor man skiller ut CO₂ som kommer med naturgassen, og sender denne CO₂ tilbake for reinjisering gjennom det samme rørsystemet. Det blir således ikke utslipp av de ca. 7 pst. CO₂ som medfølger gassen. Den rensede gassen vil nedkjøles i et LNG-anlegg til flytende form og fraktes med spesialskip til kundene. Prosessen for å gjøre naturgassen flytende krever energi. Kraftbehovet skal dekkes av fire, senere fem gassturbiner, som er knyttet til strømgenerator. Gassturbinene har høy virkningsgrad, og det best tilgjengelige tekniske utstyr benyttes. Det er imidlertid et betydelig utslipp av CO₂ fra energianlegget, beregnet til ca. 860 000 tonn. Utslipp av NO_x og VOC er lite.

Anlegget er planlagt startet opp ultimo 2005. Prosjektet er vurdert å ha en robust økonomi. De totale investeringer, inklusiv nybyggingsprogram for skip, er anslått til i overkant av 40 milliarder norske kroner.

Komiteens flertall har spesielt vektlagt følgende forhold:

- prosjektets økonomi og kvalitetssikring av investeringsbeløpene
- helse, miljø og sikkerhet for personell, både i anleggs- og driftsfase, i vid betydning
- sikre at miljøaspektene settes i fokus

Departementet har vurdert økonomien i prosjektet og mener at det er et økonomisk robust prosjekt, på basis av de beregninger som er lagt frem.

Helse, miljø og sikkerhet er naturligvis viktig for området rundt undervannsinstallasjonene og ved anlegget på Melkøya. Men det er også viktig fordi dette er den første utbygging i Barentshavet, og det er nødvendig å etablere en minimumsstandard for eventuelle senere utbygginger, enten det måtte være på norsk side eller på den russiske side av delelinjen. Det presiseres derfor at Oljedirektoratet må påse at utbygger legger opp til gode systemer og gode rutiner for HMS-arbeidet.

Det er spesielt miljørisikoen som har vært sterkest i fokus når komiteen avgir sin innstilling. Selv om det er litt ulike oppfatninger blant forskere, har komiteens flertall tatt utgangspunkt i at Barentshavet er sårbart, med vanskelige forhold for eventuell opprydning etter et tenkt utslipp til sjø. Det er naturlig at virkningene av utbyggingen for fiskebestanden har stått sentralt. Uttalelsene fra fiskerne i regionen har vært positive. Fiskerne og deres organisasjoner har tatt utgangspunkt i at Snøhvit er et gassprosjekt. Det er like klart at ved en videre utbygging av petroleumsvirksomhet i Barentshavet, hvor det også

kan være snakk om oljeutvinning, vil spørsmålet om virkningen for fiskeriene komme mer i fokus. Det at Snøhvit er et gassprosjekt med et lukket system fra utvinningsinstallasjonene til LNG-anlegget, gjør det meget lite sannsynlig med utslipp til sjø. På land er det planlagt et biologisk rensesanlegg som skal sikre at det ikke blir miljøskadelige utslipp til sjø fra landanleggene.

Snøhvit er et avgrenset prosjekt som er vurdert spesielt. Komiteens flertall ønsker ikke å åpne for ytterligere petroleumsvirksomhet i området før det er foretatt en bredere konsekvensvurdering av nordområdene, inklusiv Barentshavet.

Komiteens flertall peker spesielt på at CO₂-utslippene fra energianlegget på Melkøya er høye, tilsvarende ca. 2 pst. av Norges samlede utslipp av CO₂. Flertallet ber departementet sørge for intensivert innsats for å utprøve ny teknologi for å redusere utslippene i Norge. Det bør vurderes å bygge et pilotanlegg for å prøve ut teknologi for separering av CO₂ fra avgassene og primært reinjisere CO₂ som trykkstøtte i oljebørner. Miljøbekymringen utløses naturligvis av utbyggingen og produksjonen på Snøhvit, og flertallet er derfor opptatt av at slik ny teknologi eventuelt kan installeres der. Imidlertid har komiteen registrert de tekniske og økonomiske problemer som operatøren har fremlagt for å utvikle et slikt anlegg på Melkøya. Det kan derfor være hensiktsmessig å etablere et pilotprosjekt for CO₂-reducerende teknologi i forbindelse med et annet anlegg. Komiteens flertall ber departementet sørge for at det blir utarbeidet en tidsatt plan for dette.

Komiteen er fornøyd med at det settes av plass på Melkøya for fremtidig CO₂-reducerende anlegg når teknologien er på plass.

Komiteen er klar over at operatør og rettighetshavere må søke om utslippstillatelse fra SFT, og dessuten energikonsesjon fra NVE. Videre er komiteen kjent med at Bellona har sendt en klage til ESA i forbindelse med vedtaket i Stortinget i henhold til Ot.prp. nr. 16 for 2001-2002 om endringer i petroleumsskatteloven.

Avklaring på disse spørsmål vil ikke foreligge før tidligst ved slutten av 2002 eller i begynnelsen av 2003. Komiteens flertall presiserer at operatør og rettighetshavere må bære risikoen for utfallet av disse sakene.

Utbyggingen av Snøhvit vil være et betydelig skritt for å gjøre vår gassvirksomhet mer konkurransedyktig og vil åpne nye, betydelige markeder for norsk naturgass. LNG-teknologien gjør oss uavhengig av kompliserte rørsystemer til de ulike markeder, noe som viser seg ved at hovedmengden av gass fra Snøhvit er forhåndssolgt på langsiktige kontrakter til USA og Spania.

Oppstart av bygging av og produksjon på Snøhvit vil gi vår nordligste landsdel et betydelig næringsoppsving. Delvis vil anleggsfasen naturligvis gi mange arbeidsplasser, videre vil driften gi mer varige arbeidsplasser. Men det viktigste, slik jeg ser det, er den betydelige kompetanseutvikling og kompetanseoverføring som vil skje, og som vil gi langsiktige virkninger for hele befolkningen i våre nordligste områder. Det bør bli omfattende etablering av underleverandørvirksomhet, service – både tek-

nisk og kommersiell – tjenesteproduksjon etc. Det vil sannsynligvis medføre at mange unge vil fortsette å bo i regionen, og mange unge som har skaffet seg utdanning og jobb andre steder i landet, vil ønske å flytte tilbake. Dette kan gi virkelig fantastiske muligheter i et distrikts-politisk perspektiv. Men det viktigste er naturligvis at vi klarer å utnytte de store gassforekomster som er funnet, til glede for hele vårt samfunn, og at vi kan benytte denne satsing til å komme et skritt nærmere CO₂-rensing av avgasser fra energi- og gasskraftverk.

Det blir fra enkelte hevdet at Snøhvit er et prosjekt som ikke er skikkelig vurdert, verken miljømessig eller økonomisk. Dette er ikke riktig. Det har vært gjennomført konsekvensvurdering av Snøhvit, med høringsfrister og vurdering av høringsuttalelsene. Regjeringen Bondevik II utsatte også behandlingen i departementet med noen måneder for å gi bedre tid til å gå inn i innspillene i høringsrunden.

Jeg vil også gjenta: Fordi Snøhvit er et gassprosjekt i et lukket system fra utvinningsutstyret på havbunnen til LNG-anlegget, anses utslippsrisikoen til vann minimal. Anlegget er planlagt med den best tilgjengelige teknologi, og det skal bygges et biologisk renseanlegg for å sikre mot utslipp til sjø fra landanleggene.

Men en utbygging av et høyteknologisk anlegg til bortimot 40 milliarder NOK vil aldri være helt risikofri. Jeg har aldri hørt om nyinvesteringer i denne størrelsesorden som er det! Stortingets oppgave må være å pålegge departementet så langt det er mulig å sikre at forutsetningene som legges til grunn i prospektet, følges opp på en god måte. Miljøprotestene er betimelige i den forstand at det alltid er viktig og nyttig å sette søkelyset på de faremomenter som foreligger. Det er grunnen til at komiteens flertall har konsentrert så mye av sine merknader nettopp om miljøaspektene i utbyggingsplanene.

Reindriftsnæringen har deltatt i høring omkring prosjektet. Det kan være en viss ulempe for næringen med en utbygging av næringsliv på Kvaløya, basert på varmtvann og kjølevann fra LNG-anlegget. Det har imidlertid ikke fremkommet avgjørende innvendinger. Sametinget har også overfor departementet pekt på at samene har rettigheter til gassforekomstene. Et komiteflertall ber same-nes representanter ta disse spørsmål opp med departementet.

Det har også vært fremmet krav fra Finmark fylkeskommune og Hammerfest kommune om at utbygger skal delta i tilrettelegging og finansiering av overføring av varmtvann og kjølevann til Kvaløya, bl.a. til planlagt fiskeoppdrett. Komiteens flertall er enig om at utbygger på vegne av lisensen bør bidra til etablering og tilrettelegging av virksomhet som kan dra nytte av disse ressurser. Når det gjelder krav om deltakelse i andre infrastrukturtiltak, mener regjeringsfraksjonen at dette må være et forhold mellom lokale myndigheter og rettighetshavere.

Jeg viser ellers til komiteens merknader, og anbefaler komiteens tilråding til I og II.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Jeg viser til komiteens merknader og innstilling til vedtak og det saksordføreren nettopp sa om håndteringen av CO₂. Jeg ber saksordføreren bekrefte at flertallets merknader og det eventuelle vedtaket vedrørende CO₂ ikke er å forstå slik at det gis pålegg om særskilte tiltak på Snøhvit utover det operatøren har planlagt.

Som saksordføreren framhevet, gir utbyggingen også mulighet utover det som fører direkte av utbyggingen. Det ville åpenbart være galt om kjølevannet skulle gå rett ut i havet, at det skulle gå til spille for å si det slik, når det kan benyttes til å utvikle havbruksnæringen. En av de fremste begrensninger for utviklingen av havbruksnæringen i de nordligste områdene er mangel på smolt. Utnyttelse av kjølevannet kan få en raskere produksjon av smolt, både laks og torsk, som er en viktig forutsetning for å kunne utvikle denne næringen. Hvorfor går Høyre imot de nødvendige tiltak for å kunne utnytte kjølevannet på denne måten, og i stedet åpner for at man kanskje får en situasjon hvor kjølevannet bringes tilbake i havet, i stedet for å bidra til svært nyttig næringsvirksomhet?

Leif Frode Onarheim (H): Jeg kan bekrefte at diskusjonen i komiteen har gått slik: Snøhvit-prosjektet i seg selv trigger eller utløser at man må gå videre i forskning på CO₂-fri gasskraft. Med de innvendinger vi har fått fra operatør og utbygger, har komiteen sett og erkjent at det sannsynligvis ikke vil være hensiktsmessig å få et pilotanlegg på Melkøya. Derfor er selve konklusjonen noe vag. Vi vil ikke slippe helt at Snøhvit er det som gjør at man tar dette opp, men det kan godt tenkes at det vil være raskere og gi bedre effekt hvis man får et pilotanlegg et annet sted.

Jeg er helt enig med representanten i at det er viktig å få utnyttet kjølevannet og varmtvannet til industriell virksomhet, og det mest nærliggende er havbruk. På den annen side har ikke Høyre og Kristelig Folkeparti ønsket å gå konkret inn og forlange en medfinansiering, og har heller ikke forsøkt å kvantifisere den. Men vår merknad er ganske klar på dette: Vi ønsker at Statoil som operatør og rettighetshaverne skal bidra. I det ligger det at man kan danne et selskap sammen, eller på annen måte bidra til at man får utnyttet disse viktige ressursene. Vi har ikke gått imot, men vi har ikke villet legge en konkret forpliktelse på utbygger.

Øyvind Korsberg (FrP): Som den næringslivsman Onarheim tidligere har vært, er representanten Onarheim klar over den betydningen langsiktighet har for vårt næringsliv. Nå tar det såkalte næringslivspartiet Høyre til orde for ikke å ville åpne Barentshavet for ytterligere petroleumsvirksomhet før det er foretatt en konsekvensutredning av hele Barentshav-området, og det er ikke akkurat småtterier for å si det slik. Konsekvensene av en slik ny utsettelse vil være mange og alvorlig for norsk industri og norske arbeidsplasser, og det vil selvsagt være fare for tap av nødvendig kompetanse og markedsposisjoner.

Jeg vil sitere fra Harstad Tidende den 30. august i fjor, der overskriften lyder:

«Stans i all olje-virksomhet i nord er å be om «krig»»

Og la meg få sitere videre:

«Å be om full stans i all oljeaktivitet utenfor Nord-Norge i fem år er å be om krig. Det vil være et dramatisk tilbakeslag for landsdelen. Jeg mener dette er et lite konstruktivt overspill etter 20 år med problemfri lettevirksomhet på sokkelen i nord.

Det er Høyres energi- og miljøpolitiske talsmann, Jan Tore Sanner, som sier dette.»

Når man hører Onarheims innlegg, leser merknadene i innstillingen og samtidig leser hva Jan Tore Sanner har sagt for noen måneder siden, henger det hele ikke på greip. Har Høyre latt seg fullstendig overkjøre av Kristelig Folkeparti i denne saken og ofret fremtidig verdiskapning og arbeidsplasser? Eller er det en annen forklaring på hvorfor Høyre nå har snudd trill rundt i synet på oljeaktiviteten utenfor Nord-Norge?

Presidenten: Presidenten vil minne om at spørsmål om krig og fred sorterer under utenrikskomiteen og forsvarkomiteen.

(Munterhet i salen)

Leif Frode Onarheim (H): Da skal jeg holde meg på den fredelige siden!

Grunnen til at vi ikke ønsker å åpne for olje på dette tidspunkt, er naturligvis at det er sterke innvendinger til den konsekvensvurdering som er gjort. Den har vært gjort separat og spesielt for Snøhvit. Jeg føler at det må være riktig å se Barentshavet som et område som vi ennå ikke er fullt klar over om er mer sårbart enn Nordsjøen eller ikke. Jeg føler at en konsekvensvurdering er riktig. Jeg tror også at det langsiktige i dette bygger opp under det resonnementet. For hvis vi skal ha en langsiktig olje- og gassutvinning i Barentshavet, krever det at vi er sikre på at ikke vi får store utslipp og store problemer som vil begrense vår fiskerivirksomhet i dette området.

Jeg vil ikke et øyeblikk benekte at det er klart at man i en merknad i et regjeringssamarbeid tar hensyn til de parter som er i regjeringen. Men når det gjelder dette punktet, føler jeg at nettopp langsiktighet tilsier at vi skal føle oss rimelig sikre på at vi ikke gjør noe galt, at vi har vært igjennom de problemstillinger som ligger der, og på den måten kan si at vi eventuelt åpner hvis det viser seg at det er mulig. Da skal vi vite at dette kan vi gjøre på lang sikt.

Øystein Djupedal (SV): Sakens ordfører sa at det fantes en robust økonomi i dette prosjektet. Det kan man godt si, så lenge Stortinget har gått inn med de endringer i avskrivingsregimet som ligger her. Realiteten er at dette prosjektet ikke er bedriftsøkonomisk lønnsomt og beheftet med så stor usikkerhet at Statoil egentlig ikke har ønsket denne utbyggingen. På grunn av betydelig politisk press og på grunn av endringer i avskrivingsreglene gjør likevel Statoil dette. Realiteten er at det er robust økonomi i dette prosjektet under den gitte forutsetning at det ikke skjer noen ting, og under de skatteendringer som

Stortinget har gjort, med lettelse i avskrivningsbestemmelsene som utgjør anslagsvis 1 ½ – 2 milliarder i lettelse, gitt at det ikke blir betydelige kostnadsoverskridelser.

Det som overrasker meg, er at en mann som Onarheim, med et langt liv i norsk næringsliv og også med et dannet konservativt ståsted, som jo i utgangspunktet vil mene at det er feil å subsidiere én næring, at det er feil å subsidiere én bedrift, at det er feil å subsidiere ett enkelt anlegg, her velger å gå inn og gjøre akkurat dette, stikk i strid med det som er Høyres dannede konservative profil i skatte- og avgiftsspørsmål, nemlig at dette skal være generelt. At man ønsker lavere skatter og avgifter, ja det er en bit for seg, det er ikke det jeg snakker om. Her går man altså inn med en eklatant subsidie til én bedrift, ett anlegg, én næring. Og mitt spørsmål til sakens ordfører vil da være: Synes han dette er riktig? Jeg aksepterer at han synes det er riktig fordi Finnmark da får vekst, som man sier. OK, la den biten ligge. Men den måten å tilnærme seg et problem eller en utfordring på, at man går inn med den typen store subsidier for å realisere et anlegg, ville Høyre ha gjort det i en hvilken som helst annen sak? Ville Høyre ha gjort det knyttet til en hvilken som helst annen næring? Og det er på toppen av alt Norges desidert rikeste selskap, Statoil, som her får denne gavepakken i fanget av Onarheim og stortingsflertallet.

Leif Frode Onarheim (H): Representanten Djupe-dal og jeg blir vel ikke helt enige om hva som er subsidi-er, og hva som er noe annet.

La meg si det slik: Dette prosjektet er viktig av mange grunner. Det er det første prosjektet som vi har der oppe i nord, det er et gassprosjekt som gjør det mulig for oss å få en annen type distribusjon av denne gassen, komme ut til nye markeder, og dessuten ligger det på et sted som er viktig for hele vår næringsutvikling. Så er spørsmålet: At man på alle LNG-anlegg får en noe raskere avskrivnings-tid enn det som er normalt, er det en subsidie? 1–1½–2 milliarder, litt avhengig av hvordan man regner – kan man si at det er besparelsen fordi man får utsatt skatten? Dette prosjektet skal betale i størrelsesorden 50–70 milliarder kr i skatt i den levetid som en nå ser for prosjektet. Jeg synes det er ganske urimelig å kalle det subsidier.

Kunne man ikke bruke disse milliardene på annen måte i Finnmark? Når man ser på de milliardene som er brukt til å forsøke å få i gang virksomhet rundt omkring i landet, synes jeg ikke de resultater man har fått av det, er imponerende. Så om det skulle være en milliard eller halvannen som er gitt i lettelse, er det, hvis man virkelig får en god utvikling på plass i Finnmark og i den nordlige del av vårt land, en meget god investering som jeg ikke vil ha noe problem med å forsvare uansett hvilket spørsmål som stilles.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Rolf Terje Klungland (A): Det er for meg et ærefullt oppdrag i dag å være med på å løse gjennom miljøprosjektet, industriprosjektet, distriktsprosjektet og teknolo-

giprojektet Snøhvit i Stortinget. Det vi er med på i dag, er et viktig bidrag for at Norge fortsatt skal være en nasjon som viderefører våre ressurser, til det beste for miljø, industri, verdiskaping og noe som innbyggerne og fellesskapet til sist vil ha goder av.

La meg så si at Snøhvit er et gassprosjekt. Oljeutvinning i Barentshavet er ikke en del av proposisjonen, og er derfor heller ikke en seriøs del av denne debatten. Komiteen har presisert at det må foretas en total konsekvensutredning før ytterligere petroleumsvirksomhet settes i gang i Barentshavet. Det ønsker vi fordi Barentshavet er et sårbart havområde, der vi må vite totalvirkningene for det vi skal sette i gang med, før det blir ytterligere virksomhet.

I utgangspunktet er det miljøskadelig å utvinne olje- og gassressursene som vi har. Framtiden vil kreve at vi greier å etablere et bedre og mer bærekraftig energisystem enn det vi har i dag. I overgangen fra kull, kjernekraft, olje og gass må vi likevel benytte oss av de ressursene som er best for miljøet globalt. I denne helhetsteningen er Snøhvit-prosjektet et miljøprosjekt. LNG-anlegget i Hammerfest er verdens mest miljøvennlige LNG-anlegg, eller minst miljøskadelige, om en vil.

Bondevik-regjeringen har fulgt opp Arbeiderpartiets arbeid i forhold til Snøhvit. Men Regjeringen har hatt en usedvanlig merkelig tilnærming til saken. Først fremmer olje- og energiministeren proposisjonen for Stortinget. Så uttaler han i Dagsavisen 15. februar:

«Jeg er skeptisk til Snøhvit, men sitter i regjering, og vi følger opp det som står i Sem-erklæringen.»

Det får oss i Arbeiderpartiet til å lure på følgende: Var Kristelig Folkeparti med på å skrive Sem-erklæringen? Har Kristelig Folkeparti hatt noe som helst de skulle ha sagt i regjeringsforhandlingene? Eller er hovedmålet nådd og tilfredsstillelsen stor nok for partiet når de får lov å sitte i regjering? Ut fra statsrådets uttalelse må det være det siste som betyr noe for det partiet. Jeg har aldri opplevd maken til ansvarsfraskrivelse fra en statsråd. Og jeg håper vi slipper en slik tafatthet i framtiden. Det blir nesten umulig å skjønne at statsråden fremmer et forslag, som han er imot, men som han ønsker flertall for i Stortinget for å gjennomføre. Jeg forventer at statsråden vil klargjøre Kristelig Folkepartis og Regjeringens syn i debatten. Det kan jo ikke være noen mening i å føre folk bak lyset!

LNG-anlegget på Snøhvit vil være verdensmester i forhold til å minimere utslipp fra prosessen. Nesten halvparten av CO₂-utslippene vil bli reinjisert i feltet. Grunnen til at ikke alt blir reinjisert, er etter den informasjon vi sitter inne med, at CO₂ kan fanges opp av gassen før LNG-anlegget. Men for at LNG-anlegget i det hele tatt skal greie å produsere, må man bruke mye energi for å kjøle ned gassen. Egentlig kan debatten om Snøhvit gjøres billedlig ved å dele det i to: Først bygges det et gedigent kjøleskap for å kjøle ned gassen slik at den blir flytende, så bygger vi et gasskraftverk som skal sørge for strøm til kjøleskapet. Bondevik II-regjeringen skal bygge et gasskraftverk som slipper ut nesten 900 000 tonn CO₂. Det vil Regjeringen gjøre fordi elektrifisering av anleg-

get vil bli dyrt og vil være basert på kullkraft, som i dag er marginalproduksjonen i vårt elmarked.

Av dette gasskraftverket kommer det CO₂ i røkgassen, og det er disse CO₂-utslippene man i dag ikke har teknologi for å fange opp. Statoil vil imidlertid klargjøre for en ettermontering hvis og når det blir teknologisk mulig.

Det er et økende behov for energi i USA og Europa, og mesteparten av LNG-produktene er derfor allerede solgt. Alternativet for disse landene er etter det departementet opplyser i dag, kullkraft, som som kjent vil forurense betydelig mer enn LNG.

Alle land varsler en økning av energiforbruket sitt i årene framover. I brev fra departementet går det fram at økningen primært vil være kull eller annet fossilbasert brensel. I denne sammenheng vil norsk gass være det beste alternativet.

Snøhvit-anlegget er et industrieventyr. Prosjektet er det største noensinne for Finnmarks del. Samtidig vil avfallsstoffene, som kjølevann og varmtvann, være store bidragsyttere for økt verdiskaping hvis det legges til rette for det. Hammerfest kommune og Statoil har fått utarbeidet en rapport der et mulig oppdrettskonsept er beskrevet. Dette konseptet kan innbringe betydelig med arbeidsplasser og inntekter i tillegg til Snøhvit-anlegget.

Å legge til rette for utnyttning av kjølevannet innebærer etter Arbeiderpartiets syn at det må til en finansiering for å føre vannet over til fastlandet, og her mener vi utbygger skal delta. Det overrasker meg at regjeringspartiene ikke har vilje til å prioritere den muligheten som ligger her, både sysselsettingsmessig og miljømessig. Med en brutto salgsinntekt på 200 milliarder kr burde dette etter Arbeiderpartiets syn være mulig.

Dagens Næringsliv har skrevet at anlegget er et nytt subsidiesluk for vår nordligste landsdel. Dette er helt feil, og noe vi vil ta fullstendig avstand fra. Anlegget vil innbringe skatteinntekter i størrelsesorden 76 milliarder kr på toppen av sysselsettingseffekten og ringvirkningene anlegget vil føre med seg. Anlegget skal ikke ha miljøskadelige utslipp til sjø, og anlegget skal være et lukket betonganlegg på havbunnen som fiskerene kan tråle over. Det vil bygges ut et sikkerhets- og overvåkingssystem som vil kunne brukes av våre naboer i øst, som muligens ikke er så opptatt av miljø og sikkerhet som vi er.

Nåværende statsminister Kjell Magne Bondevik sa i Stortinget den 9. mars 2000:

«Vi har i dag ingen sikkerhet for at en sterk økning i utslipp i Norge vil redusere utslippene i andre land. De faginstanser opposisjonen viser til, har ikke avgitt slike bombastiske uttalelser om dette som det til tider gis inntrykk av».

Statsråd Steensnæs skriver i brev til komiteen:

«Norge har i dag underskudd i kraftbalansen på omkring 6–7 TWh i år med normale temperaturer og nedbør. Etter mange år med lite utbygging er forsynings-sikkerheten i tørre år betydelig svekket. Det er heller ikke utsikter til særlig økt innenlands produksjonskapasitet eller vesentlig ny importkapasitet de nærmeste

årene. Samtidig ser det ut til at veksten i forbruket vil fortsette.»

Videre skriver han:

«I årene framover vil marginalproduksjonen i det nord-europeiske kraftmarkedet primært være kullkraftverk.»

Jeg forutsetter at statsministeren stoler på sine statsråder, og at han ser på olje- og energidepartementet som en seriøs faginstans. I så fall innebærer det at underskuddet i kraftbalansen skal dekkes opp med kullkraft, som Steensnæs skriver.

Arbeiderpartiet har tidligere pekt på at vi kan bygge gasskraftverk for å redusere klimaødeleggende utslipp fra kullkraft.

Vi er selvfølgelig glad for at Bondevik-regjeringen nå har sett alvor i klimautfordringene. Nå venter vi på at de skal bli såpass miljøbevisste at de også ser at det faktisk for miljøets del vil være en fordel å benytte seg av Norges ressurser i stedet for å pøse på med utenlandsk kullkraft.

Så vil jeg ta opp forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet.

Presidenten: Rolf Terje Klungland har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Øyvind Halleraker (H): Det er med ikke så lite undring jeg registrerer hvordan representanten Klungland nær sagt svinger seg fra denne talerstolen med kritikk mot Regjeringen og statsråden. Han mener vi er uklare og ikke er til å stole på i dette spørsmålet. Og det gjør han vel vitende om at en tredjedel av hans egen fraksjon i komiteen går imot hele Snøhvit-utbyggingen. Det synes jeg faktisk er ganske freidig.

Kan Nord-Norge og oljenasjonen stole på Arbeiderpartiet i oljepolitikken framover, eller er dette vi ser nå, et uttrykk for at Arbeiderpartiet er på glid mot noe vi ikke helt ser resultatet av ennå, og kanskje også et uttrykk for den store frustrasjonen som er i dette partiet for tiden?

Rolf Terje Klungland (A): Det er tydelig at en skal høre mange rare argumentasjoner, og dette var til min overraskelse en nokså merkelig en.

Nå er det forskjell på å ha en del i fraksjonen som er uenig i et vedtak som fattes, og faktisk ha en statsråd som er uenig i egen proposisjon som er framlagt. Det håper jeg virkelig at representanten Halleraker er klar over.

Så spør han om Arbeiderpartiet er på glid. Vi forandrer stadig politikken til den virkeligheten som fins. Men jeg oppfatter det slik at Høyre faktisk er enig med Arbeiderpartiet i forhold til det som nå legges fram, og faktisk er enig med Arbeiderpartiet i forhold til at vi skal ha en konsekvensutredning framover. Så her viser egentlig representanten Halleraker at det kanskje er han som er mest på glid hvis han ikke er enig i den innstillingen som vi har her.

Det som imidlertid for meg er viktig å påpeke, er at slik det ser ut for meg, er ikke Høyre og Kristelig Folkeparti villig til å være med og ta det ansvaret for lokalsamfunnet som det nå ser ut til at det kanskje blir flertall for i denne salen. De vil altså ikke være med på å legge til rette for at kjølevannet skal brukes til oppdrettsanlegg, men heller da la kjølevannet gå i havet. Det synes jeg er langt mer oppsiktsvekkende enn at vi faktisk i et stort parti har en viss uenighet om forskjellige politiske saker.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg har med interesse lyttet til representanten Klunglands innlegg, og spesielt merket meg at han sa svært lite om det som i alle fall for Arbeiderpartiet er et problem, nemlig CO₂-utslipp. Oppmerksomheten på dette er mye større i innstillingen. Der er Arbeiderpartiet med på en merknad, hvor det bl.a. står:

«Dette flertallet peker på at en vesentlig del av utslippsreduksjonen må foretas ved nasjonale tiltak tilpasset Kyotoavtalen.»

Videre er Arbeiderpartiet med på II i forslaget til vedtak i innstillingen, hvor en ber Regjeringen pålegge Statoil og andre rettighetshavere bl.a. å utprøve CO₂-reducerende teknologier samt et pilotanlegg for dette.

Vil representanten Klungland gjøre rede for hva Arbeiderpartiet mener med at en «vesentlig del av utslippsreduksjonen» skal tas nasjonalt, og kvantifisere hvor mye en kan ta fra eventuelt kvotekjøp eller nasjonalt? Dette vil jo være avgjørende for om vi i det hele tatt skal ha noe industri igjen i Norge. Og videre: Hva er egentlig hensikten med å sette i gang et pilotanlegg med såkalt CO₂-rensende teknologi, all den tid en slik teknologi ikke fins og ifølge Gassteknologiutvalget heller ikke vil være tilgjengelig før om nærmere ti år?

Rolf Terje Klungland (A): La meg begynne med det siste, hvorfor det i det hele tatt er vits i å jobbe i forhold til å få CO₂-frie gasskraftverk, når de ikke fins. Jeg tror vi skal være glade for at det i det hele tatt er noen som vil kjøre på å redusere CO₂-utslippene i Norge – der får vi i hvert fall ikke noe hjelp fra Fremskrittspartiet, som sier at CO₂-utslipp ikke er noe problem overhodet.

Når det gjelder vårt kvotesystem, vil vi komme tilbake til det når klimameldingen skal behandles. Men det er faktisk slik at Fremskrittspartiet var med på en flertallsmerknad i budsjettinnstillingen der det stod at et norsk kvotesystem ikke skulle føre til at industrien flyttet ut av landet til mer forurensende steder. Det vil vi selvfølgelig legge til grunn for det systemet som vi kommer til å gå inn for når den tid kommer.

Det er ikke slik at vi kan regne med at resten av verden skal ta seg av forpliktelsen i forhold til Kyoto-avtalen, og at vi ikke skal gjøre noen ting selv. Vi er nødt til å ta våre forpliktelser, og det skal selvfølgelig gjøres innenfor rammen der vi fortsatt kan ha et godt samfunn i Norge, med arbeidsplasser og industri.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): I fredagens utgave av Dagbladet karakteriserte Frederic Hauge Snøhvit-kameratene – eller de ni klimapolitiske dvergene i energi- og

miljøkomiteen om man vil – som «klimabanditter». Jeg er redd dette bare er en liten forsmak på hva som kommer i fortsettelsen dersom flertallet fortsetter med denne typen råkjør. Det at Arbeiderpartiet ivrer for ethvert prosjekt som innebærer bygging av gasskraftverk, er i og for seg ikke noe nytt. Det som er interessant, er at Arbeiderpartiet i denne saken er i kompaniskap med to av de partiene som det samme partiet jaget ut av regjeringskontorene for snart to år siden. I så måte har Arbeiderpartiet all mulig grunn til å glise bredt i dag.

Som en direkte konsekvens av det som skjedde her i salen den gangen, meldte jeg meg ut av Arbeiderpartiet, etter 15 års medlemskap. Og om ikke annet har denne saken styrket min oppfatning om at jeg gjorde det eneste riktige. Og det ser også for tiden ut som om at mine spådommer om at en grisete klimapolitikk i lengden ikke akkurat er noen velgermagnet, ser ut til å slå til – kanskje også litt i overkant av hva jeg hadde regnet med.

Det eneste Arbeiderpartiet, eller rettere sagt flertallet i Arbeiderpartiet skal ha, er at de i alle fall er konsekvente. Men i voteringen vil vi også se at heller ikke i denne saken er Arbeiderpartiet samlet. En av arbeiderpartirepresentantene i energi- og miljøkomiteen har signalisert at hun vil stemme imot prosjektet, noe som naturligvis er svært prisverdig.

Men det er jo grunn til å spørre flertallsfraksjonen i Arbeiderpartiet om når man har tenkt å begynne å lytte til de unge kvinnfolkene i partiet. Eller er strategien at de kommer nok til fornuft når de blir voksne en gang? For min egen del vil jeg heller si som helten fra et kjent litterært verk: Følg meg!

Presidenten: Presidenten vil uttrykke en viss tvil om hvorvidt uttrykket «griset» er et parlamentarisk uttrykk, men vil la tvilen komme grisen til gode.

(Munterhet i salen.)

Rolf Terje Klungland (A): Jeg ser fram til den dagen da Sosialistisk Venstreparti vil innse at et underskudd i kraftbalansen i Norge på 7 TWh og import av kullkraft er mer miljøskadelig for klimaet enn det faktisk er om vi hadde produsert den kraften fra norsk gass, som ville ha redusert klimautslippene mye mer.

Jeg oppfatter SV i denne saken, som i flere andre saker, som et parti som driver med symbolpolitikk og ikke greier å forholde seg til den reelle virkeligheten og de mulighetene som er for å utvikle et godt samfunn. Jeg tror vi skal være glade for at SVs politikk ikke får flertall. Da ville oljemilliardene, hvis vi hadde pumpet dem opp i det hele tatt, i hvert fall raskt ha forsvunnet ut av vår rikdom. Det er viktig å ha en balansegang mellom det som går på verdiskaping, det som går på velferd, og det som går på miljø.

Så kom representanten Malvik med påstand om at Arbeiderpartiet hadde jaget Kristelig Folkeparti ut av regjeringskontorene. Det vil vi selvfølgelig ta avstand fra. Det var en helt frivillig ordning at Bondevik valgte å gå av, fordi han ikke ville bygge det et flertall her i salen ville

gjøre. Så det blir en retorikk som burde brukes mot den sittende statsminister og eventuelt statsråden her i salen.

At representanten har meldt seg ut av Arbeiderpartiet, beklager jeg. Men vi i Arbeiderpartiet har altså et program som vi har gått til valg på, og som vi har fått stemmer på. Der står det at vi vil ta i bruk gass, og argumentasjonen for det er at vi ikke kan være med på SVs kullkraftpolitikk i forhold til klimautfordringene, som er globale, og som ikke er nasjonale.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Øyvind Korsberg (FrP): Som saksordføreren nevnte i sitt innlegg, har denne saken vært nøye og grundig behandlet i komiteen. Det er viktig å minne forsamlingen om at det er nesten 20 år siden Snøhvit-feltet ble funnet, og at noen da klager på at Stortinget går for fort frem, er noe underlig – for å si det mildt.

Når Stortinget i kveld kommer til å vedta Snøhvit-utbyggingen, tar Norge som olje- og gassnasjon to meget viktige skritt inn i fremtiden. Det ene vil være starten på petroleumsvirksomhet i Barentshavet. Det andre vil være starten for Norge som produsent og eksportør av LNG.

Etableringen av LNG-produksjon basert på Snøhvitgassen bringer Norge inn på nye og viktige markeder som ikke kan nås ved norsk rørgass. Det bygges opp norsk kompetanse innen LNG-produksjon som er et viktig skritt i en videreutvikling av vår petroleumsindustri. Snøhvit gir dermed norsk petroleumsvirksomhet et nytt og viktig bein å stå på, noe som er svært viktig, og er med på å forbedre vår konkurranseposisjon.

Med Snøhvit går startskuddet for petroleumsaktivitet i Barentshavet, som er et område det har vært brukt nærmere ½ milliard kr på å få nøye utredet med hensyn til miljøkonsekvenser. Med tanke på at det har vært leteaktivitet i Barentshavet i mange tiår, og at man har brukt 15–20 milliarder kr på leteaktiviteten, blir jeg forundret når regjeringspartiene og Arbeiderpartiet ikke vil åpne Barentshavet for ytterligere petroleumsvirksomhet før det er foretatt en ytterligere konsekvensutredning av hele Barentshav-området. Hvorfor har ikke de samme partiene vært opptatt av og bedt om konsekvensutredning tidligere? Det må jo ha vært rimelig innlysende, selv for disse partiene, at når man leter og eventuelt finner noe, så ønsker man å starte med produksjon. Man driver altså ikke og leter bare for moro skyld, hvis det er noen som tror det.

I 1997 inviterte myndighetene til Barentshavrundten, hvor industrien ble spesielt oppfordret gjennom gunstige konsesjonsvilkår til å gjenoppta og forsterke letevirksomheten i området. Å be om mer utredning nå er bare å forkludre for petroleumsaktivitet i nord. Sannheten er at den utredningen som regjeringspartiene og Arbeiderpartiet nå ber om, ikke har noe med miljøspørsmål å gjøre, men er ment for å dempe kritiske røster fra miljøvernorganisasjoner og murringer fra miljøfanatikere innenfor egne partirekker. Det er trist at negative krefter klarer å vinne frem med sitt syn, noe som går på bekostning av nasjonal verdiskaping.

Snøhvit-utbyggingen er et nasjonalt prosjekt etter Fremskrittspartiets syn. Dessverre er det ikke alle partier som har et slikt syn. Komiteleder Bror Yngve Rahm fra Kristelig Folkeparti skriver i en kronikk i Dagbladet den 14. februar i år:

«I en del av landet som sliter med fraflytting og pessimisme, gir Snøhvit-utbyggingen håp om fremgang.»

Når så statsministeren brukte akkurat de samme ordene på årsmøtet i Østfold Kristelig Folkeparti sist lørdag, forteller det meg det meste om Kristelig Folkepartis syn på Snøhvit og finnmarkingene. Finnmarkingene er ikke pessimister. Snøhvit-utbyggingen er ikke distriktspolitikk. Og Snøhvit-utbyggingen er fremgang. Selvsagt vil Snøhvit være positiv for Hammerfest i form av en økning av folketallet og økonomisk vekst og nye, verdifulle arbeidsplasser. Bruk av spillvarme, slik vi og Arbeiderpartiet har fremmet forslag om, og som det forhåpentligvis blir flertall for, gir store muligheter innenfor oppdrettsnæringen. Men like viktig er det at utbyggingen gir vekst og kompetanseimpulser til mange miljøer i nord og landet for øvrig.

Norsk sokkel har hittil vært attraktiv også for utenlandske selskaper. Den senere tids signaler gir inntrykk av en form for politisk skapt usikkerhet rundt norsk sokkel. Langvarig vern av store arealer vil også kraftig redusere norsk sokkels konkurransekraft. Usikkerhet og langvarig aktivitetsstopp vil forårsake at omfattende kompetanse som er bygd opp over lang tid, kan gå tapt, fordi mange av fagfolkene og fagmiljøene kan forsvinne over til annen virksomhet.

Et miljø som er viktig for aktiviteten i nord, er Harstad, som for lengst er utpekt som administrativt senter for olje- og gassvirksomheten utenfor Nord-Norge, og hvor et oljemiljø på høyt faglig nivå er etablert og tenkt utvidet.

Det er svært viktig å styrke og videreutvikle fagmiljøene, og derfor må forholdene legges til rette slik at norsk sokkel, også i nordområdene, skal være attraktiv. Snøhvit vil markere åpningen av en ny petroleumsprovinc på norsk sokkel.

Den logistikk og infrastruktur som her etableres, vil skape og gi muligheter for ny kommersiell utbygging av ressursene i området og således kunne gi betydelige arbeidsoppgaver både relatert til utbygging og til drift. Enkelte yrkesdemonstranter, som Natur og Ungdom, Bellona og noen stortingsrepresentanter, vil gå imot utbyggingen fordi drift og eventuelle utslipp vil ramme fiskerinæringen. Jeg leste at siste skudd på stammen når det gjelder protester, er «Biskoper mot gass». Jeg har også hørt et rykte i morges om at det er blitt dannet en ny protestgruppe som heter «Tvangsdansede mot gass». Som sagt, det er bare et rykte, og det vil vel kanskje bli avklart i løpet av debatten om det er noe i det.

Til dem som protesterer, er det bare å si at Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening ikke er imot utbygging av Snøhvit-feltet og heller ikke imot petroleumsvirksomhet i nordområdene. Norge bør ha som mål at olje- og gassindustrien og fiskerinæringen skal kunne leve side om side. Begge næringene er viktige næringer for

landet og landsdelen. Når det gjelder Snøhvit, er det et gassprosjekt i et lukket system hvor det nettopp er lagt inn store ressurser for å sikre mot utslipp med negative konsekvenser for fiskeriene.

Sett i forhold til virksomheten i nordområdene er Snøhvit-utbyggingen meget viktig. Utbyggingen skaper bl.a. et grunnlag for et fremtidig samarbeid i forhold til Nordvest-Russland, som er meget interessant. Gjennom den meget høye miljøstandard som er satt for utbyggingen, legges et grunnlag for tilsvarende høy standard i forbindelse med russisk petroleumsvirksomhet. Utbyggingen av Snøhvit sikrer bl.a. en forsvarlig og forbedret beredskap mot utslipp, noe som er viktig i forhold til fremtidig russisk oljetransport gjennom Barentshavet.

Snøhvit-utbyggingen har selvsagt stor betydning for Norge og kan bane vei for økt aktivitet i nordområdene, dersom de andre partiene har politisk mot og vilje til akkurat det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hallgeir H. Langeland (SV): Lat meg først bekrefte overfor representanten Korsberg at SV framleis er imot Snøhvit – saman med miljøørsla og nå ein del biskopar. Det betyr at motstanden mot Snøhvit er i ferd med å auke, og det vil eg her bekrefte.

SV har alltid vore svært tydeleg i miljøpolitikken, fordi me ønskjer at veljarane skal ha noko tydeleg å halda seg til. Derfor har me òg i valkampen vore tydelege på at me går imot Snøhvit – over heile landet, også i Finnmark.

Statoil sa for drygt eit års tid sidan at dei ikkje ville byggja ut Snøhvit. Det var ikkje lønsamt, det var ikkje pengar i prosjektet, var ein del av argumentasjonen. Så var det valkamp i Finnmark, som gjorde at enkelte representantar følte behov for å sikra sitt mandat gjennom å lova endringar i skatteregimet.

Og mitt spørsmål er nettopp knytt til om dette skatteregimet er konkurransevridande. Som Korsberg veit, er dette til vurdering i ESA, og det eg lurar på, er: Dersom ESA seier at dei godtek dette regimet, vil det då føra til at Framstegspartiet ønskjer å innføra slike regime på andre gasskraftverkprosjekt? Og dersom ESA seier nei, eller seier at dette er konkurransevridande, vil Framstegspartiet då godta ein dom frå ESA?

Øyvind Korsberg (FrP): La meg først få lov til å kommentere litt i forhold til dem som er imot Snøhvit-utbyggingen.

Da komiteen var på reise der oppe, møtte vi en del av dem som var for utbyggingen, og jeg registrerte at det iallfall var en drosjesjåfør som var for utbyggingen. Jeg tror nok at drosjesjåførene har mer kontakt med den norske befolkningen enn biskopene har – det er iallfall flere drosjesjåførere enn biskoper. Så vi føler at vi er på linje med det norske folk, om ikke akkurat med biskopene, i denne saken. Det bekymrer meg egentlig ganske lite.

Når det så gjelder skattespørsmålet, er det viktig å minne om at da man endret skattereglene, gikk man over

fra å skulle betale 50 milliarder kr i skatt til å betale 75 milliarder kr, så det er klart at det økte skatteinngangen da vi endret reglene. Det burde jo SV være glad for, i og med at i de sine forslag til statsbudsjetter stadig vil bruke mer penger – og så vi må jo sørge for at det er noen som skaper disse verdiene som SV har så veldig lyst til å bruke.

Når det gjelder ESA, får vi avvente svaret og se på det når det kommer. Det som iallfall er viktig for oss, er å legge forholdene til rette for næringslivet og industrien slik at vi får en økt aktivitet. Det tror jeg er det viktigste for oss i denne saken.

Ingmar Ljones (KrF): Både i innstillinga og no i innlegget frå representanten Øyvind Korsberg er det framheva at det er totalt unødvendig med vidare konsekvensutgreiing i Barentshavet. Det står på side 3 i innstillinga. Så er det kome ein tilleggsinformasjon frå Framstegspartiet, nemleg følgjande:

«Disse medlemmer vil også vise til at værforholdene i nordområdene ikke er vanskeligere enn i andre havområder langs vår kyst.»

Kanskje mørketida ikkje er eit problem, det er mogleg det er kompensert ved nordljøs, men i alle høve er det kanskje greitt å få utgreidd om det ikkje er kompliserande faktorar nettopp i dette nordområdet.

Det står vidare på side 4:

«Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at klimapolitikken, som FNs klimapanel er premissgiver for, er svært omdiskutert, og baserer seg på et ufullstendig vitenskapelig grunnlag.»

Konklusjonen er altså at ein ikkje skal ta omsyn til det. Er det då slik å forstå at det er uinteressant kva forskning og konsekvensutgreiing kan fortelja?

Frå folk i Finnmark er det vist til både miljøaspektet og behovet for industriutbygging. For eigen del har eg opplevd folket og engasjementet i Finnmark og i Nord-Noreg elles som aktivt. Dei vil noko med landsdelen, så karakteristikken som representanten viste til, som skulle vore sagt av oss, må vera fullstendig feil oppfatta frå hans side.

Spørsmålet er: Er miljøaspektet i Barentshavet heilt uinteressant for Framstegspartiet? Og vidare: Ser Framstegspartiet skilnaden på det å driva leiteboring for å sjå om der er gass og olje, og det å føreta konsekvensutgreiing av følgjene for miljøaspektet? Og til slutt: Føler ikkje Framstegspartiet ansvar for å kunna ta vare på hav- og fiskeressursane nettopp i Nord-Noreg og i Barentshavet?

Øyvind Korsberg (FrP): La meg starte med å snakke om været, det pleier man ofte å gjøre.

Når det gjelder vær-situasjonen langs kysten av Nord-Norge og i Barentshavet, har jeg en viss erfaring på det området, siden jeg kommer fra den landsdelen. Men jeg skal la min erfaring ligge, jeg skal bare vise til hva som ble opplyst under høringen da vi behandlet denne saken. Både lederen for landsdelsutvalget og den som møtte fra Fiskerinæringens Landsforening, sa at værforholdene i nord ikke er noe verre enn i resten av landet. Det er en

myte som har oppstått, og en myte som Kristelig Folkeparti nå er med og viderebringer. Værforholdene i nord er ikke noe verre enn i andre deler av landet. Riktignok har vi mørketid, men en del av året er det også svært lyst. Nå veier det riktignok ikke opp, men været er ikke noe problem i nordområdene. Og, som sagt, det fikk vi opplyst i høringene.

Når det gjelder klimapolitikken, har vi et annet syn enn Kristelig Folkeparti og for så vidt de fleste i denne salen. Når man har ulike forskere, får man også ulike resultater. Og det er et faktum at det er mange forskere som trekker i tvil FNs klimapanelers dystre spådommer når det gjelder klima. Det er mange andre som har helt andre teorier om hva som påvirker vårt klima, og det er forskere som FNs klimapanel overhodet ikke lytter til. Bare ta det med solaktivitet og den biten der, det er nesten ikke nevnt i FNs klimapanelers teorier om hva som påvirker vårt klima.

Inger S. Enger (Sp): Representanten Korsberg sa i sitt innlegg at han var glad for at vi endelig kunne komme i gang med Snøhvit-prosjektet. Det er vel ingen som noen gang har vært i tvil om hva Fremskrittspartiet har ment om dette. Han slo fast at den ene organisasjonen etter den andre var glad for det, og han nevnte bl.a. at fiskerinæringen ikke hadde noe imot det. Dessuten hørte vi nå i det siste innlegget at det ble understreket at dette med klimatiske forhold også er en myte. Riktignok har man mørketid, men det hørtes ut som om man kunne operere mest i sollys om sommeren, og det kan jo være så sin sak.

Jeg har lyst til å sitere litt fra Fiskaren, som er et blad spesielt for fiskere, og på lederplass der i går står det følgende:

«I motsetning til olje og gass er imidlertid fisken en fornybar ressurs. Skadene fra en oljeutvinning i Barentshavet kan vare i generasjoner etter oss.»

Og så står det at erfaringene fra Nordsjøen ikke er bra, og at de er svært bekymret for Barentshavet. Nå legger jo Korsberg vekt på at han sjøl er fra den landsdelen, og jeg må da spørre om ikke han også deler noen av disse bekymringene som tydeligvis kommer til uttrykk i lederen i Fiskaren.

Øyvind Korsberg (FrP): Det ble sagt i innlegget at vi hadde mer sollys om sommeren. Det kan jeg avkrefte, det er ikke bestandig at vi har så mye sollys om sommeren.

Det som ble bekreftet i høringene vi hadde med fiskeriorganisasjonene, og det vi fikk opplyst i Hammerfest, var at utbygging av Snøhvit-feltet og petroleumsaktivitet i nord ikke var noe problem. Det er på en måte det vi må forholde oss til. Vi registrerer at der man har olje- og gassutvinning, både i Nordsjøen og andre deler av landet, skjer det side om side med fiskerinæringen. Så jeg ser ikke at det kan være noe stort problem. Her er det snakk om begge deler og ikke enten – eller.

Det er helt riktig, som representanten Enger sa, at vi i Fremskrittspartiet ikke var i tvil om Snøhvit-utbyggingen.

gen. Men jeg registrerer altså at tvilen i Senterpartiet er atskillig større. Det er jo ikke så mange dagene siden Senterpartiet i Troms hadde årsmøte om denne saken, og de var, med fylkesordføreren i spissen, rimelig klar på at her skulle det bygges ut. Man kan jo stille seg litt undren- de til hvorfor ikke Senterpartiet lytter til sine egne folk på grasrota, men bare tar beslutninger her i salen omtrent som om det ikke eksisterer andre deler av landet enn rundt akkurat dette bygget. Så jeg må si at det forundrer meg litt å få en slik replikk.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg synest den siste replikanten har eit godt poeng når det gjeld å veta om ting som foregår utafor huset. Det er òg SV veldig oppteke av, ikkje minst når ein ser på dei mange aktivistane som engasjerer seg mot dette prosjektet.

Eg tek så opp forslaga frå SV og Senterpartiet.

Eg vil først gratulera 60-årsjubilanten, altså statsråd Steensnæs, med dagen, og seia at eg synest han held seg godt – til å vera så gammal! Men så stoppar òg gratulasjonen der. Det hadde jo vore kjekkare om SV, miljøbevegelsen og ein god del av landets biskopar og statsrådens komande barnebarn osb. kunne gratulera med dagen i eit miljøperspektiv. Det kan me altså ikkje i dag. Me har ein statsråd frå Kristeleg Folkeparti som sat i regjering 9. mars 2000, då Bondevik I sa: Me går av på grunn av sterkt forureinande gasskraftverk – me vil ikkje vera med på den miljøskandalen og byggja dette. Rakryggja stod Bondevik og Sponheim der. I dag er altså Steensnæs bulldosarførar for nettopp bygging av dei same sterkt forureinande gasskraftverka – i løpet av to år har han snudd opp ned på verkelegheitsbiletet. Slike ting – at partia snur så fundamentalt som Kristeleg Folkeparti og Venstre har gjort i denne saka – må vera problematiske dersom ein er oppteken av å utvikla demokratiet, oppteken av at folk skal ha tillit til det politiske systemet.

I dag opnar altså Kristeleg Folkeparti for aktivitet i Barentshavet, for utbygging av Snøhvit, ein første runde, som Onarheim er inne på. Eventuelt når ein skal halda fram, peikte Onarheim på i innlegget sitt, noko som sikkert er Høgre sitt ønske i regjering – men Sem-erklæringa er klar på dette, det har eg lese. Dessutan er det altså, som eg sa, slik at ein i dag seier ja til det ein var sterkt imot og faktisk gjekk av frå posisjon for for mindre enn to år sidan.

Det er nokre håp i denne saka. Det eine er den Kristeleg Folkeparti-sminka som blir vedteken i dag, og som SV òg kjem til å støtta subsidiært dersom vårt forslag om å senda saka tilbake ikkje får fleirtal. Det går på at ein skal jobba med ein plan for CO₂-reducerande teknologiar. Her skjer det noko interessant. Det dukkar nemleg opp eit nytt ord. Før dreidde alt seg om – òg dersom ein les Sem-erklæringa – CO₂-fri teknologi. Sem-erklæringa er full av ei satsing på CO₂-fri teknologi. Men det omgrepet er nå omtrent vekke, me høyrer det ikkje lenger. Nå snakkar me om CO₂-reducerande teknologiar. Det er kanskje fleire grunnar til at ein gjer det. Ein grunn kan eg

tolka litt positivt, for dersom ein skal byggja eit CO₂-fritt gasskraftverk på Snøhvit, treng ein eit reservoar, og det har ein ikkje til eit gasskraftverk – altså må ein då anten pumpa CO₂ ned i Goliat eller starta med nye oljefelt, slik at ein kan få brukt denne gassen til noko. Slik sett kan det vera positivt at ein skiftar retorikk. Ein annan grunn er det tragiske at hovudstrategien til Regjeringa i forhold til Gassteknologiutvalet blir feil. Gassteknologiutvalet seier: Nei, det tek tre–fire stortingsperiodar – eller regjeringsperiodar, kva det nå vil seia – før ein får CO₂-fri teknologi. Sem-regjeringa må altså sitja i tre periodar før CO₂-ønska skal innfriast. Då forstår eg godt at ein legg opp til ein annan retorikk. Men intensjonen er altså positiv i forhold til det forslaget som går på å utvikla CO₂-reducerande teknologi, og SV stemmer altså for det litle håpet.

SV har i energi- og miljøkomiteen pressa på for å få ei ordinær behandling av denne saka. Me forsøkte å få komiteen med på eit anna tempo, men her var det bestemt eit tempo av nokre andre enn dei som sit her, av nokre andre enn Regjeringa, nemleg av Statoil. Statoil sa: Dersom me skal byggja Snøhvit, må denne saka vera ferdig behandla 28. februar, for då går kontraktsproblematikken i forhold til USA og Spania ut. Dersom me ikkje har det klart, blir det ikkje noko Snøhvit. Altså er det Statoil som har styrt heile prosessen med Snøhvit her i denne salen, som Statoil for vel eit år sidan var imot å byggja ut.

Oljeselskapa – det har eg snakka med ein del selskap om sjølv – tek bølga nå. Dei meiner at dette er bra. Nå har me endeleg fått hol på byllen. Nå er Barentshavet klart, og me er i startgropa på nye prosjekt og nye oljeaktivitetar. Det er det som er eit av hovudelementa i SVs kritikk, nemleg at ein legg seg flat for oljeselskap som vil inn i Barentshavet. Då sviktar ein miljøet og har ikkje det som første punkt. Det er òg noko av grunngevinga for at SV ønskjer ei tilbakesending og ei utsetjing.

SV er positiv til mykje av det som står i Sem-erklæringa. Me er veldig positive til at ein ønskjer ein offensiv klimapolitikkk. Me vil gjerne samarbeida om den offensive klimapolitikken. Men så må me spørja oss sjølve: Er det slik å forstå at dersom ein skal ha ein offensiv klimapolitikkk, begynner ein med å auka CO₂-utsleppa med 860 000 tonn? Er det det som blir kalla offensiv klimapolitikkk? Det er jo det stikk motsette! Det gjer det mykje vanskelegare å få dette til. Og kostnaden ved dette må over på andre.

SV er òg positiv til at det skal vera ein offensiv havmiljøpolitikk og ei eiga konsekvensutgreiing av petroleumsvirksemd i Barentshavet. Det er flott! Men kvifor gjer ein ikkje det først? Kvifor begynner ein i feil ende og opnar for aktivitet før ein har konsekvensutgreidd? Og kvifor følgjer ein ikkje dei råda ein får frå SFT om å gjera dette skikkeleg? Det er jo dette som gjer at tilliten til innhaldet i Sem-erklæringa slår sprekkar. Mange positive element blir vanskelege å følgja opp når ein snakkar imot kvarandre i meldinga.

SV spør: Skal me tenkja på framtida først, eller skal me tenkja på olje- og gassverksemd først? Vårt svar er at skal ein tenkja på klimagassreduksjonar, så begynner ein

ikkje med å byggja ut Snøhvit. Ein gjer det motsette. Skal ein sikra havmiljøet og fiskeressursar i Barentshavet, så byggjer ein ikkje ut og startar petroleumsaktivitet. Skal ein følgja eit føre var-prinsipp, som det står i Semerklæringa, så begynner ein ikkje med å gjera det motsette av det eit føre var-prinsipp seier ein skal. Rekkjefølgja blir altså feil i den politikken ein står for.

SV og miljøbevegelsen har ikkje gjeve opp å stansa Snøhvit. Me har framleis nokre moglegheiter igjen. Den eine moglegheita har Bondevik sjølv opna opp for gjennom eit svarbrev til Kristin Halvorsen, ved at ein skal behandle gasskraftverket separat. Dersom det er slik at ein ønskjer å gje SFT tilbake den mynda dei hadde før dei blei politisk kasterte her i Stortinget, har ein den moglegheita, og SV er klar til å støtta eit eventuelt slikt fleirtal. Dessutan er det klart at dersom ein meiner alvor med mykje av det positive som står om miljøpolitikk, så må ein søkja samarbeid med andre parti enn det ein gjer i dag. Og eg gleder meg til justisminister Dørum frå det såkalla miljøpartiet Venstre skal koma og bera vekk demonstrantar for ei god miljøsak!

Heilt til slutt: SV gjorde eit svært godt val i Hammerfest. Me fekk 16 pst. av stemmene der. Ingen må tru at det ikkje er folk som først og fremst tenkjer miljø i andre delar av landet og på andre plassar enn akkurat i denne salen. Faktisk er det mange veljarar i Hammerfest òg som har bevist at SV står for den rette politikken.

Presidenten: Hallgeir H. Langeland har tatt opp de forslagene han viste til.

Presidenten vil bemerke at han ikke har noe imot at det overbringes fødselsdagsgratulasjoner fra Stortingets talerstol, men vil anta at man bør begrense seg til å gjøre det på egne vegne og ikke på vegne av eventuelt biskoper, barnebarn og andre kategorier. De bør selv få lov til å ta standpunkt til hvorvidt de ønsker å gratulere.

Siden representanten Langeland er forholdsvis ungdommelig, vil presidenten videre tillate seg å peke på at med dagens gjennomsnittlige levealder i Norge er 60 år ingenting å snakke om.

Det blir replikkordskifte.

Siri A. Meling (H): SV legger stor vekt på de negative miljøaspektene ved Snøhvit-utbyggingen, hvorav utslipp av klimagasser er et av hovedelementene i deres motforestillinger.

Nå er det imidlertid ikke slik at Norge lever i sin egen atmosfære, eller at vi lever i vårt eget lille drivhus. Klimaproblematikken er global, og det blir kanskje en smule navlebeskuende å se isolert på egne utslipp som følge av åpningen for gassutvinning i Barentshavet gjennom Snøhvit-prosjektet.

For er det ikke slik at klimautfordringen er global, og at vi ved å tilby gass, som er den reneste formen for fossil energi, erstatter sterkt forurensende kull eller olje, som er langt mer truende for klimaet i andre land, i dette tilfellet USA og Spania? Er det ikke slik at Snøhvit-prosjektet på denne måten fremstår som et miljøvennlig prosjekt i en global sammenheng – som tross alt er den mest

relevante referanserammen når vi skal diskutere klimautfordringene?

Til slutt vil jeg si at jeg synes det er et tankekorst at SV, som er imot Snøhvit-utbyggingen, signaliserer at partiet subsidiært vil støtte forslaget om å pålegge utbygger ikke bare å legge til rette for, men også delta med finansiering for å realisere overføringsledninger for kjølevann til industriområdet på Kvaløya. Blir ikke dette å si nei takk til et prosjekt, men ja takk til pengene dette prosjektet genererer? Får ikke SV en litt vond smak i munnen av dette? Eller er det slik at de håper at de ca. 50 mill. kr dette vil medføre av ekstra kostnader for utbygger, vil svekke økonomien på en slik måte at prosjektet som sådan ikke blir realisert?

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg takkar presidenten for dei nødvendige korreksjonar med omsyn til innlegget mitt.

Til representanten Siri Meling vil eg seia at når me eventuelt har tapt Snøhvit-saka, ønskjer me at Hammerfest kommune og befolkninga der skal få mest mogleg ut av denne saka, for det finst sjølv sagt også belastningar ved dette. Med den kommuneøkonomien som Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre legg opp til, er det klart at dei sjølve ikkje har den moglegheita til å gjera slike store investeringar. Eg har litt vondt for å forstå kvifor ikkje Regjeringa sjølv vil vera med på å påleggja eit rikt, statleg eigd selskap visse plikter overfor lokalbefolkninga, som det faktisk også er litt miljøpolitikk i. Eg forstår ikkje kvifor ikkje Samarbeidsregjeringa kunne vera med på det. SV klarer å vera med på dette subsidiært, så kvifor er ikkje Samarbeidsregjeringa med på eit slikt miljøprosjekt som gjer noko ut av det verste?

At CO₂- og klimagassutsleppa er globale, er det klart at eg ikkje prøver å nekta for i det heile. Tvert imot har SV vore pådrivar for å få til ein global avtale, og der har også Børge Brende frå Høgre medverka til at den kom på plass. Men så må ein stilla seg spørsmålet: Korleis løyser ein dette problemet med utslepp? Løyser ein det med å auka utsleppa, eller løyser ein det ved å redusera utsleppa? Samarbeidsregjeringa si løysing er å auka utsleppa. Ein løyser ikkje klimaproblema på den måten. Ein løyser dei ved å redusera utsleppa. Då må ein velja dei miljøalternativa som alt eksisterer, og som me kan byggja ut òg i Noreg på mange område, alternativ fornybar energi i staden for fossil energi. Så enkle val må ein gjera, men det er tydelegvis ikkje enkelt for Høgre.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Bror Yngve Rahm (KrF) (komiteens leder): Stortinget skal i dag ta stilling til utbygging og drift av Snøhvitfeltet utenfor kysten av Finnmark. Det er en sak som har gått over mange år. Den er vanskelig, og den stiller oss overfor store utfordringer, ikke minst i forhold til miljøaspektet ved prosjektet.

Snøhvit-utbyggingen er et gassprosjekt. Det skal ikke utvinnes olje fra feltet, og det vil heller ikke fra Regjeringens side bli åpnet for eventuell ytterligere petroleums-

virksomhet i Barentshavet før det er gjennomført en konsekvensutredning for helårlig olje- og gassproduksjon i dette området. Sett i sammenheng med at Regjeringen vil legge fram en egen havmiljømelding understreker det erkjennelsen av at alle våre nordlige havområder er svært sårbare. Det krever at vi må gå varsomt fram for ikke å risikere å skade viktige fiskeriressurser og undergrave andre helt nødvendige miljøhensyn.

Det er derfor viktig at Snøhvit-prosjektet i sin utforming og drift kan sikre dette og samtidig framstå med høyest mulig miljøstandard, også i forhold til hva som skjer på russisk side.

Snøhvit-utbyggingen innebærer lukkede systemer til sjøs som vil bli overtråkbare. Det skulle således ikke være fare for utslipp til vann eller komme i konflikt med viktige fiskeriinteresser. Ut fra det konseptet som foreligger, er det grunn til å mene at prosjektet i en slik sammenheng kan forsvares.

Norge har sterke forpliktelser i forhold til Kyoto-avtalen om reduksjon av klimagassutslipp. Det er viktig at også Snøhvit vurderes i forhold til dette. Komiteen er kjent med at utslippene av CO₂ fra energiverket på Melkøya er betydelige. Flertallet uttrykker derfor nødvendigheten av at utbygger søker å finne effektive virkemidler og teknologiske løsninger som kan bidra til å redusere utslippene fra sine anlegg. Det samme flertall påpeker at det også gjelder for energianlegget på Melkøya. Både fra utbyggers og departementets side har muligheten for elektrifisering av anlegget blitt vurdert.

Konklusjonen er at dette synes svært vanskelig, da manglende overføringskapasitet i Finnmark vil medføre betydelige merinvesteringer i form av bl.a. nye kabeltrekk. Også de store kraftmengder LNG-anlegget krever, tilsier at kraft hentet fra et gasskraftverk på Melkøya framstår som det eneste realistiske alternativet. Utfordringen blir derfor å finne løsninger som kan redusere CO₂-utslippene, gjerne i form av et pilotprosjekt for såkalt CO₂-fritt gasskraftverk. Komiteflertallet, herunder Kristelig Folkeparti, understreker av den grunn i sine merknader at Statoil må søke å bidra til dette og også forsterke innsatsen for CO₂-reducerende teknologier som bl.a. også kan innebære en større dimensjonering i forhold til returkabelen som er planlagt for anlegget på Melkøya.

Det samme flertallet ønsker videre at det utarbeides en tidsatt plan for et slikt arbeid, og at Regjeringen i forbindelse med framleggelsen av gassmeldingen orienterer om framdriften i denne prosessen.

Det er ikke grunn til å legge skjul på at for Kristelig Folkeparti har Snøhvit-utbyggingen ikke vært uproblematisk, først og fremst begrunnet i utslippene fra det planlagte gasskraftverket som prosjektet innebærer. Det har derfor vært viktig for oss, i fellesskap med Høyre og Venstre, å legge noen viktige premisser og føringer for utformingen av prosjektet som kan bidra til å løfte miljøhensynene så høyt som mulig. Jeg mener at vi har lyktes med det og er selvsagt glad for flertallets tilslutning på dette punkt.

Det har vært og vil fortsatt bli stor debatt om Snøhvit. Det er betydelig engasjement, ikke minst fra miljøbevegelsens side, og det er bra. Det har vært reist kritikk både med hensyn til behandlingsprosedyren og framdriften, også i forhold til komiteens behandling. De miljøfaglige myndigheter har imidlertid i den sammenheng bekreftet at utredningsplikten i det alt vesentlige er oppfylt, og at det som måtte være av gjenstående utredningsbehov, bør kunne tas i forbindelse med behandlingen av konsekvensutredningen og utslippssøknaden for energianlegget. På den bakgrunn mener jeg at Stortinget i dag har et tilstrekkelig grunnlag for de beslutninger som skal tas.

Uansett hva man måtte mene om selve utbyggingen, antar jeg det er liten uenighet om at prosjektet kan få betydelige positive ringvirkninger for både eksisterende og kommende næringsvirksomhet. Det kan bidra til å skape ny optimisme i en region og en landsdel som sliter, ikke minst i forhold til å sikre bosetting og sysselsetting og skape ny og viktig kompetanse. Dette understrekes også i innstillingen, hvor utbygger bes om å bidra til tilrettelegging for positive synergieffekter av prosjektet. Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Høyre er imidlertid av den mening at Stortinget ikke kan pålegge Statoil å bidra på finansieringssiden i en slik sammenheng. Det representerer en praksis som kan skape uheldige konsekvenser i forhold til andre framtidige prosjekter både på sokkelen og for landbasert virksomhet.

Det blir ofte hevdet at Snøhvit-utbyggingen representerer åpningen av Barentshavet for omfattende petroleumsvirksomhet. Jeg vil derfor understreke at Regjeringen ser på dette som et prosjekt isolert, og at man ikke legger opp til å åpne for full aktivitet for olje- og gassvirksomhet i disse områdene før det er gjennomført en omfattende konsekvensutredning for dette området og andre områder i den nordlige landsdelen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rolf Terje Klungland (A): Det har vært mye merkelig retorikk og mye jålepolitikk fra Kristelig Folkeparti i denne saken. I den sammenheng vil jeg vise til en kronikk som lederen av energi- og miljøkomiteen, Bror Yngve Rahm, hadde torsdag 14. februar i Dagbladet. Der skriver han bl.a.:

«Regjeringen Stoltenberg la opp til en uansvarlig hastebehandling av dette prosjektet.»

Så skriver han videre:

«Den ekstra tiden som Samarbeidsregjeringen har brukt på å legge saken frem for Stortinget, gjør at man nå står bedre rustet til å ta en riktig beslutning.»

Enda lenger ut i kronikken skriver han:

«Behandlingen i Stortinget ble utsatt fra desember 2001 til 1. mars 2002, dvs. ca. 2 ½ md. Tiden er brukt til gjennomgang av høringsuttalelsene og avklaring av utredningsplikten med miljøvernmyndighetene.»

Den 29. november skrev Miljøverndepartementet i et brev til Olje- og energidepartementet at Miljøverndepartementet anser utredningsplikten for Snøhvit LNG i denne omgangen som oppfylt. Betyr det at Kristelig Folke-

parti har brukt de to månedene på å lese høringsuttalelser? Jeg må spørre: Hva tilsier at Arbeiderpartiet skulle ha fremmet saken tidligere enn det som nå er gjort? Mener representanten Rahm at Arbeiderpartiet ikke ville lest høringsuttalelsene før de la fram saken for Stortinget?

Presidenten: Presidenten har ikke vært borte i ordet «jålepolitikk» før, men antar at det kan oversendes redaktøren av Norsk Riksmålsordbok.

Bror Yngve Rahm (KrF): Den innstillingen som foreligger nå, med tilslutning fra Arbeiderpartiet, tilsier at også Arbeiderpartiet har erkjent at det har vært behov for å bruke litt ekstra tid på å gå gjennom de utredninger og det materiale som foreligger i saken. Jeg synes at omfanget av de komplikasjoner som denne saken egentlig representerer, tilsier at det har vært et behov for å bruke noe mer ekstra tid enn det man ellers ville ha brukt.

Så stiller representanten Klungland spørsmålet om vi har brukt tiden til noe annet enn å lese. I den sammenhengen er jo det å lese ikke uvesentlig. For det er nettopp det man la opp til ved å gå gjennom disse prosedyrene på nytt, det var å vurdere om det var elementer i dette som vi måtte forsterke i forhold til miljøinnsatsen. Det føler jeg vi har gjort, og det gjenspeiler seg også i innstillingen.

Så spør Klungland om hva jeg tror om Arbeiderpartiets taktikk omkring dette. Det må vel Klungland selv vite. Jeg har ikke vært til stede på gruppemøtene eller i regjeringskontorene den gang Arbeiderpartiet var der, så det er vel et spørsmål som Klungland best kan svare på, og ikke jeg.

Øyvind Korsberg (FrP): I forbindelse med Snøhvit-utbyggingen har det vært mange innspill og uttalelser, og en del av disse har vært med på å skape myter. I en kronikk i Dagbladet den 14. februar i år skriver Bror Yngve Rahm, som er leder av energi- og miljøkomiteen, følgende:

«I en del av landet som sliter med fraflytting og pessimisme, gir Snøhvit-utbyggingen håp om fremgang.»

Det samme sa statsminister Bondevik på Kristelig Folkepartis årsmøte. Da er det naturlig å stille spørsmål om dette er Kristelig Folkepartis syn på finnmarkinger og på Snøhvit-utbyggingen.

Representanten Rahm skriver også i kronikken følgende:

«Dette er et av de mest sårbare havområdene langs kysten vår, både med tanke på fiskeressursene, men også på grunn av de ekstreme værforholdene i området.»

Da har jeg lyst til å spørre representanten Rahm: Hvilken faglig begrunnelse har han for å hevde at Barentshavet er av de mest sårbare havområdene langs kysten vår? Hvorfor hevder han at det er ekstreme værforhold i området, når både lederen for Landsdelsutvalget og Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening sa det stikk motsatte i høringer i komiteen?

Bror Yngve Rahm (KrF): Jeg kan bekrefte overfor representanten Korsberg at Kristelig Folkeparti har et tilsvarende syn på finnmarkinger som vi har på andre mennesker som bor i dette landet. Når Korsberg på vegne av finnmarkingene åpenbart er såret over at vi har forsøkt å beskrive en faktisk situasjon og ønsker å bidra til å skape ny optimisme i dette området, er det litt forunderlig å registrere at representanten Korsberg faktisk ikke har oppfattet at det var et distriktsopprør av ganske betydelige dimensjoner for ikke så lenge siden. Det startet i Finnmark, med utgangspunkt i de bekymringene man hadde i forhold til bosetting, sysselsetting og et relativt svakt næringsgrunnlag – da ser jeg bort fra fisk. Dette startet med utgangspunkt i Finnmark, og det rådde en pessimisme for framtiden. Optimismen kan vi bidra til å tilføre Finnmark på ny gjennom prosjekt Snøhvit, og det ser jeg på som en viktig del av dette.

Så er Korsberg også opptatt av været, og føler at det er litt urettferdig at man skal ha blitt tildelt litt dårligere vær. Men det er ingen tvil om at vi snakker om et område som i utgangspunktet er relativt uberørt. Finnmarkskysten er et område som er værhardt, og det kan heller ikke representanten Korsberg benekte. Det er et område som store deler av året er mørklagt, selv om det er midnattssol fra tid til annen. Men vi vet jo, og det vet også Korsberg, at det er stor uenighet om dette sammenlignet med andre landsdeler, og det kan også være faglig uenighet om vær-situasjonen. Derfor er det så viktig at vi får på plass litt mer informasjon og kunnskap om dette gjennom konsekvensutredninger, som altså representanten Korsberg er imot å gjennomføre, og som ville avklart noen av de spørsmålene som han nå selv reiser ved ulike anledninger i denne debatten.

Åsa Elvik (SV): «Vi lager nå en ny plan for Kyst-Norge, og i samarbeid med Norges Fiskarlag har vi kommet fram til en balansert fordeling mellom den havgående flåten og kystflåten. Vi satser på næringa (...) Jeg vet det er mye optimisme der» – i Finnmark – «men også mye frustrasjon på grunn av fraflyttinga. Jeg tror vår satsing på fiskerinæringa og Snøhvit vil hjelpe.»

Dette er ikkje mine ord. Det var statsministeren sine ord i eit oppslag i Dagbladet i går, der han prøvde å ro seg unna utsegnene han kom med på årsmøtet til Østfold KrF i helga om at nordlendingane er pessimistar.

Dei forslaga som denne regjeringa har komme med i fiskeripolitikken, kan knapt nok seiast å vere noka satsing. Å nedlegge yrkesforbod for kystfiskarane, å drive rovdrift på torsken rett utafor stovevindauga deira, å sleppe leveringsforpliktingane for trålarane endå meir laus og – det siste i rekkja av gode forslag – å påleggje overfor fritidsfiskarane at det skal vere minstemål på fisken av omsyn til ressursituasjonen, kan knapt nok seiast å vere noka offensiv satsing til beste for finnmarkssamfunnet.

Det er heller ikkje Snøhvit. Og dei konsekvensane som ei eventuell oljeutvinning på Goliat – og alle her veit at det er den eigentlege planen – vil få for fiskeria, er ikkje eigna til å skape framtidstru og optimisme i Finn-

mark. Konsekvensane av petroleumsverksemda for fiskeria kan nemleg vere fatale. No veit vi at alkylfenolar påverkar østrogennivået hos fisken. Men vi veit for lite, og det skulle vere grunn til å vere føre var. Det skulle vere grunn til å gjere konsekvensutgreiingar før ein vedtok utbygging.

Finnmark er eit rikt fylke. Men som ein fiskar i Gamvik sa til Dagbladet i januar: Når verdas største matfat, verdas største pengebenge, ligg rett utafor stovevindauget vårt, korfor må Gamvik gå på sosialen då? Stortinget skulle heller ha lytta til krava deira om å få tilbakeført dei verdiane som faktisk blir skapte der, for å skape like vilkår til å skape seg sjølve levelege liv.

Eg vil spørje Rahm: Innser Kristeleg Folkeparti at fisk og petroleum vanskeleg kan leve side om side? Og er Kristeleg Folkeparti villig til å betale for dei konsekvensane som petroleumsverksemda kan finne på å påføre fiskerinæringa?

Bror Yngve Rahm (KrF): Dette var jo langt på vei en innledning til en debatt om fiskeripolitikk og størrelse på fisk. Jeg må innrømme at jeg ikke har så store forutsetninger for å diskutere størrelsen på fisk verken i Nordsjøen eller i Barentshavet, så det overlater jeg til et helt annet departement og til helt andre representanter for mitt parti å diskutere.

Jeg registrerer at replikanten sier at Snøhvit ikke skaper optimisme i Finnmark. Og det var jo litt overraskende, for galleriet har i dag vært godt besøkt av mennesker som representerer Finnmark, og som gir uttrykk for det stikk motsatte, nemlig at det skaper optimisme. Jeg har fulgt med i Finnmark-mediene siden komiteen var på besøk der oppe for ikke så veldig lenge siden, og jeg har heller ikke der sett – iallfall ikke i noe omfang – at folk uttrykker at Snøhvit ikke kan bidra til å skape optimisme i Finnmark. Det er jo en positiv bieffekt av et ellers omdiskutert og vanskelig prosjekt.

Så er spørsmålet om fisk og petroleumsvirksomhet kan leve side om side. Jeg vil ikke være så kategorisk i noen konklusjon som det replikanten er, og si at det kan det ikke, for jeg tror faktisk at det er mulig hvis det innrettes på en fornuftig og riktig måte. Når det gjelder anlegget til sjøs på Snøhvit-feltet, føler jeg at det er ivare tatt. Og det kommer til uttrykk fra mange fiskeriinteresser i Nord-Norge at her føler man at ved den innretningen kan fisk og petroleumsvirksomhet leve side om side. Erfaringene vi har gjennom 30 års virksomhet i Nordsjøen, illustrerer at det er mulig. Alt er avhengig av hvordan vi innretter oss, og det har man tatt hensyn til i utviklingen av prosjektet på Snøhvit. Så jeg føler at vi er uenig om de vurderingene. Jeg tror man gjennom Snøhvit-prosjektet ivaretar Finnmarks interesser i forhold til sysselsetting, optimisme, bosetting og ny næringsstruktur, samtidig som man ivaretar hensynet til fiskerivirksomheten på en god måte.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Inger S. Enger (Sp): Det mangler i dag to dager på at det er to år siden sentrumsregjeringen, med statsminister Bondevik i spissen, gikk av på gasskraftsaken. Så for Senterpartiet blir dette en underlig sak. Og Bondevik sa den gangen bl.a.: «Bygges det forurensende gasskraftverk i Norge, vil vi stå enda fjernere fra å oppfylle våre Kyoto-forpliktelser.»

Og det har ikke skjedd noe revolusjonerende teknologisk som tilsier at en nå kan bygge et CO₂-fritt gasskraftverk. Senest for to dager siden kunne vi lese i Aftenposten at det vil gå minst ti år før vi har et gasskraftverk som ikke slipper ut CO₂. Det har Regjeringens eget gassteknologiutvalg slått fast. Jeg kommer litt tilbake til det senere.

Men for oljeindustrien er et av poengene at Snøhvit nettopp gir mulighet for et oljeeventyr i Barentshavet. Og på Goliat-feltet like ved Snøhvit er det funnet mye olje. Bygges Snøhvit ut, øker sannsynligheten sterkt for at det i framtida vil utvinnes olje og gass også andre steder i Barentshavet. Dermed skrinlegges det at føre var-prinsippet skal gjelde.

Det er altså to elementer som gjør at det ikke er aktuelt for Senterpartiet å støtte utbyggingen av Snøhvit nå. For det første: Det er sterkt forurensende teknologi, det gir store CO₂-utslipp. Og for det andre: Barentshavet er et av verdens mest verdifulle og sårbare havområder, og det åpnes da for petroleumsvirksomhet. Vi er sterkt bekymret for havbruks- og fiskerinæringen.

For å skaffe energi til å drive Snøhvit-anlegget på Melkøya skal det bygges et forurensende gasskraftverk ved anlegget. Gasskraftverket vil slippe ut 860 000 tonn CO₂ årlig. Dette tilsvarer utslippene fra 300 000 biler. Dette er sjølsagt tungt for Kristelig Folkeparti, og det er kanskje derfor de i stortingsinnstillingen til denne saken prøver å unngå å bruke ordet «gasskraftverk». Ordet «energianlegg» blir heller valgt. En prøver å skape et inntrykk av at dette anlegget er annerledes enn andre gasskraftverk. Og pillen sukres ved å presse Statoil til å forsterke innsatsen for CO₂-reducerende teknologi ved sine anlegg. Men man kommer ikke bort fra at tillatelsen inkluderer bygging av et gasskraftverk med gammel og forurensende teknologi.

Det er også grunn til å minne om at Kristelig Folkeparti, sammen med Senterpartiet og Venstre, i innstillingen til langtidsprogrammet for ett år siden sa klart fra:

«Disse medlemmer vil ikke bygge gasskraftverk med gammel og forurensende teknologi.»

Siden den gang er det som kjent gjort mange snuooperasjoner.

Miljøvernminister Brende slo fast i Marokko rett før jul at industrilandene må ta hovedtyngden av utslippsreduksjonene av CO₂ for å klare målene i Kyotoprotokollen. Hvor skal Regjeringen redusere utslippene, når den i tillegg til Norges øvrige miljøforpliktelser øker Norges samlede utslipp av CO₂-gass med 2 pst.? Er det kanskje biltrafikken som skal tas? I andre sammenhenger har vi miljøvernministeren mye høyere på banen.

I denne saken synes alt å gå i feil retning for miljøet. Det er ikke blitt foretatt noen strategisk konsekvensut-

redning for hele Barentshavet. Og ifølge Norges ledende fiskeriforskningsmiljøer, Havforskningsinstituttet og Polarinstituttet, mangler en fremdeles sentrale kunnskaper om langtidseffektene av å åpne for olje- og gassutvinning i nordlige deler av Norskehavet og Barentshavet, et av verdens mest verdifulle og sårbare økosystemer. Den kunnskap som finnes, er kun brukt til å vurdere miljørisikoen for hvert enkelt utbyggingsprosjekt uten å se på området som helhet.

Senterpartiet mener at det må gjøres en helhetlig utredning av miljøkonsekvensene. Før det besluttes om det skal utbygges, må en skaffe seg den nødvendige sikkerhet for at olje- og gassvirksomhet ikke medfører varig skade for økosystemene. Barentshavet er, som alle veit, et svært viktig oppvekstområde for mange av fiskeartene våre.

Men det er klart at Snøhvit-prosjektet kan gi positive ringvirkninger for Nord-Norge i form av arbeidsplasser. Det er naturligvis noe av bakgrunnen for at folk i Finnmark gjerne ser at prosjektet blir gjennomført. Det bør det være forståelse for, men sjøl arbeidsplasser kan bli for kostbare.

Avslutningsvis må en faktisk spørre hva det er som tilsier at dette prosjektet skulle være sikrere nå enn for to år siden. Det har ikke skjedd noe revolusjonerende i utviklingen, verken på miljø- eller teknologisiden. Den største forandringen i denne sammenhengen må derfor være – så vidt jeg kan forstå – at Kristelig Folkeparti har skiftet regjeringspartnere. Det er det ikke så mye å bli beroliget av. Nei, snarere tvert imot, hr. president!

Finn Martin Vallerstnes hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bendiks H. Arnesen (A): Senterpartiet har vært kjent for å kjempe for virksomhet og bosetting i alle deler av landet. Og jeg har ofte vært svært enig med Senterpartiet når de har påpekt distriktenes behov for mer og ny næringsvirksomhet. I Snøhvit-saken har Senterpartiet et annet syn, til stor forundring og bekymring for mange senterpartifolk i nord. Toneangivende senterpartipolitikere i nord, som f.eks. fylkesordfører Ronald Rindestu i Troms, som også er leder for landsdelsutvalget, gruppeleder i Finnmark fylkesting, Einar Johansen, og lederen i Finnmark Senterparti m.fl. har argumentert sterkt for Snøhvit-utbygging nå og for de positive ringvirkningene dette vil gi for både Finnmark og resten av den nordlige landsdelen.

Hvorfor tar ikke Senterpartiet sentralt hensyn til signaler fra lokalplanet og dem som bor der hvor virksomheten skal foregå, og som føler behovet for ny virksomhet? Hvorfor er det full sprik mellom Senterpartiet sentralt og lokalt i nord om en så viktig distriktsutbygging og kompetanseutvikling i den nordlige landsdelen? Har man ingen tillit til at lokalbefolkningen og lokallagene i partiet har tanke for miljøspørsmål og en vurdering av miljøet i denne saken?

Inger S. Enger (Sp): Representanten fra Arbeiderpartiet har rett i at det er sprik i deler av Senterpartiet når det gjelder denne saken. Det er flere motstandere i Finnmark og Troms enn det er ellers i landet. Men det er interessant at Senterungdommen f.eks. i Finnmark er mot prosjektet. Det morsomste er kanskje at representanten tillater seg å peke på den store spriken som er i Senterpartiet, men da må jeg nesten få lov til å peke på den spriken som er i Arbeiderpartiet, for Arbeiderpartiet i Troms har, så vidt jeg vet, to representanter, og de representerer hvert sitt syn i denne saken. Så det er intern sprik også i andre partier.

Ellers må jeg si at det er en vanskelig avveining. Det er viktig at vi er opptatt av distriktene, og at vi er opptatt av arbeidsplasser. Men den største næringen i Nord-Norge vil alltid være fiskerinæringen, og det er faktisk en av årsakene til at vi går mot denne utbyggingen. Som tidligere nevnt åpner dette Barentshavet, og det er et svært sårbart område. Så årsaken til at Senterpartiet i denne saken – en svært vanskelig sak – velger å gå mot det på det nåværende tidspunkt, er den teknologien vi har nå. Men vi er bekymret for arbeidsplassene og må få til det på andre måter.

Leif Frode Onarheim (H): Jeg synes det er synd at vi ikke kan få tilslutning fra Senterpartiet på en del av disse punktene. La meg ta noen av de momentene som Inger S. Enger var inne på.

Vi må få en ordentlig vurdering av Barentshavet før vi åpner for oljeutvinning, ble det sagt. Ja, det har vi sagt, og det mener vi. Dette vi nå diskuterer, er et gassprosjekt, og jeg forsøkte nøytralt og omfattende, i starten av denne debatten, å si hvorfor dette gassprosjektet har liten innvirkning på fiskeriressursene, og at det er liten sannsynlighet for at det skal bli utslipp.

Det andre er at vi skal veie det opp mot andre fordeler. Det er to store fordeler. Den ene fordelen er at med LNG-anlegg og ny teknologi har vi muligheten til å nå nye kundegrupper. Det er viktig. Det andre som er viktig, er at man i Hammerfest-området, som i Finnmark for øvrig, får en nyutvikling og en kompetanseutvikling som er veldig vesentlig for denne landsdelen.

Det tredje er at man nå går inn i Snøhvit-prosjektet og har fått klare føringer på at man skal jobbe intensivt for å forsøke å få frem et mindre forurensende CO₂-kraftverk. Det kan gi et trykk i dette som jeg tror man skal sette stor pris på. Og jeg synes at flertallet i denne komiteen nå virkelig har kommet med gode føringer på hvordan man skal komme et skritt videre, istedenfor for bare å si nei og nei. Nå har vi en mulighet til å komme frem til en mindre forurensende teknologi enn den vi har hatt.

Inger S. Enger (Sp): Som representanten Onarheim sjøl var inne på, er han også bekymret for miljøet. Det gleder meg veldig. Han nevnte det nå, og han sa det også i en replikk tidligere i dag, at man ikke måtte åpne for oljeutvinning før en hadde foretatt en ordentlig konsekvensutredning, og at det var nødvendig med langsiktig

tenkning. Langsiktig tenkning er også Senterpartiet opp-tatt av fordi vi mener at når vi nå ikke har ny og moderne og – skal vi si – gassforurensningsfri teknologi, tar vi ikke sjansen på dette. Vi mener at Barentshavet faktisk åpnes nå. Så jeg tror vi bare må innrømme at i mange sammenhenger har Høyre og Senterpartiet sammenfallende syn, men i denne saken har vi forskjellig syn av miljømessige grunner. Vi mener at en bør ha en ordentlig konsekvensutredning først, og så bygge etterpå, og at man ikke gjør motsatt – en må gjøre ting i riktig rekkefølge. Dette handler nemlig ikke bare om et gassanlegg, men det handler i realiteten om å åpne Barentshavet, som jeg nevnte tidligere.

Ellers kan vi være enige om dette med arbeidsplasser. Det er svært viktig for regionen. Jeg syns Høyre var med på grep i budsjettssammenheng som var svært uheldige med tanke på arbeidsplasser. Jeg vil nevne de kraftige kuttene i SND-ordningen, avviklingen av kommunale næringsfond og at fraktutjevningstilskuddet ble borte. Hadde vi ikke gjort dette, kunne vi også sikret næringsutvikling på flere områder i dette området.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

May Britt Vihovde (V): Samarbeidsregjeringa sitt opplegg for Snøhvit-utbygginga byggjer på det kompromisset som ligg i Sem-erklæringa. Det er ingen løyndom at Venstre var skeptisk til utbygginga, og at dette var ei av dei vanskelegaste sakene som fann si løysing på Sem Gjestegård. Det var avgjerande for Venstre at vi i denne Regjeringa i sum kom fram til ein god miljøpolitikk, noko som er kome til uttrykk på mange måtar og i mange saker.

Samarbeidsregjeringa representerer eit gjennombrøt for miljøpolitikken, og samansetninga av Stortinget gir moglegheiter for ein heilt ny giv basert på eit fleirtal i denne sal. Sett i eit slikt lys, og med det faktum at det var eit etablert fleirtal i Stortinget for denne utbygginga før Sem-forhandlingane tok til, kan Venstre akseptera den føreslåtte løysinga, som er vesentleg betre enn det eg trur den ville ha vore med ei arbeidartiregjering.

Politikk er framleis det moglege si kunst, og dette er det moglege i denne samanhengen. Det er betre med nokre steg i rett retning enn ingen. Venstre vil understreka desse stega i rett retning, som er ein del av Sem-erklæringa og Regjeringa sitt forslag i dag:

1. Det blir ikkje opna for nye petroleumsprosjekt i Barentshavet før konsekvensvurderingane av alle sider ved ei slik verksemd i det sårbare Barentshavet er kartlagde.
2. Snøhvit-utbygginga skal vera eit reint gassprosjekt, og det er uaktuelt å gi løyve til ei utviding som også omfattar oljeutvinning.
3. Snøhvit skal betala CO₂-avgift.
4. Regjeringa held fram arbeidet med å bidra til at gasskraftverket ved Snøhvit tek i bruk CO₂-fri teknologi. Venstre vil arbeida for at gasskraftverket blir eit pilotprosjekt for slik teknologi.

5. Vanlege demokratiske spelereglar skal følgjast ved at store investeringar knytte til gasskraftverket må utsetjast til konsesjon etter energilova og utsleppsløyve for bl.a. CO₂ og NO_x frå Statens forurensningstilsyn ligg føre og vanlege klagereglar er følgde.

Vi har medverka til at Snøhvit LNG er blitt meir miljøvenleg. Gjennom ei rekkje vilkår og føresetnader blir utbyggjarane pålagde å gjera anlegget best mogleg for miljøet og sikrast mogleg med omsyn til akuttutslepp. Arbeidartiregjeringa la opp til eit råkjør for å behandla saka før jul, og blei kritisert for det. Samarbeidsregjeringa har teke seg tid til ei skikkeleg handsaming, der ein har gått gjennom alle høyringsutsegnene og alle miljøinnvendingane for å sjå på korleis omsynet til miljøet kunne bli betre ivareteke.

Venstre vel å gå inn og slåst – ikkje stå utanfor og ropa nei. Det gir betre resultat, sjølv om det ikkje alltid blir slik det ville blitt om vi hadde bestemt åleine.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Heidi Sørensen (SV): Jeg kan ikke unngå å legge merke til at når det snakkes om CO₂-utslippene fra Snøhvit, så høres de gamle regjeringkameratene fra Bondevik I ut som den gamle bedehusforstanderen fra Jæren gjorde da han ble konfrontert med at Jesus en gang hadde gjort vann til vin. Da svarte han: «Me vett det, men me liga det ikkje.» Slik høres de gamle sentrumskameratene ut i spørsmålet om de store utslippene av CO₂ fra Snøhvit.

Jeg er glad for at May Britt Vihovde nå understreker at Snøhvit-anlegget skal ha CO₂-avgift. I St.prp. nr. 35 står det nemlig ikke eksplisitt. Det står derimot:

«Departementet viser til at utslipp av CO₂ må sees i sammenheng med Norges oppfølging av internasjonale forpliktelser og mulige fremtidige kvoteordninger for CO₂.»

Jeg håper representanten Vihovde kan bekrefte at det er klarert at det er CO₂-avgift som er aktuelt for Snøhvit-anlegget – ikke å bli medlem av et eventuelt kvotesystem.

Så vil jeg også stille et spørsmål: Deler representanten Vihovde den oppfatning Høyre har tilkjenngitt her i salen i dag, at LNG fra Snøhvit vil bidra til å redusere utslipp fra forurensende kullkraftverk i Spania og USA?

May Britt Vihovde (V): Eg registrerer at det har vore fleire på talarstolen i dag som har uttrykt at dei CO₂-frie gasskraftverka ligg veldig langt fram i tid. Men denne regjeringa har teke kraftige initiativ for å få dette på plass, til å vilja satsa på denne teknologien – for ein må visa vilje til å vilja satsa på dette – og gi signal til dei som skal byggja, om at dersom dei ikkje satsar på dette, vil dei kanskje få store kostnader knytte til det energianlegget dei planlegg. Òg SV har sagt frå denne talarstolen at dei ser at Regjeringa legg vekt på dette.

Det kjem ikkje til å bli aktuelt med noko anna enn CO₂-avgift på anlegget. Men eg kan ikkje stå her og gi garantiar for kvar gassen skal enda, og kvar den skal seljast. Det er noko som Statoil må vurdere ut frå bedrifts-økonomiske interesser.

Eg har lyst til å seia at ein ikkje kan venta å få fullt gjennomslag for alt ein står for. SV og Venstre har i veldig mange gode miljøsaker stått saman og slåst. Når SV gir så sterke signal om at dei ønskjer å gå inn i eit regjeringssamarbeid med Arbeidarpartiet, kunne det vera freistande å stilla eit spørsmål tilbake: Trur SV verkeleg at dei hadde fått gjennomslag for alle miljøsakene sine i eit samarbeid med Arbeidarpartiet – når Regjeringa i denne saka legg fram eit alternativ som faktisk er mykje meir miljøvenleg enn det som arbeidarpartiregjeringa la fram?

Hallgeir H. Langeland (SV): Venstre var rakryggja for to år sidan. Dei gjekk av med Bondevik I på grunn av saka om *sterkt* forureinande gasskraftverk. Dei meinte den saka var ei for stor belastning til å kunna sitja i regjering. Venstre ville vera eit miljøparti. Dei syntest det var viktig å slå det fast. Venstre var då miljøørsla og SV sine vener.

I dag risikerer me at Venstre – med sin justisminister – skal bera vekk miljødemonstrantar som er mot eit prosjekt som inneber bygging av *sterkt* forureinande gasskraftverk. Kva er grunnlaget for at Venstre føretek eit så stort hamskifte på så kort tid? Er det «Vingle-Venstre», som me har høyrte om, som nok ein gong viser ansiktet sitt, lurer eg på.

Eg lurer òg på om det som skjedde 9. mars 2000, var at SFT på sett og vis blei instruert eller – ein kan gjerne kalla det – politisk kastrert. Dei skulle ikkje lenger gjera det dei normalt skulle gjera i forhold til utbygging og konsesjonsøknader. Når det galdt utslepp i forhold til gasskraftverk, skulle dei berre seia: Ja, berre bygg gasskraftverk. Ønskjer representanten May Britt Vihovde at SFT skal få tilbake funksjonen sin som eit tilsynsorgan, eller skal dei framleis vera kastrerte?

Heilt til slutt: Kvifor vil ikkje Venstre støtta eit forslag om å taka i bruk kjølevatnet? Er ikkje det ei gamal, god Venstre-sak?

May Britt Vihovde (V): Først til det siste som representanten Langeland tok opp, dette med å svekkja forureiningslova og svekkja SFT som tilsynsmyndigheit: Dette var jo ein av hovudgrunnane til at regjeringa gjekk av! Vi ønskte ikkje å vera med på den kastreringa – det var ein av grunnane til at vi gjekk av. Eg reknar med, president, at «kastring» er eit godkjent parlamentarisk uttrykk. Det er i alle fall brukt i ei anna sak som snart skal opp til behandling.

Vi ønskjer ikkje å svekkja Statens forureiningstilsyn. Vi ønskjer ikkje å svekkja lovverket.

Eg har lyst til å minna representanten Langeland på at det er kjent at det i denne salen lenge har vore eit fleirtal for å byggja Snøhvit, for å byggja *sterkt* forureinande gasskraftverk. Då er det viktig for Venstre å kunna gå inn i ein prosess og vera med og påverka, vera med og gi no-

kre signal om at det ikkje er akseptert. Vi ønskjer å gjera gasskraftverka meir miljøvenlege, og med dagens energipris trur vi at den teknologien vil bli teken i bruk, slik at det ikkje vil bli bygt sterkt forureinande gasskraftverk. Det vil bli bygt med ny teknologi, og det vil òg skje med Snøhvit.

Presidenten: Presidenten har en medisinsk bakgrunn, så ordet kastrert er ikke så uspiselig for ham. Om det er parlamentarisk korrekt, kan sikkert diskuteres, men presidenten så ingen grunn til å avbryte representanten i denne sammenheng.

Rolf Terje Klungland (A): Representanten Vihovde snakket om det hun kalte sterkt forurensende gasskraftverk. Det får meg til å stille et spørsmål i forhold til Regjeringens arbeid på energisiden.

Olje- og energiminister har sendt et brev til komiteen der han viser til at underskuddet i kraftbalansen er seks-sju TWh i et normalår i Norge. Samtidig viser han til at marginalproduksjonen av kraft i Nord-Europa kommer fra kull. Elektrifisering av Snøhvit vil bety betydelig høyere utslipp av CO₂ dersom en går for kull, enn om en går for det gasskraftverket som nå skal bygges. Er representanten Vihovde enig i at kullkraftproduksjon er mer forurensende enn gasskraftverket på Snøhvit?

May Britt Vihovde (V): Til våren vil Samarbeidsregjeringa leggja fram ei klimamelding. Då trur eg representanten Klungland skal få sjå at vi ønskjer å ta nokre krafttak innanfor klimapolitikken, og energipolitikk og klimapolitikk heng veldig bra saman.

Denne regjeringa er oppteken av å ta i bruk alle dei energikjeldene som finst som er basert på gjenvinning. Vi har satsa sterkt på enøk. Vi satsar på oppgradering av gamle energiverk. Vi vil satsa på alternativ energi – vindmøller – som kan vera med på å produsera den krafta som Noreg treng, og som vi òg kan eksportera for å få ned talet på dei energikjeldene som forureinar i Europa. Vi ønskjer òg å satsa offensivt på den teknologien som gjer at vi kan ta i bruk gassen vår som energikjelde utan at vi forureinar miljøet.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Karl-Anton Swensen (Kp): Kystpartiet er i utgangspunktet alltid positiv til etablering av nye arbeidsplasser i distriktene. Men når det gjelder utvinning av ikke-fornybare ressurser, som olje og gass, vil vi være på vakt overfor negative virkninger av en slik utvinning, for naturmiljøet generelt og fiskeriene spesielt. Særlig viktig blir det å gå forsiktig fram i sårbare områder som Barentshavet.

Regjeringen legger opp til en rask saksbehandling, og det er foretatt bare én konsekvensutredning av Snøhvitprosjektet isolert. I tillegg påpeker mange faginstanser at det er betenkeligheter ved utbyggingen. Kystpartiet vil derfor støtte forslaget fra SV og Senterpartiet om å sende proposisjonen tilbake til Regjeringen med tanke på behandling etter at det foreligger en helhetlig konsekvens-

(Swensen)

utredning av helårlig petroleumsaktivitet i de nordlige havområder.

Vi støtter også forslaget om å sikre en behandling av saker knyttet til havmiljø og klimapolitikk, slik at de behandles i samsvar med målet om en bærekraftig utvikling samt målet om føre var-prinsippet.

Hvis disse forslagene faller, vil Kystpartiet subsidiert støtte forslag nr. 1, fra mindretallet, vedrørende kjølevann.

De økologiske faresignalene er det i dag ingen som kan avkreffe. Det blir da en gambling med et av verdens rikeste og viktigste havområder, som kan bli påført ubotelige skader i uoverskuelig framtid. Det vil for Kystpartiet være en svært dårlig arv å overlevere til våre etterkommere. Hermed skulle Kystpartiets syn i denne saken være kjent.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Stortinget tar i dag en av de viktigste beslutninger som er eller blir tatt for å sikre næringsutvikling og bosetting i våre nordligste områder. Utallige planer er vedtatt. Utallige virkemidler er tatt i bruk. Like fullt har Finnmark slitt med en vedvarende netto utflytting. Den viktigste årsaken til flytting er mangel på attraktive arbeidsplasser. Derfor er det ikke noe som er viktigere for å trygge bosettingen enn konkrete prosjekter som skaper nye arbeidsplasser – nye, spennende og interessante arbeidsplasser, arbeidsplasser som gir utfordringer for ungdom som vil bruke sin utdanning.

Derfor har utvikling av olje- og gassvirksomhet i nord være en drøm – en drøm om ny aktivitet, en drøm om nye arbeidsplasser, en drøm om arbeidsplasser som er så spennende at ungdommen vil bli eller flytte tilbake, en drøm om en framtid uten frykt for at naboen skal flytte. Eventyret om Snøhvit bringer oss nærmere denne drømmen.

Likevel: Snøhvit er først og fremst et nytt kapittel i utbyggingen av norsk petroleumsvirksomhet, et nytt kapittel dels ved at det åpner opp et nytt område i Barentshavet, og dels ved at det åpner for en ny produksjonsform som aldri tidligere er benyttet, verken i Norge eller i resten av Europa.

Snøhvit ligger langt fra markedene. Det betyr at det ikke er økonomisk mulig å frakte gassen i rør til markedene. Derfor kjøles den ned, slik at den kan fraktes på kjøøl. Det gir en åpning for leveranse av norsk gass til nye markeder, og det vil øke fleksibiliteten i produksjonen på norsk sokkel.

Nettopp på grunn av den ekstra prosessen som nedkjølingen medfører, er det internasjonalt vanlig med andre rammevilkår for LNG enn for rørtransport. Også her i Norge har vi bestemt at det skal være egne avskrivningssetser for storskala LNG-anlegg. Det er ikke prinsipielt annerledes enn at vi har forskjellige avskrivningssatser på forretningsbygg og driftsbygninger i landbruket. Snøhvit betaler 78 pst. skatt av overskuddet. Det er antakelig langt høyere enn noe annet LNG-anlegg i verden.

Det er gjenbruk av gamle fordommer om Finnmark når enkelte kaller Snøhvit-feltet subsidiert. Snøhvit betyr

investeringer på om lag 46 milliarder kr og salgsinntekter på om lag 200 milliarder kr. Det har en nåverdi på 11,6 milliarder kr og en lønnsomhet på 7 pst. reelt før skatt.

For samfunnet betyr utbyggingen i tillegg til ny kunnskap nye industriarbeidsplasser og nye eksportinntekter, en skatteinntekt på om lag 76 milliarder kr. Derfor er da også utbyggingen av Snøhvit først og fremst en mulighet for kongeriket til å sikre ny finansiering av vår felles velferd.

Snøhvit vil bli det mest miljøvennlige LNG-anlegget i verden. Alternativet til utbygging er jo ikke at man unngår utslipp. Alternativet er at det kommer større utslipp, men på et annet sted på kloden som da får i oppdrag å forsyne de samme markedene. Men ingen kan underslå at utslippet av CO₂ i seg selv er et problem.

Men argumentasjonen er vel så mye rettet mot at Snøhvit kan skade det sårbare Barentshavet. Slike påstander er forsøk på å villedle befolkningen. Snøhvit er en ren gassutbygging. Det skal ikke produseres olje i det hele tatt. Det er ikke fare for oljeutslipp. Gassen behandles i et lukket system. Det er ikke fare for skader på havmiljøet ved utslipp av gass, ganske enkelt fordi gassen stiger raskt til værs.

Selv om Snøhvit er et nasjonalt prosjekt, er det i Finnmark og i Nord-Norge forventningene og forhåpningene er størst. Snøhvit er det største industriprosjektet i Finnmark noensinne, og det største industriprosjektet i Nord-Norge siden Jernverket ble bygd. Det er også forhåpninger om at gassen kan gi ytterligere virksomhet gjennom utnyttelse av gassen i industriell foredling, gjennom et ståsted for videre petroleumsvirksomhet, men også ved utnyttelse av det som ellers ville være avfall.

Finnmark har antakelig landets største uutnyttede potensial for havbruk. Regjeringen Stoltenberg fulgte dette opp ved å prioritere Finnmark ved tildeling av nye laksekonsepsjoner og ved å utpeke Finnmark som et satsingsområde for utvikling av torskeoppdrett.

Men Finnmark mangler settefisk. Her er det mulig å ta et stort skritt ved å utnytte det varme kjølevannet fra LNG-anlegget for å få raskere vekst på settefisk både for laks og torsk. Dette er en unik mulighet, som i ordets rette forstand ikke må helles ut i havet. Jeg er derfor svært glad for at Arbeiderpartiet i dag ser ut til å få flertall for at Regjeringen i konsesjonsvilkårene skal se til at driftsoperatøren skal legge til rette, og delta med finansiering, slik at kjølevannet bringes fram til det aktuelle industriområdet.

Ivar Kristiansen (H): Det er en stor sak Stortinget behandler i dag, ikke nødvendigvis i oljepolitisk sammenheng, men stor på den måten at Stortinget sier ja til å åpne for gassproduksjon i Barentshavet. Med det som bakgrunn skjønner jeg veldig godt at man har grunn til å glede seg stort i dag i Hammerfest, i Finnmark og i Nord-Norge for øvrig.

Som foregående talere har vært inne på, har det ikke vært så veldig, veldig mye på det næringspolitiske området å feire de siste år. Vi snakker om et fylke som har hatt stagnasjon i folketallet de siste elleve år, en nedgang i

folketallet med den konsekvens at yrkesaktiv alder øker jevnt og trutt. Den ungdommen som kommer fra denne sårbare delen av landet, som tar utdanning, har i større og større grad funnet ut at de har ingen jobb å vende tilbake til. Derfor er det gledelig også i denne saken å se at her er det 3 000 personer som har meldt sin interesse for å jobbe med, i og rundt prosjektet.

Det er fra flere talere vist til tall for hva man investerer, men den interessante delen av disse tallsammenlikningene går jo på at de årlige kostnadene for å drifte prosjektet er halvannen ganger større enn dagens kommunebudsjett i Hammerfest. Det skaper en sysselsetting som er uovertruffen viktig for videreutvikling av Hammerfest, av Finnmark og av Nord-Norge.

Så er det flere som sier at man kan ikke stille miljø opp mot arbeidsplasser. Dette gjør man i sammenheng med at man tror at hvis vi sier nei til Snøhvit, så skal dermed Barentshavet forbli et jomfruelig område. Det er å stikke hodet i sanden, for man vet – man burde i alle fall vite – at det ikke vil være utviklingen videre. Nettopp av den grunn kan Snøhvit bli et miljøprosjekt som kan sette standard i et område som i dag har de mest kjente ressursene innenfor olje og gass i hele verden. Så dette er et viktig miljøprosjekt, hvor det er viktig at vi har norske hender på rattet i utviklingen av prosjektet. Derfor er det mitt råd til dem som ønsker – og finner nytte i – å stoppe dette prosjektet, at de heller bruker sin oppmerksomhet på å videreutvikle prosjektet i miljømessig retning, noe som jeg føler at komiteen i svært stor grad har lyktes med. Jeg tror miljøsektoren har andre arenaer på denne kloden som vil være mer tjent med at man bruker ressurser og krefter på, enn å torpedere Snøhvit-prosjektet utenfor Hammerfest.

Vi vet at i gråsonen i Nordvest-Russland er det en gryende optimisme. Her har vi den sterkeste økning i økonomien – i hvert fall prosentuell – i Europa for tiden, og den blir mer og mer knyttet til utviklingen av olje- og gassfeltene i nord. Til sammenlikning: Vi vet at Stockman-feltet i Barentshavet, som er dobbelt så stort som Troll-feltet og fem ganger større enn Snøhvit, står foran utvikling. Derfor er det viktig at vi kan utvikle norsk teknologi og sette en norsk miljøstandard, som kan være med og utvikle all aktivitet i dette området videre. Hva dette også kommer til å gi av øvrige ringvirkninger for norsk oljenæring, norsk oljeindustri og gassindustri, for Finnmark og Nord-Norge for øvrig, kan vi bare tenke oss til. Men vi vet – vi kan i hvert fall ikke late som om vi ikke vet det – at den aktivitet som vi står foran i løpet av få år på østlig grense i Nordvest-Russland, vil skape en aktivitet med virkninger som bør bekymre oss atskillig mer enn den som er tilfellet i og rundt Snøhvit-prosjektet. Selv om vi ikke snakker om rørledninger, vet vi at vi får en enorm økning i skipstrafikken, og vi får en økning i behovet for overvåking og kontroll, og for å sette standarder på dette området som er større enn stor. Derfor blir det naivt når noen stiller spørsmålet om vi skal la Russland få lov til å bestemme tempoet, og bestemme hva slags standpunkt man skal ta fra norsk side. Det er å stikke hodet i sanden å innta et slikt standpunkt. Men når

man har et slikt standpunkt, inntar man også en helt annen rolle i dette spillet, nemlig den rollen som tilskueren ønsker å ta. Det bringer ikke miljøsakene videre, det bringer ikke Finnmarkskysten videre, og det bringer ikke norsk olje- og gassindustri i det hele tatt videre.

Øyvind Vaksdal (FrP): Utbyggingen av Snøhvit er starten på en ny epoke for norsk petroleumsvirksomhet. Snøhvit-prosjektet er det første storskala LNG-prosjektet i Norge, noe som vil gi norsk industri og petroleumsvirksomhet både nye utfordringer og ikke minst muligheter for å tilegne seg kompetanse på dette nye og interessante området.

Det som imidlertid er det mest interessante med dette prosjektet, er at satsingen på LNG åpner helt nye markeder for norsk gass, markeder som vi fra før av ikke har hatt tilgang til. Gass fra vår sokkel har inntil nå i stor grad vært solgt til de europeiske land, og vært distribuert gjennom rørledninger til kontinentet.

LNG-gassen, som etter nedkjøling er i flytende form, vil bli distribuert av spesialskip, og kan derfor – i likhet med oljelaster – i prinsippet bli skipet hvor som helst.

Norsk gass kan nå selges og distribueres til store deler av verden, og dette åpner for enorme muligheter for Norge som gassnasjon i fremtiden. Samtidig vet vi at etterspørselen etter LNG er økende på verdensmarkedet, noe som også gjør dette prosjektet økonomisk robust.

Store deler av gassen fra Snøhvit-feltet er allerede solgt på såkalte «take or pay»-kontrakter til USA, og det er nettopp USA-markedet, med sitt vekstpotensial, som kan bli et interessant marked for norsk LNG-gass. Gassforbruket i USA er økende. Dette må i større grad enn tidligere dekkes av import, og her er selvfølgelig LNG interessant.

Også det spanske markedet vil ta noe av Snøhvit-gassen, da det spanske elektrisitetselskapet Iberdrola har forpliktet seg til leveranser i 20 år, med muligheter til forlengelse. I tillegg til dette vil Gaz de France og Total-FinaElf, som selv er med i prosjektet, ta ut sine volumer til eget forbruk.

På bakgrunn av dette ser det ut til at Snøhvit-prosjektet får god avsetning på gassen i et voksende marked. Det kreves imidlertid en del energi for å få nedkjølt denne gassen til minus 163 grader for å få den flytende. Det er derfor planlagt å bygge et gasskraftverk – eller et energianlegg – for å få kraft til denne prosessen. Dette har selvfølgelig medført en del støy rundt prosjektet, og protestindustrien har som vanlig deltatt med høyt volum. Og som sedvanlig: Jo dårligere sak de har, jo mer støy lager de.

Det har vært vurdert såkalt elektrifisering av anlegget, og dette vil i praksis si at anlegget skulle hente kraft fra land. Jeg er tilfreds med at både departementet og komiteen har gått bort fra en slik løsning, og årsaken er åpenbar: Det er fra før av mangel på kraft i innenlandsmarkedet, og dette medfører import av både sterkt forurensende kullkraft og kjernekraft i perioder. En eventuell elektrifisering ville jo forsterket behovet for import, noe som også bekrefte i brev fra statsråden til komiteen. Det

planlagte gasskraftverket er derfor den åpenbart beste løsningen for å fremskaffe kraft til Snøhvit-prosjektet.

Statsrådets konklusjon når det gjelder gasskraftverket, som jeg for øvrig er helt enig i, er egentlig litt overraskende, da han i gasskraftsakene generelt finner på de utroligste krumspring for å stoppe eller utsette disse.

Det er for meg komplett ubegripelig å se noen forskjell på kraft som skal benyttes i Snøhvit-prosjektet, og kraft som brukes ellers i samfunnet. Begge deler vil medføre økt import, all den tid man ikke øker produksjonen. Og til tross for kostnadskrevende enøktiltak og andre dyre luftslott for å endre forbruket kan man slå fast at etterspørselen etter kraft i det norske markedet bare øker.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Flertallet på Stortinget ønsker å bygge ut Snøhvit-feltet, med LNG-anlegg og gasskraftverk som årlig vil slippe ut nær 900 000 tonn av klimagassen CO₂. Denne beslutningen er tatt like før Regjeringen skal presentere sin klimapolitikk og med den tiltak for å redusere utslippene. Hvordan Regjeringen har tenkt å kombinere en massiv utbygging av forurensende gasskraftverk med å redusere klimagassutslippene, framstår som et klimapolitisk eventyr.

Snøhvit vil totalt øke de norske utslippene av CO₂ med 2,1 pst. i forhold til 1999-nivået, og vil alene stå for en større økning enn det Norge kan tillate seg etter Kyoto-protokollen. Og kurven for norske klimagassutslipp er stigende. I stortingsmeldingen fra Stoltenberg-regjeringen står det at vi kan regne med en økning på hele 26 pst. dersom alle de tre gasskraftverkene som har fått konsekvens, blir bygd.

Skal vi oppfylle våre forpliktelser i forhold til Kyoto-protokollen, må de norske utslippene reduseres med hele 13,3 mill. tonn CO₂-ekvivalenter i året. Og på toppen av denne kransekaka får vi altså i tillegg utslippene på nær 0,9 mill. tonn CO₂ fra gasskraftverket og LNG-anlegget på Snøhvit.

Noe som ikke har blitt viet særlig oppmerksomhet i klimadebatten, er konsekvensene dette vil kunne ha for den eksisterende industrien i Norge, for uansett hvordan et framtidig kvotesystem blir seende ut, er det en realitet at denne dramatiske økningen i utslippene vil måtte kompenseres med tiltak på andre områder. Når man i nye prosjekter, som f.eks. på Snøhvit, planlegger – som man gjør, ifølge utbyggeren – å benytte seg av framtidige kvoteordninger for klimagasser, er det verdt å minne om Sem-erklæringens formulering og innstillingens formulering om at «en vesentlig del» av utslippsreduksjonene skal tas nasjonalt. Ordet «vesentlig» har synonymer som betydningsfull, livsviktig, utslagsgivende, fundamental og avgjørende. Normal norsk språkforståelse skulle derfor tilsi at dette skulle bety at Regjeringen planlegger å ta størstedelen av reduksjonen gjennom nasjonale tiltak. Noe annet ville jo bety at det ikke bare var Kristin Clemets språkforståelse som kom i fokus, men hele Regjeringens språkforståelse. Det ville i så fall bety at ordet «vesentlig» ville få en vesentlig ny betydning.

Konsekvensen av Regjeringens planlagte målsetting vil altså være at eksisterende industri nødvendigvis vil

måtte komme under press for å foreta nødvendige utslippsreduksjoner. Men i tillegg vil muligheten for å kunne benytte seg av kvotekjøp gjennom Kyoto-protokollen bli kraftig redusert dersom disse gasskraftverkene skulle bli omfattet av det nye kvotesystemet. Jeg er derfor veldig glad for at representanten fra Venstre var så klar med hensyn til at Snøhvit skal betale CO₂-avgift. Jeg håper at Regjeringens representant, som er til stede her i dag, kan bekrefte dette for oss.

Logikken her er jo enkel. Reduksjonsforpliktelsen som Norge har påtatt seg, vil gjelde uansett hvilke deler av næringslivet som får anledning til å kjøpe og selge kvoter. Alternativet til å kjøpe seg fri gjennom bruk av mekanismene er å redusere egne utslipp av klimagasser. De planlagte gasskraftverkene vil dermed spise av øvrig industris mulighet til å kjøpe kvoter, gitt at Sem-erklæringen er verdt mer enn papiret den er skrevet på.

Vi forventer naturligvis at CO₂-utslipp fra det planlagte gasskraftverket på Snøhvit blir behandlet etter forurensningsloven, og at SFT får anledning til å foreta en grundig, faglig vurdering av de planlagte klimagassutslippene. Dette har også statsministeren gjort rede for i det brevet han sendte til SV forrige onsdag. Det er også noe jeg håper at statsråden kan slutte seg til.

Den 23. juni 2000 sendte Miljøverndepartementet, hvor Siri Bjerke da var statsråd, et instruksjonsbrev til SFT i forhold til gasskraftverk, hvor SFT ble pålagt ikke å stille strengere utslippskrav enn det som ellers er vanlig i EØS-området. Og den 6. oktober gikk det brev fra Miljøverndepartementet til Naturkraft AS med overskriften: «Omgjøring av konsesjoner for gasskraftverk».

Vi er naturligvis oppmerksom på at dette var i tråd med stortingsvedtaket den 9. mars 2000, men like fullt var dette en instruksjon som la betraktelige begrensninger på fagmyndighetenes mulighet til å foreta en uhildet, faglig vurdering av hva slags utslipp som kunne tillates.

Spørsmålet som jeg vil stille, er følgende: Hvilken tilfitt til de faglige vurderingene mener Regjeringen denne type instruksjon skaper i forhold til miljømyndighetene? Og har Regjeringen tenkt å vise handlingsvilje i forhold til en mer ambisiøs klimapolitikk enn den Stoltenberg-regjeringen førte, og garantere at SFT denne gangen får anledning til å foreta en uhildet og faglig forsvarlig vurdering av utslippene fra Snøhvit?

SV har som kjent 23 representanter på Stortinget, altså tilstrekkelig mange til å kunne danne flertall sammen med regjeringspartiene for en mer offensiv klimapolitikk hvis det er dette Regjeringen vil. Regjeringen kan derfor ikke dekke seg bak manglende støtte i Stortinget for å sikre SFTs rolle som uavhengig fagdirektorat. Om Snøhvit-eventyret skal få en lykkelig, klimapolitisk slutt, er altså ene og alene opp til Regjeringen.

Statsråd Einar Steensnæs: Regjeringen går med denne proposisjonen inn for utbygging av Snøhvit LNG, som innebærer at feltene Snøhvit, Askeladd og Albatross bygges ut for utvinning av gass og kondensat. Saken har betydelige dimensjoner og har naturlig nok fått stor oppmerksomhet både politisk, mediemessig og i samfunns-

debatten mer generelt på grunn av miljø- og klimahensyn og de muligheter for næringsutvikling, distriktsutbygging og god ressursforvaltning som følger av denne saken. Den sentrale utfordringen i Snøhvit-saken er kort sagt å forene hensynet til miljø, næringsutvikling og en god forvaltning av petroleumsressursene våre. Det har vært krevende, men jeg mener at dette har vi klart å få til på en forsvarlig måte.

Komiteen har gjort et godt og grundig arbeid i denne viktige saken. Jeg er selvfølgelig svært godt fornøyd med den støtten som et solid flertall i energi- og miljøkomiteen har gitt i innstillingen til Regjeringens forslag om utbygging av Snøhvit LNG. Jeg har merket meg de føringer som komiteen har lagt til grunn når det gjelder forutsetninger for iverksettelse. Jeg er positiv til disse forslagene og vil følge opp dette på beste måte.

Snøhvit-prosjektet representerer den første utbyggingen i Barentshavet. Barentshavet er et sårbart område. I forbindelse med Snøhvit-utbyggingen er det derfor lagt avgjørende vekt på å gå forsiktig fram. I Sem-erklæringen la samarbeidspartiene opp til en tidsmessig forskyvning av behandlingen av Snøhvit-prosjektet. Regjeringen forpliktet seg til å foreta en gjennomgang av de miljømessige innvendingene fra høringsinstansene, samt at det skulle tas hensyn til innvendinger som ble fremmet av aktuelle fagmyndigheter. Dette er fulgt opp, og de aktuelle fagmyndighetene har bekreftet at det nødvendige beslutningsgrunnlaget er på plass.

I tråd med Sem-erklæringen vil Samarbeidsregjeringen foreta en konsekvensutredning av helårlig petroleumsaktivitet i de nordlige havområder fra Lofoten og nordover. Inntil en slik plan er på plass, vil det ikke bli åpnet for ytterligere petroleumsvirksomhet i Barentshavet. Det er avklart med miljøvernmyndighetene at Snøhvit-utbyggingen kan håndteres frikoblet fra eventuelle ytterligere utredninger for Barentshavet. Planene for Snøhvit-prosjektet omfatter kun utvinning av gass- og kondensatforekomster, ikke oljeutvinning. Oljeutvinning er derfor ikke inkludert i de konsekvensutredninger av Snøhvit-prosjektet som foreligger, men vil bli behandlet i den planlagte konsekvensutredningen som jeg refererte til når det gjelder helårlig petroleumsaktivitet i de nordlige havområdene.

Snøhvit LNG er viktig for Norge som gasseksportør. LNG-markedet vokser raskt, og det er positivt at de norske selskapene Statoil og Hydro får erfaring med LNG-produksjon. LNG-anlegget på Melkøya vil være stort også i verdenssammenheng, og produksjonen fra Snøhvit vil bidra til økt fleksibilitet i gassavsetningen fra norsk sokkel.

Utbyggingen representerer et av de aller største industriprosjektene i Norge og det største industriprosjektet i Finnmark noensinne. Utbygging og drift av anlegget vil gi positive ringvirkninger for arbeidsmarkedet i store deler av Nord-Norge, ikke minst regionalt for kommunene i Vest-Finnmark, og spesielt for området rundt Hammerfest. Næringslivet i Vest-Finnmark er forventet å kunne bidra med leveranser av varer og tjenester til prosjektet,

hovedsakelig i forbindelse med byggingen av LNG-anlegget.

Gjennomføring av prosjektet vil ha en positiv virkning på befolkningsutviklingen i Finnmark. I anleggsfasen vil prosjektet på det meste innebære 1 200 årsverk på Melkøya. Selve driften av landanleggene med leverandører og underleverandører vil resultere i inntil 500 årsverk. Av disse vil Statoils drift av anleggene gi inntil 180 faste arbeidsplasser i Hammerfest-området.

Utbygging og drift av Snøhvit-prosjektet innebærer at det etableres et nytt høyteknologisk kompetansemiljø. Dette gir store muligheter for kompetanseheving i landsdelen og gir impulser til etablering av ny virksomhet i tillegg til underleverandørvirksomhet. Erfaringer fra andre steder i landet viser at ilandføring av gass gir knoppskyting for annen næringsvirksomhet. I proposisjonen har Regjeringen gått inn for at utbygger skal medvirke til å gjøre gass og kjølevann tilgjengelig for lokal utnyttelse. Det ville være svært fordelaktig om Snøhvit-utbyggingen kunne gi ytterligere positive ringvirkninger for lokal næringsutvikling, samtidig som en da ville få god utnyttelse av kjølevannet. Slike prosjekter må naturligvis undergis nødvendig kommersiell vurdering, men det vil med rette kunne stilles forventninger til at utbygger bidrar til etablering og tilrettelegging av slik virksomhet, selv om det ikke stilles eksplisitte krav om medfinansiering.

Energiforsyningen til Snøhvit LNG skal skje gjennom et energianlegg som er integrert i selve LNG-anlegget. Dette energianlegget vil bli behandlet i tråd med den praksis som er etablert for de gasskraftverkene som har fått konsesjon, dvs. at bygging av selve energianlegget på Melkøya ikke kan påbegynnes før energikonsesjon og utslippstillatelse foreligger.

I proposisjonen om Snøhvit er det varslet endringer i petroleumslovens virkeområde. Formålet med denne endringen er å sikre at ressursforvaltningshensyn kan ivaretas i hele produksjonskjeden. Men denne endringen betyr ikke at eksisterende lovverk settes til side. Det er en misforståelse. All klageadgang i forbindelse med energikonsesjon og utslippstillatelse vil f.eks. fortsatt være til stede, som nå.

Utbyggingen skjer ved hjelp av best tilgjengelig teknologi. Det er lagt vekt på at drift av felt og landanlegg ikke skal bidra til miljøskadelige utslipp til sjø. I proposisjonen forutsettes det også at utbygger tilstreber å minimere virksomhet som kan medføre økt sannsynlighet for akuttutslipp. Det planlegges gjennomført omfattende tiltak for å redusere miljøskadelige utslipp til luft fra prosjektet. CO₂ som følger med gassen i brønnstrømmen, vil bli separert ut, transportert via rørledning tilbake til feltet og reinjisert. Reinjiserings medfører at de totale CO₂-utslippene fra prosjektet blir tilnærmet halvert.

Det er viktig å følge opp med tiltak som ytterligere kan redusere disse utslippene. Jeg har merket meg komiteflertallets sterke henstilling om å samarbeide med Statoil som operatør, for å gjennomføre CO₂-reducerende tiltak. Det skal særskilt vurderes om det er grunnlag for et pilotanlegg for rensing av CO₂ fra eksosen på Snøhvit. Dette vil jeg følge opp. Det er allerede satt av plass på

LNG-anlegget, slik at dette arealet eventuelt kan benyttes til installasjoner som kan bidra til ytterligere reduksjon av klimagasser.

Jeg vil i tråd med komiteens tilråding også følge opp at Statoil og rettighetshaverne utarbeider en tidsatt plan for å utprøve CO₂-reducerende teknologier. For å oppnå gode, framtidrettede løsninger for CO₂-fri gasskraft er det viktig at ulike teknologier kan testes ut på en hensiktsmessig måte. Det er forskningsinstitusjoner, leverandører og brukere av teknologien som vil være de rette faginstansene til å vurdere hvilke teknologier og løsninger det da er mest hensiktsmessig å satse på. Derfor må flere anlegg enn Snøhvit tas med i en slik vurdering.

Vi har betydelige teknologiske utfordringer foran oss når det gjelder å håndtere CO₂-utslipp på en langsiktig, tilfredsstillende måte. Samtidig ser vi at nye rammebetingelser, både gjennom internasjonale avtaler og nasjonale bestemmelser, kan skape nye teknologiske løsninger for krevende problemstillinger. Jeg har for min del en sikker tro på at vi skal kunne mestre de utfordringene vi står overfor, gitt at vi har nødvendig vilje til å løse dem og også til å stille de forventede ressurser til disposisjon.

Snøhvit LNG er godt begrunnet både teknologisk og i forhold til viktige miljø- og fiskerihensyn. Framfor alt framstår Snøhvit LNG som det viktigste industriprosjektet noensinne i Finnmark. Det kan skape ny optimisme og interessante framtidsmuligheter for Finnmark så vel som for landsdelen i sin helhet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sylvia Brustad (A): Det er ingen tvil om at vi har opplevd en stor u-sving fra Kristelig Folkeparti – etter min mening en veldig bra u-sving. Men de gasskraftverk det var flertall for i år 2000, og som den daværende regjeringa valgte å gå av på, er i dag glemte. Det er altså Bondevik-regjeringa som foreslår at vi skal bygge gasskraftverk i Finnmark – gasskraftverk som vil slippe ut mye CO₂ – og det vil det bli flertall for.

Etter at saken om Snøhvit ble lagt fram, har flere representanter fra Kristelig Folkeparti, inkludert statsråden, skapt usikkerhet om sin holdning til en sak som statsråden sjøl har lagt fram. Til Dagsavisen 15. februar sier statsråd Einar Steensnæs:

«Jeg er skeptisk til Snøhvit, men sitter i regjering, og vi følger opp det som står i Sem-erklæringen».

Det kan virke som om statsråden skaper tvil om han egentlig stiller seg bak det forslaget han sjøl har lagt fram. Statsminister Bondevik sa til Dagbladet at «forurensende gasskraftverk er skutt ut i det blå».

Det er heller ikke riktig. Det er et flertall, inkludert Kristelig Folkeparti, som i dag vil gjøre vedtak om at vi skal bygge ut Snøhvit. Jeg har inntrykk av at Kristelig Folkeparti – fordi det for partiet er en ubehagelig sak – prøver å tale med to tunger for å prøve å gi inntrykk av noe annet enn det denne saken egentlig dreier seg om.

Jeg synes det er bra at Kristelig Folkeparti har snudd, jeg synes det er bra at statsråden er mer offensiv i denne saken enn det han har vært på lenge, og jeg synes det er

fint om Kristelig Folkeparti står for det de mener i denne saken. Dette er en stor industridistriktssak. Det er en sak som betyr mange arbeidsplasser, og som gjør at vi kan få brukt ny teknologi med bedre kompetanseheving. Dette synes jeg Kristelig Folkeparti bør stå oppreist bak og også slå ring om.

Så bare et kort spørsmål til slutt: Hvorfor vil ikke regjeringspartiene være med på å sørge for at vi får enda flere arbeidsplasser i forbindelse med dette gode prosjektet, ved å pålegge Statoil at de også bør bruke penger på å utnytte kjølevannet?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg konstaterer at mens jeg fra Regjeringens side har vært veldig opptatt av betydningen av Snøhvit-prosjektet og det viktige tidsskille dette vil bety industrielt og sysselsettingsmessig for Finnmark, fortsetter Arbeiderpartiets hovedtalsperson når det gjelder slike saker, med en slags omkamp omkring gasskraftverk. Disse spørsmålene har gjentatte ganger vært oppe i Stortinget, og de blir ikke mer korrekte fordi om de gjentas. Jeg skjønner at Dagsavisen er en viktig avis for Arbeiderpartiet, skjønt de også holder en viss avstand, men det får være måte på. Jeg har gjentatte ganger i Stortinget og i andre intervjuer forklart mitt forhold til Snøhvit. Det er ingen hemmelighet at Kristelig Folkeparti og jeg selv har vært skeptisk til Snøhvit. Jeg har aldri vært imot, la meg nå også få presisere det, men jeg har vært skeptisk. Det har jeg ingen problemer med å vedkjenne meg, såpass ærlig synes jeg man skal være i politikken. Men jeg har heller aldri lagt skjul på at jeg fullt og helt står bak den proposisjonen og det arbeidet som jeg som ansvarlig fagstatsråd har ivaretatt når det gjelder Snøhvit, både når det gjelder miljø og når det gjelder i forhold til fiskeriene.

Det som er utfordringen for oss, er CO₂-utslippene. Jeg må si jeg synes det er merkelig at Sylvia Brustad ikke er mer opptatt av hvordan vi skal håndtere CO₂-problematikken på Snøhvit, for det er den som er den største utfordringen. Når det gjelder miljø og fiskeri, føler jeg meg helt trygg. Når det gjelder CO₂, ser jeg at vi har en utfordring. Jeg håper virkelig at vi kan få et samarbeid med Statoil om et pilotprosjekt. Det tror jeg på. Om det kommer på Snøhvit, er litt avhengig av hvilke forutsetninger som operatøren har for dette. Jeg ser at komiteen ikke pålegger meg å finne en løsning på Snøhvit, men i hvert fall et alternativ. Dette er vi i en god konstruktiv dialog med Statoil om, og jeg håper at vi skal få dette til. Dette er viktig for klimaforpliktelsene som Norge har inngått.

Øyvind Vaksdal (FrP): I et brev til komiteen bekrefter statsråden at en eventuell elektrifisering av Snøhvit vil øke underskuddet i kraftbalansen og øke behovet for import av bl.a. forurensende kullkraft. Kan statsråden gi meg en fornuftig forklaring på hvorfor kraft til dette prosjektet er forskjellig fra kraft til annen innenlandsbruk? Økt etterspørsel i innenlandsmarkedet uten økt produksjon, må jo ha den samme virkning, uansett hva kraften går til?

Og vidare: For få dagar siden fikk statsråden overlevert rapporten fra Gassteknologiutvalget, som fastslår at vi må vente nærmere ti år på teknologi for gasskraft med CO₂-håndtering, som det nå skal hete så fint. Umiddelbart etterpå setter statsråden rapporten til side og vil bygge pilotanlegg nå – koste hva det koste vil – med teknologi som ikke finnes. Mitt spørsmål blir derfor: Har ikke statsråden tillit til den fremste ekspertise vi har på dette området? Og har statsråden virkelig samvittighet til å kaste bort milliarder av skattebetalernes penger på slike luftslott? For det må jo være luftslott når det skal basere seg på teknologi som ikke finnes.

Statsråd Einar Steensnæs: Med utgangspunkt i at dette skulle være et fornuftig svar, må jeg ta et forbehold om at representanten Vaksdal og jeg legger det samme i begrepet fornuftig.

Det første spørsmålet gikk ut på hva som er forskjellen på det gasskraftverket som skal operere Snøhvit, og de gasskraftverkene som skal forsyne nettet. Forskjellen er at vi har en tidsplan å gå etter når det gjelder Snøhvit. Vi har ikke gode miljømessige alternativer i forhold til det gasskraftverket som vi skal installere der. Det har vi derimot når det gjelder å forsyne nettet. Jeg skal komme tilbake til det når det gjelder Gassteknologiutvalget. I mellomtiden skal vi bygge ut gode, miljøvennlige løsninger, både gjennom enøk, ved nye fornybare energikilder og ved å oppruste vannkraftverkene, forsterke kablinger og jobbe for CO₂-frie gasskraftverk.

Da er jeg over på det andre spørsmålet: Hva med Gassteknologiutvalgets innstilling? Jeg anbefaler den innstillingen til lesning også for Øyvind Vaksdal, for han gjengir utvalget galt. De sier ikke at vi må vente i ti år. De sier at de anbefaler en strategi som gjør at vi først skal ta for oss alle idéer og ikke avskrive noen. Så skal vi gjennom en prøve mellom pilotprosjekt og demonstrasjonsanlegg, og så skal det etter ti år avtegne seg hvilke av disse teknologiene som bør kommersialiseres.

Min strategi er annerledes. Det er heller ikke riktig at det ikke finnes teknologi tilgjengelig i dag for et pilotdemonstrasjonsanlegg. Det har vi, og det sier også Gassteknologiutvalget. Men de mener at vi ikke allerede nå skal komme i gang med dette, men først ta for oss teoriene. De har altså en mer, skal vi kalle det, vitenskapelig, forsiktig tilnærming til dette. Jeg har tillatt meg, som statsråd med ansvar for dette området, å ha en mer driftig visjon og en mer ambisiøs framdriftsplan. Jeg tror det er fornuftig i samarbeid med Statoil å jobbe fram et slikt pilotanlegg. Statoil har teknologien og idéene. Jeg tror på Naturkraft og Statoil like mye som jeg respekterer den strategien som Gassteknologiutvalget har kommet fram til.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg har først lyst til å utfordra statsråden på eit område som har vore oppe fleire gonger, og som partiet Venstre svarte stadfestande på. Det kan såast tvil i forhold til St.prp. nr. 35 for 2001-2002 om kva for eit avgiftsregime som skal gjelda for Snøhvit. I Sem-erklæringa står det veldig tydeleg:

«Det legges opp til at Snøhvit-prosjektet betaler CO₂-avgift når prosjektet er realisert.»

Mitt første spørsmål er derfor: Er det det som er skrive i Sem-erklæringa, som gjeld i Snøhvit-saka?

Så var statsråden inne på det såkalla energianlegget – som er det ordet som statsråden bruker, men som SV og miljøørsla kallar for sterkt forureinande gasskraftverk – skal underleggjast den same behandlinga som galdt normalt før 9. mars år 2000. Er det slik å forstå at me kan tolka statsråden og for så vidt òg statsministeren i den retninga at SFT nå skal få tilbake si myndigheit, at dei skal kunna operera uavhengig? Eller er det slik å forstå at SFT faktisk er instruert til å seia at ein skal byggja dette gasskraftverket på Snøhvit? Statsråden må aldri vera i tvil om at dersom han ønskjer å gå nokon veg i miljøpolitikken som er positiv, så er det 23 representantar frå SV som kan vera med og utgjera eit fleirtal, også om han ønskjer å gje tilsynsmyndigheita si makta tilbake.

La oss så berre konstatere at for to år sidan meinte statsråden det motsette av det han meiner i dag, og at SV saman med miljøørsla og ein del av biskopane nå er det som er igjen av det laget han før var med på.

Statsråd Einar Steensnæs: Når det gjelder CO₂-avgiften, er Sem-erklæringen klar på det punktet, nemlig at når prosjektet er realisert, skal det svares CO₂-avgift, og jeg vil komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag i den sammenheng.

Når det gjelder SFT, så la meg bare si det slik: SFT er et fagorgan, som på uavhengig basis, men innenfor det regelverket som denne salen bl.a. avgjør, lover og regler, skal vurdere de enkelte prosjektene. Rammene for SFTs faglige tilsyn bestemmes av Stortinget, men det utøves faglig av SFT, og det rekkes vel for hva en olje- og energiminister skal omtale et organ som ligger under et annet fagdepartement. Men dette er vårt utgangspunkt.

Så hevdes det at jeg mener det motsatte om disse gasskraftverkene i dag enn hva jeg mente i forrige stortingsperiode. Det er ikke riktig, jeg har nøyaktig det samme synspunktet som jeg hadde den gangen. Og det er noe av forklaringen på at vi får ta en lusing eller to for en god sak, for å få fram CO₂-frie gasskraftverk. Jeg har vært villig til å bruke penger på det, jeg har vært villig til å stå i en storm for det, og en skal ikke lytte lenge i en debatt før en merker at her har jeg ikke uten videre alle partier i Stortinget med meg. Og Snøhvit-saken og gasskraftverk-saken er en vanskelig sak, men den er fordundre meg – unnskyld, president – også vanskelig for opposisjonen, for den faller jo fullstendig fra hverandre. Noen kjefter på oss fordi vi har lagt oss på den linjen at vi skal bygge noen gasskraftverk, som jeg var imot, mens andre mener at Høyre nå har lagt seg flat for Kristelig Folkepartis miljøpolitikk. Det er iallfall en nokså spredt opposisjon i forhold til hva en måtte mene om disse sakene. Vi har gått inn og hatt en hånd på rattet, det vil jeg si til representanten Langeland, og gjennom det har vi også fått innflytelse på miljøpolitikken, som er flyttet betydelig, nettopp fordi vi valgte å ta ansvar.

Presidenten: Hvis det er slik at «fordundre meg» er gangbart i Kristelig Folkeparti, har presidenten heller ikke noe problem med det. Men det må selvfølgelig sies med haugesundsaksent, det er jo klart (munterhet i salen).

Inger S. Enger (Sp): Jeg skal på vanlig måte være forsiktig med ordvalget.

Jeg har forstått at det ikke er tid for omkamper. Vi har slått fast i dag at miljøet taper i denne omgangen. Og Steensnæs er ærlig – det tror jeg han faktisk er – han sier at han hele tida har vært skeptisk. Andre i Kristelig Folkeparti har kanskje også vært ærlige, men de har i hvert fall skiftet mening mye i løpet av denne tida.

Steensnæs sier også at han ser på CO₂-området som en utfordring. Men det har ikke skjedd noe særlig på disse nesten nøyaktig to årene som har gått siden Bondevik faktisk stilte kabinettsspørsmål på nettopp om det skulle bygges forurensende gasskraftverk. Han understreket at det var svært viktig å oppfylle Kyoto-forpliktelsene, og hvis vi bygget disse, ville vi stå enda fjernere fra å gjøre det. Derfor gikk regjeringen av. Og det har, som sagt, ikke skjedd så mye nytt siden den gangen på dette området. Også denne uken kunne vi lese i Aftenposten at utfordringen blir ytterligere skjerpet nå når det skal startes opp et forurensende gasskraftverk, fordi det vil øke utslippene med 2 pst. Regjeringens eget gassteknologiutvalg – det har vært nevnt mye om det nå – slo fast at det iallfall ikke kunne bli noen endring på dette før om 10 år.

Vi har – det er jo alle kjent med, og alle erkjenner det – visse klimaforpliktelser i forhold til Kyoto-avtalen, og jeg har bare et veldig enkelt spørsmål til statsråden: Hvilke sektorer mener Kristelig Folkeparti skal bære byrdene for at vi skal følge opp og ta det kuttet som er nødvendig innenlands? Er det industrien, er det husholdningene, eller er det biltrafikken som skal tas?

Statsråd Einar Steensnæs: Bare for å svare kort på det siste: Jeg tror vi alle faktisk må bidra for å få dette i havn. Jeg tror ikke noen sektor kan si at nå har vi gjort det som kan gjøres, nå får andre overta. Jeg tror alle de sektorene som Inger Enger nå regner opp, må regne med at de vil bli stilt overfor strengere krav. Faktisk har det også vist seg teknologisk at ved å stille strenge krav, har man fått fram den teknologien som møter disse kravene. Representanten nevnte bilparken, og det finnes gode eksempler på at en gjennom en skjerpet miljølovgivning har tvunget fram teknologi som møter kravene om bedre miljøvennlige løsninger for kjøretøyene våre. Det samme gjelder gasskraftverk, og det samme gjelder industrien. Overalt hvor det er vilje til å reise miljømessige krav, har dette blitt møtt med en teknologi som har løst det. Og jeg innrømmer glatt også – siden jeg fikk honnør for å være ærlig – at jeg er en teknologi-optimist på den måten at jeg tror at hvis bare de som er lovgivere, og vi som foreslår lovene, kan være enige om målene, så vil vi kunne lykkes med å møte disse viktige utfordringene.

Men så til en misforståelse, som jeg synes representanten Inger Enger gjør seg skyld i. Det er ikke endring

av politikk fra vår side. Kristelig Folkeparti har ikke endret politikk eller syn på det som har med CO₂-frie gasskraftverk å gjøre, men vi har hatt en annen strategi enn det Senterpartiet har hatt. Vi har gått inn i et samarbeid, tatt et regjeringsansvar, og resultatet av det har vært at vi har flyttet Høyre i miljøpolitikken trygt inn mot sentrum, der hvor de ikke var. Og det har gjort seg konkret gjeldende ved at istedenfor å bygge et ubegrenset antall gasskraftverk, skal det nå bygges bare tre pluss Snøhvit. Så er det «time out». Også i klimameldingen – den vil Stortinget få innsyn i om ganske kort tid – vil man se at vi har tatt konkrete skritt i en mer miljøvennlig retning i forhold til det som hadde skjedd dersom vi ikke hadde tatt dette regjeringsansvaret.

Rolf Terje Klungland (A): Egentlig er det vel slik at jeg har mest lyst til å gi denne replikken til Høyre, slik at de kan svare på den påstanden som statsråden nettopp kom med.

Det som imidlertid er helt klart, er at Kristelig Folkeparti har hatt en åpenbaring i forhold til gasskraftverk og denne saken. Når Steensnæs nå sier at han har samme mening som han hadde for to år siden, må jeg bare presisere at han har i hvert fall ikke den sammen meningen som han hadde for to måneder siden, for da skriver han i St.prp. nr. 35:

«Energianlegget på Snøhvit er dimensjonert ut fra Snøhvits behov for kraft og varme og anlegget skiller seg derfor fra gasskraftverk som har salg av elektrisitet som hovedformål.»

Så beklager jeg at Steensnæs sier at vi henviser mye til Dagsavisen. Men da bør han kanskje slutte å uttale seg til avisene, for vi må jo bruke artikler der han er sitert. Der sier altså den samme statsråden at det er ikke stor forskjell; i forhold til utslippene av CO₂ er problemet det samme. Da må jeg spørre: Hvorfor gikk da Sentrumsregjeringen av? Hadde det overhodet ikke noe med CO₂-utslippene å gjøre? Og i forhold til argumentasjonen om at de har foretatt miljøutredninger som er bedre enn det Arbeiderpartiet hadde lagt opp til, må jeg få Steensnæs til å svare på om han kan peke på noen forskjell overhodet mellom proposisjonen fra denne regjeringen og en eventuell framlegging fra Arbeiderpartiet.

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg er utdannet som pedagog, og da jeg var i skolen, ble jeg regnet som en tålmodig lærer som hadde sans for repetisjonens kunst. Så for elever som ikke oppfattet budskapet første gang, gjentok jeg det gjerne. Og nå er det vel tredje eller fjerde gangen jeg får lov til å repetere dette for representanten Klungland.

Det går bra så lenge representanten Klungland siterer meg. Det setter jeg stor pris på. Men når han forsøker å utlegge hva som ligger i det, sporer han av. Forholdet er jo, som jeg sa i mitt forrige svar her, at disse gasskraftverkene er forskjellige på den måten at det ene er vi nødt til å konstruere nå fordi vi har en begrenset tidsramme når det gjelder Snøhvit. Når det gjelder de som skal levere til nettet, har vi etter mitt syn bedre tid på oss. Men når

det gjelder CO₂-problematikken, er det helt riktig det jeg sier til Dagsavisen, at problemet er nøyaktig det samme. Utfordringen er nøyaktig den samme, og det var også min utfordring. Hvorfor er ikke Arbeiderpartiet mer opp-tatt av CO₂-problematikken knyttet til Snøhvit?

Jeg er veldig glad for at Arbeiderpartiet har sluttet seg til vår anmodning om å medvirke til et pilotanlegg på Snøhvit. Men jeg kommer faktisk veldig i tvil om hva som er Arbeiderpartiets syn når jeg hører representanten Klungland, som går i krigen for Snøhvit-prosjektet stort sett her i dag, for han gir et helt annet inntrykk av hva Arbeiderpartiet er opptatt av. Det virker som om disse CO₂-frie gasskraftverkene og problematikken i forhold til miljøet og klimahensynet ikke er sentralt overhodet. Jeg er glad for det som er skrevet inn, og forholder meg til det, for det tror jeg er veldig viktig.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Sylvia Brustad (A): Med dagens beslutning vil Norge ta et viktig skritt videre på veien som gassnasjon. Dette er ikke bare viktig for Finnmark og Nord-Norge ellers, men for hele olje- og gassnasjonen Norge.

For første gang vedtar vi å bygge ut et prosjekt som skal levere storskala LNG, et produkt det er økende etter-spørsel etter i det internasjonale markedet, og som representerer utvikling av ny teknologi innenfor olje og gass. Det er et gigantisk og spennende industriprosjekt vi sier ja til i dag.

Arbeiderpartiet har lenge vært positiv til å utnytte gassressursene i Snøhvit-feltet, men forutsetninga har hele tida vært at det må skje på en miljømessig forsvarlig måte. For det er ingen tvil om at vi står overfor store utfordringer på det området. Men jeg må si at jeg blir ganske provosert når statsråden igjen prøver å gi inntrykk av at Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene liksom skulle være mer miljøvennlig enn Arbeiderpartiet i denne saken. Jeg vil utfordre regjeringspartiene og statsråden til å påpeke på hvilket punkt i denne innstillinga det er Kristelig Folkeparti og Regjeringa framstår som mer miljøvennlig enn oss. Jeg oppfordrer også Regjeringa, statsråden og regjeringspartiene til å stå for det de står for, i stedet for å skape inntrykk av noe annet. Det er full enighet mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene i denne innstillinga. Det gjelder også i spørsmål i forhold til utslipp av CO₂ og det pålegget vi har i forhold til at Regjeringa skal komme tilbake med en plan i gassmeldinga i juni.

Vi har sagt hele tida, både i denne sammenhengen og i andre sammenhenger, at vi til enhver tid må bruke den mest miljøvennlige teknologi som er til disposisjon, det gjelder også på Snøhvit, samtidig som vi skal jobbe videre med CO₂-reduserende teknologi. Derfor trenger vi flere pilotanlegg når det gjelder CO₂-frie gasskraftverk.

Statoil for sin del har sagt at de mener at det mest realistiske er Kårstø. Men jeg vil ha meg frabedt å bli satt i en bås der det gis inntrykk av at Arbeiderpartiet skal være mindre miljøvennlig enn regjeringspartiene. Det er det ikke noe grunnlag for å hevde. Regjeringspartiene har

brukt som et argument i denne debatten at en av grunnene til at en har brukt lengre tid på denne saken fra Regjeringas side, er at en skulle vurdere nøyere de miljømessige sidene. Ja vel. Men vi sitter med et brev i hånden, vi, fra Miljøverndepartementet til Olje- og energidepartementet datert allerede 27. november, der Miljøverndepartementet sier at så langt er det oppfylt etter deres mening.

Da statsråden i stad svarte meg på min replikk der jeg oppfordret Kristelig Folkeparti til å si ting som de er, svarte statsråden med å si at Arbeiderpartiet skulle være mindre opptatt av CO₂-utslipp enn Regjeringa. Det har jeg tilbakevist nå. Statsråden vet også at dette er feil i forhold til tidligere utspill om å bruke penger på CO₂-frie gasskraftverk og andre tiltak, på forskning og utvikling, for å kunne gjøre ting på mest miljøvennlige måter. Jeg håper vi unngår å få den type påstander i den videre debatten i denne saken, og i andre lignende saker.

Så har jeg lyst til å si litt om spørsmålet om kjølevannet på Snøhvit. Statsråden svarte meg ikke på det spørsmålet. Jeg tror realiteten er at hvis en skulle lagt seg på den linja regjeringspartiene har gjort i det spørsmålet, nemlig å overlate det til lokalsamfunnet og operatørene, ville det sannsynligvis ikke ha blitt noen god utnytting av det kjølevannet, fordi det koster en del penger. Jeg er veldig glad for at SV og Fremskrittspartiet støtter Arbeiderpartiet i å pålegge også operatøren å være med på et spleiselag for å få dette til å bli en realitet i forhold til arbeidsplasser, som er sårt tiltrengte i Hammerfest og i Finnmark ellers, og som vil være et ytterligere positivt bidrag i denne saken.

Snøhvit skal bli så miljøvennlig som det kan bli med dagens teknologi, og det vil skape mange arbeidsplasser i Finnmark. Det er bra distriktpolitikk, og det vil ta oss et viktig steg videre som gassnasjon og i utvikling av ny teknologi, som også vil bidra til en bra kompetanseheving i Finnmark, i Nord-Norge ellers og i landet for øvrig.

Siri Meling (H): Vi kan alle ha, og har, forskjellige innfallsvinkler til det å ta i bruk ressursene som naturen har gitt oss. For egen del har jeg den grunnleggende holdning at en balansert utnyttelse av ressursene er et gode som vi skal gjøre oss nytte av. Det motsatte, nemlig ikke å utnytte mulighetene, blir for meg nærmest sløseri. I debatten rundt Snøhvit-utbyggingen er det i stor grad de negative problemområdene som har vært trukket fram. Dette gjelder spesielt i forhold til fiskeriresursene våre og i forhold til utslipp av klimagasser.

Fiskernes organisasjoner støtter opp om Snøhvit-utbyggingen. Det betyr at den gruppen som nei-siden bruker som et viktig argument for å stanse prosjektet, altså sier et klart ja til utbygging.

Petroleumsnæringen og fiskerinæringen klarer å leve side om side i Nordsjøen. Hvorfor skal de ikke klare det samme i Barentshavet? Nordsjøen er også blant verdens mest produktive hav, med masse verdifulle fiskeressurser.

Når jeg hører på miljødebatten, sitter jeg ofte igjen med spørsmålet om det virkelig er slik at folk i vår nord-

lige landsdel skal leve i et naturreservat, eller om de faktisk skal ha noe å leve av. Faktum er at vi snakker om en landsdel og flere lokalsamfunn som i stor grad har vært preget av negative elementer, som bortfall av næringsvirksomhet og nedgang i folketall.

Snøhvit-utbyggingen vil uten tvil være en kraftig stimulan til vekst i vår nordlige landsdel – vekst både når det gjelder næringsutvikling, skatteinntekter og befolkning. Anleggsfasen og selve driften er selvfølgelig viktige elementer, men den viktigste faktoren vil utvilsomt være den kompetanseutviklingen som vil følge i kjølvannet av at Barentshavet nå åpnes for gassutvinning. Det å tilføre ny næringsaktivitet, nye fagmiljøer, nye bedrifter eller endrede utfordringer for det eksisterende næringsliv vil bidra til å utvikle kompetansemiljøer som høyst sannsynlig vil kunne gi de beste og sterkeste ringvirkningene av Snøhvit-utbyggingen. På sikt vil dette kunne gi en variasjon i arbeidstilbud som gjør det attraktivt å bli boende i denne landsdelen, eller attraktivt å vende tilbake fra andre deler av landet.

Det er heller ikke slik at Snøhvit-utbyggingen er et prosjekt forbeholdt Hammerfest og vår nordlige landsdel alene. Dette er et prosjekt som vil komme hele vår petroleumsnæring til gode, og ikke minst dens tilhørende underleverandørindustri.

I Snøhvit-prosjektet vil norsk petroleumsnæring få et nytt ben å stå på med hensyn til selve produktet. Videre skal ny teknologi tas i bruk, og dette vil bidra til å sette miljøstandarder for dette nordlige havområdet – miljøstandarder som i neste omgang kan bli en viktig eksportartikkel til tilsvarende områder, ikke minst på den andre siden av grensen i nordøst. Dette er prosesser som høyst sannsynlig vil skje som en naturlig konsekvens av det vedtaket flertallet i Stortinget etter all sannsynlighet skal fatte i dag.

Imidlertid er det dessverre slik at noen har større tro enn andre på å pålegge aktiviteter i forhold til en næringsutvikling. I dette tilfellet gjelder dette forslaget fra et flertall i komiteen, som merkelig nok også omfatter Fremskrittspartiet, om at Stortinget skal pålegge utbygger og rettighetshaverne ikke bare å tilrettelegge for, men også delta med finansiering for å realisere overføringsledninger for kjølevann til industriområdet på Kvaløya – dette for å legge til rette for bl.a. næring innenfor akvakultur. Det å pålegge utbygger denne type kostnader er å innføre en helt ny praksis i forhold til å gi utbyggingstilatelser.

Høyre mener det er naturlig at Statoil og rettighetshaverne har et samfunnsansvar og engasjerer seg i lokalsamfunnet, men vi ønsker ikke å gi pålegg om dette. Tvert imot mener vi at dette er en sak som må diskuteres mellom utbygger og de lokale myndigheter. Dessverre er vi i mindretall i dette spørsmålet.

Et siste positivt aspekt ved utbyggingen som jeg vil nevne her, gjelder beredskapssituasjonen. Det er allerede en betydelig skipstrafikk langs kysten i disse områdene, en trafikk med til dels farlig last om bord ut fra et miljøperspektiv. Vi er sårbare for uhell. Gjennom Snøhvit-utbyggingen og driften av feltene vil beredskapen generelt

bli bedre, noe som også vil være positivt for den samlede beredskapen i nordområdene.

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

Olav Akselsen (A): Dette er ein gledeleg dag. Eg vil difor gratulera Regjeringa med eit godt forslag og komiteen med ei positiv innstilling. Eg må likevel innrømme at eg er litt overraska over den manglande entusiasmen hos ein del av regjeringspartia sine talspersonar. Etter mitt syn har dei i dag grunn til å slå seg på brystet. I staden mumlar dei og unnskylder seg eigenleg for at dei er med på å støtta dette flotte prosjektet.

Sidan me fann olje og gass i Nordsjøen på slutten av 1960-talet, har det vore eit mål at så store delar av Noreg som mogleg skulle få ta del i oljeeventyret, og bl.a. difor vedtok Stortinget å leggja delar av Oljedirektoratet sin aktivitet til Harstad for snart 20 år sidan.

Endeleg blir ein gamal draum oppfylt. Endeleg får òg dei nordlegaste delane av landet utnytta sine eigne petroleumssressursar, slik som folk lenger sør på kysten har fått gjera no i snart 30 år. Dette har landsdelen venta lenge på.

Som vestlending veit eg kva utnyttinga av olje- og gassressursane har betydd for landsdelen min. Eg håpar at Finnmark og Nord-Noreg elles skal få dei same positive ringverknadene som me har hatt.

I Hammerfest og Nord-Noreg er gleda stor. Utbygginga vil gje etterlengta aktivitet og fornya optimisme. Eg er sjølvsagt glad for den lokale støtta og det lokale engasjementet som har blitt lagt for dagen. Men dette er ikkje ei sak berre for Finnmark eller Nord-Noreg. Denne utbygginga er eit nasjonalt prosjekt og er viktig for Noreg som olje- og gassnasjon. Med det vedtaket som blir gjort i dag, tek me eit viktig steg framover for å bekrefte Noreg som ein av dei aller viktigaste gassnasjonane i verda, og ikkje minst i Europa. Ved at me no får gjort ein del av gassen vår tilgjengeleg som LNG, kan me få nye marknader, som igjen kan vera med og slå ut på prisen me får for gassen vår. Dette er eit av dei største industriprosjekta nokon gong, ikkje berre i Nord-Noreg, men i heile Noreg. Utbygginga vil difor ha stor betyding, ikkje minst for leverandørindustrien vår.

For nokre år sidan forsvann 20 000 arbeidsplassar i denne næringa i løpet av eitt år. Den førre regjeringa snudde alle steinar for å prøva å få aktiviteten opp igjen. Det greidde me. Men det er klart at dersom Stortinget skulle seia nei til nye prosjekt, ville heile den jobben vera forgjeves, og dei tusenvis av arbeidsplassar me har i norsk leverandørindustri langs heile vestlandskysten vår, ville i høgste grad vera trua.

Som så ofte før er det mange mytar ut og går når Stortinget behandlar eit viktig energiprojekt. Ein slik myte er at den førre regjeringa skulle ha ei hastebehandling og nærast ei uansvarleg behandling av denne saka. Dette er bevisst feilinformasjon. Eg trur denne informasjonen er fremma for å pynta på biletet av seg sjølv og kanskje sitt eige samvett, eller kanskje for å gje sitt eige parti eit lite

fikenblad. Iallfall er påstanden tull og tøys. Sanninga er at denne saka aldri blei behandla av regjeringa Stoltenberg, rett og slett fordi me måtte gå av før den var lagd fram. Og heller ikkje eg som olje- og energiminister hadde fått denne saka på bordet mitt då eg måtte pakka snippeska. Hadde eg derimot fått fortsetja, hadde eg sjølvsagt lagt opp til ei heilt vanleg og ordinær saksbehandling av denne saka, som alle andre saker. Slik eg ser det, er det iallfall ikkje nokon som helst forskjell i den måten den nye regjeringa har behandla denne saka på, i forhold til det den førre regjeringa ville ha gjort. Me ville sjølvsagt ha gjort dei utgreiingane som var nødvendige, og teke den nødvendige tida. Eg synest det er alvorleg når komiteen sin lei ar spreier slike usunne og falske rykte og påstandar om den førre regjeringa.

Ein annan påstand er at me her har lagt opp til å subsidiere. Det er òg tull og tøys. Det var slik at dersom ein skulle byggja ut Snøhvit, var det ikkje tilgang på røyr, og då måtte ein gå på LNG. Då konkurrerer ein altså på ein internasjonal marknad, og Stortinget har heldigvis før lagt til rette for at ein her skal ha rammevilkår som på andre område.

Ein annan påstand er at ein opnar Barentshavet. Heller ikkje det er tilfellet. Barentshavet er opna for oljeaktivitet for lenge sidan, nemleg på russisk side. Eg trur faktisk ein aktivitet på norsk side kan vera med og bidra til at me får ei betre og meir miljøvenleg utnytting òg av ressursane på russisk side.

Til slutt vil eg seia at eg er glad for at ein ikkje legg opp til at dette LNG-anlegget skal drivast av kolkraft, men at ein tar i bruk gasskraftteknologi. Eg er òg glad for at den noverande statsråden har adoptert den førre statsråden sin argumentasjon for kvifor dette bør gjerast.

Øyvind Halleraker (H): La meg først få si til representanten Klungland at Høyre er meget komfortabel med sin miljøpolitiske plattform. Den syns jeg kler et verdikonservativt parti som holder føre var-prinsippet høyt i hevd. At Arbeiderpartiet nå «anklager» oss for å ha blitt for miljøvennlige, tar jeg med stor ro. Velgernes oppslutning om Arbeiderpartiet kan tyde på at det er Arbeiderpartiet som ikke er helt i pakt med tiden.

Snøhvit-gassen er en fantastisk ressurs som vil gi verdiskaping i landsdelen i form av økt aktivitet og nye arbeidsplasser. Det er det mange som har vært inne på her i dag. Men anlegget, som delvis plasseres på havbunnen, blir også det mest moderne som finnes, og la meg legge til: det mest skånsomme mot naturen. Slik sett er Snøhvit-prosjektet også et betydelig miljøprosjekt – et miljø-/utviklingsprosjekt som på en spennende måte bringer ny kunnskap og know-how og flytter grenser for ressursutnyttelse og teknologiutvikling i retning av enda bedre miljøoppnåelse.

Produksjonen foregår i et lukket system med overtrålbare installasjoner på havbunnen. Her har vi ikke problemer med såkalt produsert vann, permanente vannutslipp til sjø skal renses. Ballastvann i skipene skal være i atskilte tanker og tømmes i åpent hav. NO_x-utslippene er kun 1 pst. av grenseverdien, og best av alt: Anlegget skal

produsere et rent LNG-produkt, som hos kundene vil avløse energikilder med betydelig større forurensning, også til det globale miljøet.

Videre er anlegget en enorm ressurs for å utvikle nye oppdrettsprodukter med temperert vann som kilde i store mengder. Bioprotein eller fiskefôr er i ferd med å bli et knapphetsprodukt, og avgasser fra gasskraftverket gir spennende muligheter for en merverdiskaping i form av algeproduksjon til fiskefôr, noe som også vil redusere utslipp av så vel NO_x som CO₂. Og ikke minst spennende: Sørøyeegget. Dette er et spennende spin-off-prosjekt som baserer seg på et lite kraftverk på Sørøya, basert på LNG, som også gir varmt vann som tilleggsressurs og basis for annen næringsvirksomhet. Og dette er altså på Sørøya, som gjennom dette sikres stabil kraft og til overmål næringspotensial til f.eks. smoltproduksjon – et pilotprosjekt som sikkert også i framtiden skal benyttes på andre mindre steder langs kysten som sliter med vanskelige og ustabile strømforsyningsforhold.

Ikke bare er Snøhvit LNG industriutvikling med rikelig kompetanseutvikling i seg, det er også et miljø-/kompetanseutviklingsprosjekt som vil bringe Norge som miljønasjon helt fram i første rekke. Det tvinger fram innovativ tenkning og nyskaping innenfor miljøteknologi, ikke bare på Melkøya, men høyst sannsynlig også i tilknytning til gasskraftverket på Kårstø, hvor Statoil kan finne det hensiktsmessig å bygge det første CO₂-frie gasskraftverk som pilotanlegg.

Så dette er i sannhet en stor dag – det er jeg helt enig med representanten Akselsen i – ikke bare for Nord-Norge, men for hele oljenasjonen, fordi dette gir våre ledende forsknings- og utviklingsmiljøer mulighet til å bringe oss enda nærmere målet om CO₂-frie utslipp og rene anlegg. Det er en illusjon å tro at denne type miljøteknologi utvikles så å si av seg selv eller er styrt av gammeldags tenkende politikere fra reaksjonære partier. Nei, selvfølgelig er det bare i en kreativ prosess hvor utviklingen går i progresjon i forhold til teknologi og muligheter, altså i et næringsmiljø, at dette kan skje. Slik er det med all kompetanseutvikling, ikke bare i oljeindustrien.

Så la oss gratulere rettighetshavere, Hammerfest og Finnmark og alle som tror på det frie næringsliv som under ansvar utvinner ressurser til felles beste og bringer oss et langt skritt nærmere målet om rene utslipp.

Synnøve Konglevoll (A): Barentshavet er et av verdens mest fiskerike områder og et svært viktig oppvekstområde for fisken som danner grunnlaget for fiskerinæringa langs norskekysten. Samtidig er det et svært sårbart område, med bl.a. lang mørketid – og nedbrytningstida for olje er lang. Konsekvensene ved et uhell vil trolig være større i Barentshavet enn i andre deler av norsk sokkel.

Dette er ikke noe bare norske miljøaktivister hevder. Norske myndigheter har allerede langt på vei innrømmet at Barentshavet er spesielt sårbart. Derfor har det vært strenge restriksjoner på når på året det har vært tillatt å drive prøveleting i Barentshavet. I Snøhvit-området har det vært forbud mot boring fra 20. mars til 1. august. Et

ja til Snøhvit betyr at det for første gang gis adgang til helårig petroleumsvirksomhet i Barentshavet. Derfor burde vi i denne saken være ekstra varsomme. Jeg mener at det er havområder som er for sårbare og ressursrike til at petroleumsvirksomhet bør tillates. Barentshavet er et slikt område.

Det minste man kunne kreve, er at vi har et skikkelig kunnskapsgrunnlag før vi foretar en slik beslutning som Stortinget skal foreta i dag, men Statens forurensningstilsyn, Direktoratet for naturforvaltning og Norsk Polar-institutt hevder alle sammen at de samlede effektene av olje- og gassvirksomhet i Barentshavet i dag er for dårlig utredet.

Fiskeridepartementet mener det samme. I sin høringsuttalelse datert 10. juli 2001 skriver de bl.a. at de har «store betenkeligheter med at dette havområdet (altså Barentshavet) skal bli utsatt for en miljøbelastning som kan føre til redusert produktivitet av marine ressurser.»

I sin hovedkonklusjon skriver Fiskeridepartementet:

«Det bør skaffes til veie et bedre kunnskapsgrunnlag for eventuelle langsiktige effekter av utslipp. Dette bør inngå i en helhetlig konsekvensutredning av de totale utslippene fra utbygging og drift av anlegget. Endelig avgjørelse bør derfor utsettes til en slik helhetlig vurdering er foretatt.»

Dette skriver Fiskeridepartementet og får støtte fra næringa. Det fremgår klart og tydelig, bl.a. fra en uttalelse fra Fiskarlaget 26. mai 2001 og vedtak i Fiskerinæringens Landsforening – FNL – 23. oktober 2001.

I tillegg til den risikoen som Snøhvit-prosjektet utgjør for havmiljøet, innebærer prosjektet bygging av et gasskraftverk. For 1 år og 263 dager siden gikk regjeringa Bondevik – sentrumsregjeringa – av og begrunnet det med at den ikke kunne akseptere bygging av sterkt forurensende gasskraftverk. Da er det et paradoks at den første saken Bondevik II-regjeringa har fått gjennom i energi- og miljøkomiteen, er et ja til det som kommer til å bli landets første gasskraftverk – og det vil bli et sterkt forurensende gasskraftverk. Kristelig Folkeparti har altså snudd trill rundt i denne saken. Hadde Kristelig Folkeparti nektet, hadde det ikke blitt noe Snøhvit-vedtak i dag.

I stedet går Bondevik og Steensnæs i bresjen og sier ikke bare ja til Snøhvit, men de kan i verste fall bli pådriverne for å svekke lovverket for å nå sine mål. I proposisjonen står det at departementet arbeider med forslag om å endre petroleumslovens virkeområde slik at alle deler av landanlegget omfattes av petroleumsloven. Det kan i praksis bety at miljøbevegelsen kan miste den anken som man i dag har, for i dag er gasskraftverk og kraftledninger konsesjonspliktig etter energiloven. Bondevik skriver i brev til Kristin Halvorsen at gasskraftverket skal behandles etter energiloven. Det samme sier Einar Steensnæs i dag. Vi må forutsette at det står ved lag, men fremdeles er dette uklart, og det er nok et element som gjør denne saken problematisk.

Det har blitt understreket flere ganger i debatten at i forhold til eventuelle nye petroleumsprosjekter i Barents-

havet skal det lages en omfattende konsekvensutredning. Jeg håper inderlig at det er løfter som blir fulgt opp.

Goliat er et stort oljefelt som ligger like sørøst for Snøhvit, og svært nær kysten. Oljeselskapet Agip planlegger å sende en søknad til Olje- og energidepartementet om å starte opp allerede i mars 2003. Sier Regjeringa ja da, kan det i verste fall ta bare fra ett til to år før Stortinget får en sak på bordet, denne gangen om oljeutvinning.

Ifølge Bergens Tidende 27. februar har Regjeringa satt i gang arbeidet med å kartlegge virkningen av olje- og gassutvinning i nord. Oljeindustriens Landsforening skal være aktiv i det utredningsarbeidet. Jeg vil gjerne be statsråden kommentere det her i salen i dag, for spørsmålet er om denne utredninga vil få noen reell betydning. Spørsmålet er rett og slett: Tør vi å være tøffe nok den dagen Goliat banker på døra?

Jeg vil med dette varsle at jeg vil stemme mot I, men at jeg subsidiært vil støtte II og også mindretallsforslag nr. 1.

Leif Frode Onarheim (H): Det har vært litt diskusjon her omkring ny retorikk. Jeg brukte i mitt innlegg CO₂-*reducerende* teknologi. Det er fordi jeg er ærlig nok til å si at jeg ikke er sikker på om vi kan ta skrittet fullt ut og få CO₂-frie gasskraftverk sånn umiddelbart. Men jeg tror vi kan komme ganske langt med å begynne å få inn teknologi som kan redusere utslippene ved slike gasskraftverk. Jeg går også sterkt imot at man stadig snakker om *sterkt forurensende*. Man skulle da tro at det var noe mørkt, skittent som rant ut av disse gasskraftverkene. CO₂ er egentlig ganske viktig for menneskene, så jeg synes man skal moderere litt den retorikken også.

Så er det dette med gasskraftverk kontra energianlegg. Jeg brukte ordet energianlegg nettopp fordi dette er kun for å drive LNG-anlegget, men det er klart det er drevet med gasskraft. Det er et gasskraftverk, så jeg har ikke noe problem med å sidestille de to.

Vi satser offensivt i klimapolitikken. Intensivert forskning fikk vi vedtatt i budsjettet. Vi ønsker et pilotanlegg. Forskning og utvikling og produksjon må gå hånd i hånd. Fra min erfaring fra Handelshøyskolen BI med all forskning som var der, vet jeg at det ikke er slik at man bare sitter på et kontor og tenker ut lure tanker, og så tror man at det plutselig løser problemene. Dette må gå hånd i hånd med at man virkelig begynner å jobbe med det i praksis, og derfor tror vi at Snøhvit er viktig.

Når Gassteknologiutvalget sier ti år, er det litt av den samme tankegangen. Jeg tror at det å starte med et pilotprosjekt gjør at man kan se muligheter før man har kommet til tårsgrensen. Men det vet vi ikke, og det vet heller ikke de. Derfor er det viktig å begynne, og så få dette til å gå hånd i hånd. Vi har lagt inn foringer som departementet må følge opp, og jeg føler meg meget komfortabel med det, og føler at vi har en god miljøprofil på dette prosjektet.

Saksbehandlingen blir kritisert. Det har vært en ordnær konsekvensvurdering av Snøhvit og gass separat. Den er bra. Men vi har sagt, og det gjentas gang på gang,

at det ikke er et oljeutvinningsanlegg vi nå bygger, det er et gassanlegg, og det betyr at det er skikkelig vurdert.

Man snakker om Bondeviks brev. Jeg tror ikke det er noe nytt i det. Statoil har bekreftet at den fremdriftsplan som foreligger, ikke er til hinder for en slik utbygging.

Så er det bruk av kjølevann og varmtvann. Hvorfor har ikke regjeringspartiene gitt operatør og utbygger pålegg? Ja, det er av den enkle grunn at vi har sett altfor mange prosjekter som er blitt bygd uten at man virkelig har foretatt en lønnsomhetsvurdering. Er dette lønnsomt, og kan dette bli lønnsomt? Ingenting ville glede meg mer enn at man kunne sette opp gunstige prosjekter som har god lønnsomhet, og hvor operatøren, rettighetshaver, medvirker som eier, aksjonær eller på annen måte, men jeg synes ikke vi skal pålegge noen å gjøre noe uten at vi vet at dette virkelig er lønnsomt. Vi ønsker at man skal ha et lønnsomt prosjekt der oppe.

For meg som «ikke skjønner politikk», er det ganske interessant å registrere at Arbeiderpartiet er så opptatt av å snakke om hvorfor Kristelig Folkeparti har snudd. Nå skulle vi alle glede oss over at dette ble et godt prosjekt – det synes jeg er det vesentlige – og jeg håper at det er der vi ender opp i løpet av dagen.

Det er klart at vår nordligste landsdel og Finnmark er avhengig av fisk. Det er viktig å få undersøkt og vurdert om det er mulig å ha petroleumsvirksomhet – olje også – sammen med fisk. Men det er en konsekvensvurdering vi nå skal gjøre, og da må alle parter være åpne for å ta hensyn til det som kommer frem, og ikke på forhånd regne med at da blir det stopp. Vi skal foreta en uholdt vurdering, og det tror jeg er veldig fornuftig.

Det er også litt interessant at de parter som er mest mot utbygging av Snøhvit, er de som også sørger for at man ikke kan foredle fisken i Nord-Norge og på den måten få *den* foredlingsgevinsten. Det synes jeg er litt pussig.

Representanten Inger Enger spurte hvem som skal ta støyten når man nå bygger ut dette. Ja, industrien har tatt en del av støyten, olje- og gassvirksomheten må ta en del av støyten, og landbruket må ta en del av støyten, som de ennå ikke har begynt på. Det er altså mange som må sørge for det, men det viktigste er nå at vi jobber videre for å få CO₂-reducerende anlegg. På den måten løser vi en del av våre Kyoto-forpliktelser.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingmar Ljones (KrF): Snøhvit-prosjektet, med gass frå felta Snøhvit, Albatross og Askeladd, har det positive ved seg at produksjonen av LNG skjer på land og ikkje på produksjonsplattform ute i Barentshavet. Eit anlegg på land vil vera mykje sikrere, det representerer ein mindre risiko, uavhengig av vår oppfatning når det gjeld vêrforholda, anten ein legg Framstegspartiet eller andre parti sin mælestav til grunn.

Dei ca. 160 km med røyrleidningar som skal leggjast, slik at ulempene for fiskarane blir mindre, er også sette sterkt i fokus. I tillegg skal anlegga på havbotnen utfor-

mast slik at ulempene er minimale. CO₂, som er i gassen frå brønnane, blir skilt ut og ført tilbake til reservoaret. Hovudutfordringa vil vera å skaffa straum til LNG-anlegget. Det krevst om lag like mykje elektrisk kraft som dagens samla forbruk i Finnmark fylke. Her bør det visast stor kreativitet for å skaffa straum utan at sterkt forureinande gasskraft er inne i biletet, og det må finnast løysingar som kan redusera eller fjerna CO₂ og andre skadelege utslepp.

Fleirtalet i komiteen forventar at utbyggjar og operatør vil anstrenge seg maksimalt for å unngå at produksjonen av elektrisk kraft fører til utslepp av skadelege klimagassar.

Eg vil peika på fire forhold som er aktuelle. Det positive er for det første at LNG-anlegget på land er omtalt som det mest miljøvennlige – eller minst miljøskadelege, slik det også er omtalt – LNG-anlegget i verda. For det andre: Den største industrisatsinga i Nord-Noreg vil gi mange positive ringverknader, for Hammerfest, for Finnmark, for landsdelen og sjølv sagt for landet elles. Noreg som olje- og gassnasjon vil få nye og krevjande utfordringar. Å gjennomføra eit utbyggingsprosjekt i eit barskt og samstundes vart og sårbart miljø vil gi erfaringar og kunnskapar som vil vera til nytte både nasjonalt og internasjonalt.

For det tredje: Helse, miljø og tryggleik har stått og skal stå sentralt i Snøhvit-prosjektet. Dette prosjektet vil bli følgt nøye, og det bør difor bli eit føregangsprosjekt for alle område.

Som ein naturleg konsekvens av punkta 1, 2 og 3 som eg har nemnt, burde det følgja eit punkt 4, om at nødvendig elektrisk energi bør framskaffast som rein, fornybar energi. Subsidiært burde elektrisk energi produserast med minimale skadelege utslepp. Her ligg hovudutfordringane. Snøhvit-prosjektet har så mange positive element at det ikkje bør skjemast med skadelege CO₂-utslepp.

Torny Pedersen (A): Alle har hørt eventyret om Snøhvit og de syv dverger. Nå skal hele verden få kjennskap til Snøhvit, Albatross og Askeladd, og nå skal hele verden stifte bekjentskap med Nord-Norge, den største industrisatsingen til nå i Norge i et nytt århundre og den største noensinne i Nord-Norge.

Etter 18 år med forberedelser skulle denne industrisatsingen være godt forberedt. Jeg kan ikke forstå de som mener at vi fortsatt skal drive med konsekvensutredninger i forhold til gassutvinningen. Slik jeg tolker det, er det ikke et ønske om utredning, men et ønske om total stopp. Dessverre kommer Senterpartiet under denne kategorien – det partiet som kaller seg distriktspartiet fremfor noe. Ønsker Senterpartiet næringsutvikling i Distrikts-Norge?

Snøhvit-utbyggingen er gode nyheter både for næringsliv og for alle som ønsker å bo i denne landsdelen. Men det er også et nasjonalt industriløft, som denne gangen har sitt hovedsete i nord. Dette vil gi landsdelen store muligheter for kompetanseheving, muligheter for nyetablering innen tekniske tjenester og service. I Nord-

Norge har vi stor industriell kompetanse, og vi kan det å drive under marginale forhold. For landsdelen er kampen om leveranse verdt 1 milliard kr. La oss for all del få delta i dette!

Mens både statsminister og finansminister reiser rundt i landet og prediker om en pessimistisk, subsidiert og sytende landsdel, har Sparebanken Nord-Norge konkludert med at alle piler peker oppover. Det skal vi bevise. Vi i Nord-Norge lytter også til andre vettuge folk enn bare sentralbanksjefer. Hvis denne landsdelen har det så ille, hvorfor kuttet Regjeringen da på SND-midler, forskning, kommunale næringsfond, drivstofftilskudd? Det var et nådestøt til landsdelen. Men vi «står han av», som det heter på nordnorsk.

Når det gjelder Snøhvit-utbyggingen og CO₂-utslippene, er disse meget store med tanke på at vi skal greie å oppfylle våre forpliktelser i forhold til Kyoto-avtalen. Derfor er det meget viktig at det utøves press mot utbyggerne for å finne teknologiske løsninger på CO₂-utslippene. Ser man på de globale utslippene, er gassen med på å redusere bruk av olje og kull, og i så måte en besparelse for miljøet. Dette anlegget på havbunnen skaper ikke miljøproblemer til havs, men med en eventuell framtidig oljeutvinning bør føre var-prinsippet legges til grunn. Barentshavet er og blir et sårbart fiskeriområde, men det må og skal gå an å leve i lag for næringene også i havområdene nord for 65°N.

Bror Yngve Rahm (KrF): Vi går mot avslutning av denne debatten, som nå har vart i mange timer. Jeg vil bare, etter å ha fulgt debatten, ta for meg noen korte, oppsummerende punkter knyttet til noen av innleggene.

Når det gjelder innlegget til Inger Enger, er jo dette en ny vending fra Senterpartiet. I de saker hvor distriktpolitikk og næringsutvikling i distriktene stilles opp mot miljøhensyn, har det vært god senterpartitradisjon at man lar miljøet fare, og så lar man næringsutvikling og distriktpolitikk vinne. Det har vi sett på en del andre områder, i interessante debatter i denne salen tidligere, og vi vil sikkert se det igjen. Så det blir spennende å se om det at Senterpartiet nå hevder at de lar miljøet komme foran nærings- og distriktpolitikk, vil gjøre seg gjeldende i andre sammenhenger – noe som er en krevende utfordring, også for Senterpartiet.

Så gjelder det spørsmålet om Bondeviks brev, som flere har vært inne på i dag. Dette brevet fra Kjell Magne Bondevik er ikke noe oppsiktsvekkende i det hele tatt. Det har jo vært kjent at man måtte behandle energianlegg etter energiloven, og det betyr at man ikke har hatt anledning til å bygge over grunn før det foreligger konsesjon og utslippstillatelse. Dette er ikke noe nytt og oppsiktsvekkende. Det er en klargjøring fra statsministeren når andre åpenbart ikke har vært oppmerksom på det, og det er helt i tråd med den tidsramme som også Statoil selv har lagt inn.

Så har det vært hevdet at vi gikk av i 2000 fordi vi ikke ønsket å bygge forurensende gasskraftverk. La meg si følgende: Vi har ikke endret standpunkt. Vi har ikke foretatt noen u-sving, som Sylvia Brustad hevder. Der-

imot har vi fastholdt vårt standpunkt, men vi har gått inn for å påvirke profilen på prosjektet for å få det mer miljøvennlig. Det har vi lyktes med. Det som lå i begrunnelsen for Sentrumsregjeringens avgang, var at vi ikke ønsket å svekke forurensingsloven som et virkemiddel for å oppnå en politisk målsetting som flertallet ønsket – en tilpassning av lovverket etter hvilke politiske ønsker man hadde den gang. Det var på en måte den offisielle begrunnelsen for at regjeringen Bondevik I gikk av.

Så gjelder det Gassteknologiutvalget, som også Fremskrittspartiet var inne på, og de stilte seg undrende til at statsråden ikke hadde tillit til ekspertisen som hadde uttalt seg om at dette ville ligge fram i tid. Så står den samme fremskrittspartirepresentanten her og sier at de ikke har tillit til den ekspertisen som stort sett over hele verden sier at vi har et klimaproblem. Nei, det stoler de ikke på. Med hvilken begrunnelse kan man være forundret over at en statsråd ønsker å ha politiske ambisjoner utover de rent faglige og de ekspertuttalelsene som kommer? Det er jo også litt underlig, så det er altså ikke konsistens i det som hevdes.

Så er det spørsmålet: Hvem er mest miljøvennlig? Sylvia Brustad var inne på det. Jeg skal ikke på tampen av debatten bidra til å definere det, men det var et interessant innlegg fra Akselsen, som ironiserte over bl.a. Kristelig Folkeparti i denne saken fordi vi på en måte unnskyldte oss. Det vi gjorde, var at vi gikk inn i dette fordi det var miljømessig utfordrende. Det var mange miljømessige oppgaver å håndtere, mens Akselsen på sin side uttalte at dette er greit, vi har ingen problemer med dette. Dermed hilste han det så hjertelig velkommen som han også gjorde.

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg kan være kort. Jeg synes dette har vært en god debatt. Den har vel ikke bydd på noen direkte overraskelser. Noen oppklaringer håper jeg at jeg har medvirket til å få på bordet.

Jeg vil bare ganske kort kommentere Sylvia Brustads provokasjon. Jeg oppfattet faktisk det som positivt. Jeg vil bare si at jeg aldri har anklaget Arbeiderpartiet for at dette skulle være uttrykk for et slags «gubbevelde» i Arbeiderpartiet. Det kunne hun blitt provosert over. Det ville jeg også, som nyslått gubbe, blitt provosert over (munterhet i salen). Men man må ikke være forbauset når det kommer fram synspunkter i denne debatten hvor det blir gitt uttrykk for polemiske angrep mot Høyre fordi de har blitt med på en mer aktiv miljøvennlig politikk styrt av en dyktig, pågående miljøvernminister fra det samme partiet.

Når det så gjelder det viktige kjølevannsprosjektet, merker jeg meg at komiteen har hatt noe ulik vurdering av dette. Jeg tror det må være riktig å si at Stortinget samlet ønsker at de energiressursene som er knyttet til kjølevannet, skal brukes på en slik måte at det kan være med og øke verdiskapingen i landsdelen. Når et flertall nå vil stemme for at en skal forplikte utbygger til å medfinansiere slike prosjekter, har jeg bare et ønske om at slike prosjekter får et sikkert kommersielt grunnlag, og at slike prosjekter blir medfinansiert – for å bruke et slikt

uttrykk – på en slik måte at det også er EØS-kompatibelt. Det er viktig også for andre steder som kunne ha tilsvarende ambisjoner om å kunne utnytte en industrietablering til mer enn det som er selve primærformålet. Jeg vil i alle fall legge inn over Stortinget at en slik betingelse knyttet opp til en operatør, som i dette tilfellet, kan skape presedens for tilsvarende ønsker andre steder, og det vil også selvfølgelig da måtte tas inn av de eventuelle søkerne når det gjelder kostnader og konsekvenser.

Bendiks H. Arnesen (A): Som det har vært sagt mange ganger i dag, er dette en stor dag, ikke bare for Hammerfest og Finnmark, men for hele landsdelen og for landet for øvrig. Dette er et prosjekt som betyr svært mye for å løfte den nordlige landsdel rent næringslivsmessig, og det vil gi landsdelens næringsliv mulighet til å bli sterkere i et nasjonalt og internasjonalt marked.

Nord-Norge trenger flere bein å stå på, og dette er en god utvikling i den retning. Dette er ikke noe subsidieprosjekt. Snøhvit-prosjektet gir mulighet for leveranser av norsk gass til nye markeder, og jeg er ikke i tvil om at feltet vil være et viktig bidrag for å dekke et økende behov for gass i Europa.

Miljømessige forhold har vært sterkt framme i debatten, ikke minst av operatørene selv. Alle ønsker vi at det stilles sterke miljøkrav til slik virksomhet, og alle vil vi ta vare på naturen og miljøet. Forskning og kompetanse har imidlertid gjort det mulig for Norge å bli en olje- og gassnasjon, samtidig som vi har ivaretatt miljøet på en meget god måte. Dette vil være tilfellet også i denne saken, og jeg føler meg trygg på at bl.a. fiskeriene kan leve trygt side om side med Snøhvit og annen slik virksomhet. For fiskeriene er det faktisk andre forhold som bekymrer meg sterker.

Det må ikke herske noen tvil om at Hammerfest er Snøhvit-byen, men jeg er også opptatt av at de positive ringvirkningene må komme flest mulig til gode i form av bl.a. en styrking av fagmiljøene og kompetansemiljøene i nord.

Jeg er ikke i tvil om at nordnorske leverandører kan hevde seg sterkt dersom de får mulighet til det. Det må også være naturlig at Statoil legger den delen av Snøhvit-prosjektet som er knyttet til boring, geologi og lisensadministrasjon, til Medkila-senteret i Harstad.

Jeg gleder meg over at Snøhvit-prosjektet endelig kan komme i gang, og jeg håper at dette er bare begynnelsen for denne næringen i den nordlige landsdelen. Nord-Norge er en ressurssterk og framtidsrettet landsdel, og befolkningen er viljesterk og positiv. Derfor trenger hele landet en større aktivitet i nord.

Heidi Sørensen (SV): På tross av at Stortinget i dag sannsynligvis vil fatte vedtak som vi som har et hjerte som banker for natur- og miljøvern, ikke er glad for, er det viktig på slutten av debatten å minne om at siste ord om Snøhvit ikke er sagt.

Jeg vil si at det er noen positive trekk som har skjedd i dag. Jeg er glad for at statsråden og representanter for regjeringspartiene så klart sier at Snøhvit-anlegget skal un-

derlegges CO₂-avgift. Det medfører ikke ubetydelige kostnader.

Jeg er også glad for det brevet fra statsminister Bondevik til SV i forrige uke, hvor det understrekes at utbygginger på Snøhvit skal ha samtykke før man starter anleggsarbeidet på selve LNG-fabrikken.

Så er jeg også glad for at vi kan skape et flertall i dag for et prosjekt som gjør at vi kan utnytte spillvarme.

Alt dette må utbygginger ta innover seg når det er de som til syvende og sist skal vurdere om de er interessert i å fatte en investeringsbeslutning på dette prosjektet.

Den største usikkerheten med Snøhvit er bare så vidt berørt i dag, for den største usikkerheten utbygginger står overfor, er ESAs behandling av denne saken. Jeg må si at av og til hender det nok at vi sender en tanke til ESA når vi ber aftenbønn hver kveld. Det vil vi fortsette å gjøre i denne saken.

Men oppsummert er det en ikke ubetydelig usikkerhet Statoil må forholde seg til når de skal gå i gang på Snøhvit – eller ikke. Mitt håp er at de besinner seg i Statoil, bruker føre var-tenkningen også økonomisk. Hvis de er i nærheten av å ha rett i det de stod her på høringen og sa om at dette var et grenseløst økonomisk lønnsomt prosjekt, da kan det ikke være slik at gassavtalene deres er så skjøre at hvis prosjektet blir utsatt bare ett eller et halvt år, er det ikke lenger marked for den gassen som det skal være så forferdelig lønnsomt å bruke.

Til SFTs vurdering av saken: I saken om de forurensende gasskraftverkene skulle SFT vurdere om gasskraften ville fortrenge kullkraft i markedet. I Snøhvit er den saken veldig enkel. Man vil ikke fortrenge kullkraft i kraftmarkedet, for man vet hvem avtakeren er, ene og alene LNG-fabrikken.

Sammenlikner man CO₂-utslipp fra LNG med CO₂-utslipp fra gass fraktet i rør, er det sistnevnte miljømessig å foretrekke. Så siste ord er ikke sagt, og vi ser fram til å komme tilbake til denne saken også i Stortinget.

Odd Roger Enoksen (Sp): Det er mange som i debatten i dag har sagt at dette er en gledens dag i Nord-Norge, det er en gledens dag for Finnmark. Jeg tror vi må være ærlige og si at de visjonene som er trukket opp for landsdelen i forbindelse med utbyggingen av Snøhvit, ikke vil kunne bli realisert ved utbygging av Snøhvit alene. Dette er et første trinn i det som sannsynligvis kommer til å bli en langt større utbygging. Og jeg vil si at flertallet, med det jeg har hørt bl.a. fra saksordfører, skaper større forventninger i forhold til næringslivet enn det som overhodet er mulig å innfri med Snøhvit-utbyggingen alene.

I virkeligheten er dette første trinn i en større utbygging ikke bare av gass, men sannsynligvis også av olje, uten at man har gjort samlede konsekvensvurderinger av den type drift, som også saksordfører bekreftet. Man ønsker å vente med utbygging av olje til man har fått gjort samlede konsekvensvurderinger i forhold til miljø og fiskerinæring.

For Senterpartiet er det to hensyn som har vært avgjørende når vi ønsker å skyve utbyggingen av Snøhvit ut i

tid. Det ene er CO₂-problematikken, som selvsagt ikke er uvesentlig for noen. Skreller vi vekk alt utenomsnakk, innebærer vedtaket i dag at det statsminister Kjell Magne Bondevik i to år har kalt *sterkt forurensende gasskraftverk*, nå vil komme til å bli bygd i Hammerfest. Det er på dagen nokså nøyaktig to år siden Kjell Magne Bondevik innførte begrepet sterkt forurensende gasskraftverk. Han har i tiden etterpå brukt det begrepet hyppig.

Saksordfører har også i debatten i dag i replikk til Karl Eirik Schjøtt-Pedersen bekreftet at Regjeringen og stortingsflertallet nå aksepterer at det bygges sterkt forurensende gasskraftverk. Man vil ikke legge noen restriksjoner på utbygger som vil stille betingelser om noe annet.

Det andre forholdet som har vært avgjørende for Senterpartiet, er nettopp hensynet til fiskerinæringen. Uansett hvor mange arbeidsplasser som blir skapt knyttet til utbyggingen av Snøhvit, vil fiskerinæringen i den landsdelen som jeg kommer fra, og for dette fylket som vi her snakker om, komme til å være langt viktigere i all framtid enn utbyggingen av Snøhvit vil være.

Saksordfører har også bekreftet i dag at man ser behovet for å få gjort en helhetlig konsekvensvurdering i forhold til fiskerinæringen. Den konsekvensvurderingen er ikke gjort. Så kan man selvsagt hevde at Snøhvit alene er en gassutbygging som ikke vil få store konsekvensene for fiskerinæringen. Etter min oppfatning er det for enkelt. Snøhvit må ses på som et ledd i en helhetlig utbygging av Barentshavet. Senterpartiet mener at vi ville ha stått oss på å ta oss den tid som kreves for å få vurdert de helhetlige konsekvensene, både i forhold til miljø og i forhold til fiskerinæringen, før man startet på et prosjekt som dette.

Leif Frode Onarheim (H): Jeg skulle ønske vi i denne sal kunne ta hverandre litt på ordet. Jeg har sagt flere ganger at dette er et gassprosjekt. Snøhvit er konsekvensvurdert som et gassprosjekt. Vi har sagt at skal man ha ytterligere petroleumsvirksomhet i nordområdene, i Barentshavet, skal det gjennomføres en fullstendig konsekvensvurdering av hele området. Da synes vi det er litt pussig at man stadig kommer tilbake til at dette bare er første trinn. Det er altså ikke tatt noen beslutning om det, tvert om. Man har sagt at man skal ta den konsekvensutredningen.

Så ble det også sagt fra Heidi Sørensen at det er et betydelig ansvar. Ja, hvis man hørte etter under mitt første innlegg, sa jeg at det var en del forhold som det måtte være opp til utbygger eller rettighetshaver å vurdere. Det foreligger ikke en utslippstillatelse fra SFT ennå. Det skal være en energikonsesjon man skal søke om, og ESA har til behandling en klage fra Bellona. De tingene må rettighetshaver vurdere. Men det er ut fra en stortingsproposisjon at Stortinget skal ta sin beslutning, og så må rettighetshaverne vurdere om dette er akseptabelt ut fra deres syn.

Så sier representanten Enoksen at Snøhvit alene ville ikke gi noe særlig effekt i Hammerfest-området og i Finnmark. Vel, det er en ganske spennende uttalelse. Ko-

miteen var på besøk i Hammerfest og fikk en ganske levende beskrivelse av hvilken optimisme det var, hva man så frem til, og hvilke prosjekter man allerede nå så på. Så jeg må si at representanten Enoksen nok har annen informasjon enn den vi fikk fra dem som satt tett på prosjektet i Nord-Norge og i Hammerfest.

Dette med at fisken vil være viktig i all fremtid, er jeg helt enig med Enoksen i. Jeg tror det er viktig at man her ser om det, med den konsekvensvurderingen man skal foreta, er mulig å ha disse to næringene side om side. Jeg håper det er det. Jeg er optimistisk til at det skal bli slik, og jeg er helt sikker på at får man det til, vil det bli en helt ny giv, ikke bare i Nord-Norge, men for hele Norge. Vi har her en mulighet til nye prosjekter som virkelig vil skape stor aktivitet, store inntekter, og som vil gjøre at vårt samfunn i mange, mange år fremover får gode skatteinntekter også fra denne næringen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 1895)

Presidenten: Etter ønske fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at sak nr. 2 og sak nr. 3 behandles under ett.

– Det anses vedtatt.

S a k n r . 2

*Debatt om kultur- og kirkeministerens redegjørelse om Norsk rikskringkasting
(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 28. februar 2002)*

S a k n r . 3

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Eirin Faldet, Åslaug Haga og May Hansen om strukturendringer og rammebetingelser for Norsk rikskringkasting (NRK) (Innst. S. nr. 93 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:28 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 15 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 15 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil 5 replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Eirin Faldet (A): NRK – vår beste venn med gode program, sier nå jeg. Men selvsagt: Det er ulike oppfatninger, og heldigvis for det. Valg av program skal ikke Stortinget blande seg opp i.

Jeg vil imidlertid ikke, i likhet med statsråden, mene at Stortinget ikke lenger skal ha mening om den politiske delen som gjelder vår bærende allmennkringkaster. Stortinget må fortsatt kunne mene at NRK skal være riksdekkende med en god lokal forankring.

Når Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Arbeiderpartiet har levert inn et Dokument nr. 8-forslag, er det ikke for å blande seg inn og være utidige når NRK nå må foreta en omorganisering. Vi er faktisk opptatt av å følge opp et tidligere fattet vedtak i Stortinget om at NRK skal ha et godt utbygd distriktssendingsnett, og at dette skal videreutvikles. Det er derfor Stortinget også har fattet vedtak om lokale fjernsynssendinger i Østfold og Nordland. Vi er redd for at en sammenslåing av Hedmark og Oppland distriktskontorer og Sør- og Nord-Trøndelag er en begynnelse på sammenslåing av ytterligere distriktskontorer. Statsråden har blitt sitert på at dette ikke er en betydelig strukturendring i NRK, og at det derfor ikke skal behandles politisk.

Jeg synes det er trist at statsråden legger for dagen en slik unnfalighet. Jeg må stille spørsmål til statsråden: Hva oppfatter statsråden som store strukturendringer? Vil en sammenslåing av Buskerud, Vestfold og Agderfylkene være en betydelig strukturell endring, når en ser det i sammenheng med de fire distriktskontorene som NRK-styret har vedtatt sammenslått?

Jeg har et inntrykk av at statsråden lever etter prinsippet «ikke helt, men stykkevis og delt». Så lenge de tar noen deler av landet, kan NRKs styre gjøre som de vil. Men hvis de har lagt fram en samlet strukturendring for hele landet, vil det bli politisk behandlet. Hvis det er slik, hvorfor legger da ikke statsråden fram en helhetlig sak på omstruktureringen? Er statsråden redd for støy, og at konsekvensene da blir for synlige?

Jeg vil i denne sammenheng gi uttrykk for hvor bra distriktskontoret i Hedmark fungerer for hedmarkingene i dag – slik det gjør for de andre distriktskontorene. Vi vet at antall årsverk ved distriktskontoret i Hedmark vil forsvinne, og jeg frykter at dette vil gi et redusert tilbud for innbyggerne i Hedmark.

Arbeiderpartiet vil i forbindelse med mediemeldingen komme tilbake med forslag om NRK. Arbeiderpartiet mener vi må se på de kravene som settes til NRK, med tanke på at det ser ut til at TV 2 har strengere krav i sin konsesjon. I tillegg må vi se på framtidig finansiering av NRK. Vi vil opprettholde distriktssendingene både i radio og fjernsyn og videreutvikle dette. Distriktskontorene skal være grunnmuren.

Når det gjelder valg av nettløsning, er det én ting som er overordnet alt, nemlig at dette skal være et tilbud til alle. Og alle må føle at de får noe nytt. Løsninger som fører til at en må betale mer for det man allerede har, vil være umulig. Stortinget har med vedtak om NRK2 gjort tabben med å innføre noe bare noen få i deler av landet får. Den tabben må vi vokte oss for å gjøre en gang til.

Jeg vil samtidig varsle at det forslaget fra Fremskrittspartiet som er omdelt, ikke støttes av Arbeiderpartiet.

Olemic Thommessen (H) (ordfører for sak nr. 3): Kulturministeren har i sin redegjørelse gitt et klart bakteppe for de hovedproblemstillingene vinterens debatt om NRK har handlet om, nemlig hvordan Stortinget skal forholde seg til det statlige eierskapet av NRK.

Bakgrunnen for redegjørelsen var som kjent at det ble fremsatt krav om dette gjennom et Dokument nr. 8-forslag, der forslagsstillerne mente at de da foreslåtte endringer ved NRKs distriktskontorer ikke skulle iverksettes før saken var drøftet i Stortinget.

Som saksordfører for behandlingen i komiteen vil jeg kort bemerke at det var bred enighet i komiteen om at forslagsstillerne krav i det vesentlige var imøtekommet ved kulturministerens redegjørelse, og at det var naturlig å se Stortingets behandling i sammenheng med denne.

I en komitemerknad fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vises det til budsjettinnstillingen for 2000-2001, hvor de samme partier og Kristelig Folkeparti står bak følgende merknad:

«... dersom NRKs styre skulle komme med forslag som vil medføre omfattende endringer i den distriktspolitiske profil vil saken nødvendigvis gjøre politisk behandling».

Sett fra Høyres ståsted beskriver ikke merknaden den situasjonen vi var i før jul, og det virker snarere som om forslagsstillerne søker å flytte, eller så tvil om, de ramme aksjeselskapsformen gir for styring av NRK.

Det var godt kjent at de innsparingstiltakene NRK la opp til, er en del av en bredt anlagt plan for å bringe NRK i økonomisk balanse. Distriktskontorene utgjør en meget betydelig del av NRKs samlede drift, og det skulle være underlig om akkurat denne delen skulle være skjermnet for tiltak.

Et annet spørsmål er hvordan forslagsstillerne måler distriktsprofil. De later til å mene at NRKs distriktsprofil kan måles i hvor mange kontorer, bygninger eller ansatte som befinner seg ved distriktskontorene. Oppriktig talt: Det viktige sett fra denne sal må da være hvilken programproduksjon som faktisk foregår, og hvilken rolle distriktsprogrammene spiller på NRKs sendeflate. I lys av den teknologiske utviklingen tror jeg det er all grunn til å se på om dagens struktur ved distriktskontorene gir den optimale uttelling for distriktene. Kanskje ville man få mer ut til TV-skjermene hvis noen av distriktskontorene ble utviklet videre, teknisk og kompetansemessig, med tanke på særlige programområder. Dette ville antagelig være et eksempel på en god distriktssatsing der dagens temmelig tunge struktur må tåle atskillig omstilling.

Senterpartiet har ved flere anledninger argumentert for at man ikke bør bruke aksjeselskapsformen for NRK, fordi de ønsker at Stortinget skal ha legitim mulighet til å gripe inn i NRKs drift i forhold til konkrete saker – den gangen altså distriktskontorene.

At Senterpartiet dermed finner det riktig å smelle til med et Dokument nr. 8-forslag i Stortinget umiddelbart før NRKs styrebehandling, er kanskje ikke så rart, men at

(Thommessen)

de får Arbeiderpartiet med seg på dette, gir grunn til ettertanke. For hva hadde forslagsstillerne egentlig tenkt å oppnå? At styret i NRK skulle la være å gjennomføre tiltakene og dermed la være å bringe NRKs økonomi i balanse? I så fall hadde de som et ansvarlig styre ikke gjort jobben sin.

Jeg antar at alle er enige om at NRK ikke lenger kan fortsette å tære på sine reserver, men nå må iverksette de tiltak som skal til for å bringe driften i balanse og legge det nødvendige grunnlaget for å skape en fremtidsrettet organisasjon.

Kanskje hadde forslagsstillerne heller tenkt seg at NRK skulle kutte på andre områder i driften enn på distriktskontorene? Støyen hadde blitt mindre, men bedre for NRK hadde det altså ikke blitt. Og man mener vel ikke at Stortinget er bedre skikket til å gjøre driftsmessige prioriteringer enn NRKs ledelse? Dette perspektivet reiser også på en litt ubehagelig måte spørsmålet om tillit til NRKs styre og daglige ledelse. Eller kanskje hadde man tenkt seg at styret skulle utsette saken og gjennom det spre usikkerhet og dermed pådra NRK ytterligere tap?

Nei, det eneste man hadde i utsikt å oppnå ved siden av fordelaktig omtale i lokalavisene, var å bidra til å vanskeliggjøre NRK-styrets arbeid i en situasjon som ellers var vanskelig nok. Og verre: Utspillet var opplagt egnet som et forsøk på å undergrave NRK-styrets autoritet på sikt.

Jeg bruker så pass tid på dette, ikke fordi saken i ettertid har vist seg så alvorlig, men fordi den på en utmerket måte illustrerer hvor lite egnet Stortinget er som arena for denne type diskusjoner. I spørsmål om drift og enkeltprogrammer blir Stortinget aldri annet enn en arena for synsing. Denne sal bør holde seg til det den kan og skal, nemlig å trekke de store linjene for hvilken kurs NRK skal følge. Dette har da også Stortinget lagt opp til gjennom sitt vedtak om å omorganisere NRK som aksjeselskap, og de faste rutiner som ligger til grunn for Stortingets debatter om NRK. NRKs styre og kringkastingssjefen er gjennom dette gitt større armslag og bedre muligheter for å styre skuta fremover.

Hvorfor er det da så viktig at NRK skal ha denne friheten? NRK er vårt viktigste kulturpolitiske redskap. Det er bred politisk enighet om at institusjonen spiller en sentral rolle i forhold til ivaretagelsen av nær sagt alle sider av norsk kultur, det være seg språk, film, musikk eller litteratur. NRK skal ivareta nyhetsformidling, den offentlige debatt, hensynet til minoriteter og til distriktene. Kort sagt: Forventningene er mange og store.

Det spørsmålet Stortinget nå bør stille seg, er hva som skal til for at alle våre samstemte forventninger skal kunne oppfylles. Når dette spørsmål stilles, vil noen straks ile til for å bevilge mer penger. Og de har jo rett i at penger er også nødvendig. Regjeringspartiene står samlet bak ønsket om at NRK skal bevare sin stilling som offentlig finansiert allmennkringkaster, og at institusjonen som sådan selvsagt må ha økonomi til å levere. Kulturministeren har gitt en god redegjørelse for hva Regjerin-

gen her arbeider med, og jeg viser i denne sammenheng til denne.

Ved denne korsvei bør Stortinget søke å løfte blikket og se hvilke utfordringer NRK står overfor i fremtiden. Da tror jeg vi vil se at like viktig som pengene er det å ha de nødvendige forutsetningene for handlekraft og omstillingsevne.

Med den teknologiske utvikling vi ser på medieområdet, vet vi at NRKs virksomhet vil endre seg. Dersom NRK også om ti år skal fylle rollen som vårt fremste kulturpolitiske redskap, ja, da snakker vi om en mediebedrift som har maktet å skape nye produkter, som har maktet å følge trendene og opprettholde en fremtredende markedsposisjon. Dette skal NRK makte innenfor nye distribusjonsformer og ny produksjonsteknologi. Nye produkter eller nye medier vil kreve en dramatisk økning i programproduksjonen, og distribusjonen skal skje i et mer fragmentert og kresent marked.

Konkurrentene, som vi selvsagt må være på høyde med, er gigantene i et internasjonalt mediemarked – svære konserner som hver eneste dag presses av det private eierskapets indre dynamikk til omstilling, kreativitet og markedstilpasning. Dette er et landskap som setter uhyre store krav til en liten aktør, som NRK i et internasjonalt marked vil være.

Det Norge trenger i fremtiden, er et NRK som makter å leve med at omstilling er en kontinuerlig positiv prosess som utløser kreativitet og gir effektiv bruk av ressursene. Omstilling skal ikke være et ork, noe man gjør i ny og ne når skuta holder på å synke. Skal NRK makte dette, må de ha en slank organisasjon som er lett å håndtere, og som ikke har for mange kompliserende bindinger heftet til seg, det være seg i form av avtaleverk eller offentlige reguleringer.

Vi trenger et NRK som makter å være en motor i det kreative Norge, et knutepunkt i et nettverk som bidrar til å mobilisere hjernekraft langt utenfor husets egne vegger. Konkurrentene i det internasjonale marked vil operere i miljøer som er langt større enn våre, og konkurransen om hvem som har de beste hodene – for ikke å si mange nok av de beste hodene – vil bli meget følbar.

Vi trenger et NRK som kan møte behovene i et interaktivt TV-marked. Det betyr en dramatisk økning av programvare, og at vi opprettholder en god kvalitet. Da snakker vi om kostnadseffektivitet og bruk av personalressurser på et meget krevende nivå.

Jeg er ikke et øyeblikk i tvil om at NRKs ledelse representerer den fremste innsikt i hvordan disse og mange andre utfordringer skal møtes. Da må vi som politikere og eiere av kanalen utøve vårt eierskap på en måte som gir det nødvendige armslag for å kunne lykkes. Det betyr at vi må stå oppreist også når det blåser litt, og våre handlinger i Stortinget må vise at vi har tillit til at NRKs ledelse makter å utføre oppgavene til beste for et norsk publikum.

Ulf Erik Knudsen (FrP): En viktig sak for Framskrittspartiet er gjennomført – avviklingen av NRK-monopolet.

Økningen i radio- og fjernsynstilbudene har gitt oss større muligheter til å velge. Dette viser at frihet i eteren kan stimulere til kvalitet og mangfold. Fremskrittspartiet ønsker størst mulig grad av frihet i eteren. Vi ønsker å legge minst mulig restriksjoner på dem som vil drive radio- og fjernsynsstasjoner. Er det fysisk mulig med hensyn til frekvenser osv., bør konsesjoner gis som en ren formalitet.

NRK var hovedtemaet for kulturministerens redegjørelse. Fremskrittspartiets syn på NRK skiller seg fra kulturministerens på de fleste områder. Vi ser det ikke som noen offentlig oppgave å drive med medievirksomhet, og vi har som et langsiktig mål med vårt arbeid her i Stortinget å selge NRK.

Vi ønsker oss en konkurransesituasjon i radio- og fjernsynsvirksomheten der de enkelte aktører finansierer sin virksomhet enten gjennom reklame og sponing, eller gjennom abonnements- og betalings-TV-ordninger.

Vi vil heller ikke legge begrensninger på den reklamen som sendes, utover det som reguleres i straffeloven. Av dette følger det at Fremskrittspartiet ser det som sentralt å få fjernet lisensavgiften som NRK innkrever.

Vi registrerer at kulturministeren i sin redegjørelse åpner for en økning av lisensavgiften. Den er allerede skyhøy og vi vil på det sterkeste advare statsråden og Regjeringen mot å tenke i disse baner. Vi finner det urimelig at det norske folk skal belastes med byrdene for NRKs inkompetanse og manglende styring gjennom mange år. Skal NRK skaffe seg økonomisk handlerom, må dette gjøres ved å effektivisere egen organisasjon og egen stab. Lisensen er allerede for høy – den må ned, ikke opp!

Fremskrittspartiet ønsker altså å slippe radio- og fjernsynsstasjonene fri fra politikernes klamme grep. Den eneste styring som politikernes bør ha med etermedia, er i tilfelle krisesituasjoner som krig, terrorkatastrofer osv. Men dette kan ikke i seg selv være grunnlag for at det offentlige og skattebetalerne skal subsidiere enkeltsselskaper i denne bransjen. Kriseberedskap kan utmerket godt løses ved at det undertegnes kontrakter som gir de styrende myndigheter råderett over kringkastingsselskapene ved en krise eller en krigssituasjon.

Vi innser at det er et godt stykke frem til aksept for Fremskrittspartiets syn i denne saken – vi har blitt ledd av før, bl.a. da vi foreslo et TV 2 og nærradioer – men det kommer. I denne situasjonen mener vi det må være riktig at NRK-ledelsen, inntil vi får en endring på dette området, selv må forvalte sin virksomhet innenfor det mandat som de har blitt tildelt av Stortinget. Man må ha mulighet til å effektivisere og omstrukturere sin organisasjon innenfor de rammer som legges gjennom vedtakene i denne sal om lisensavgift.

Imidlertid må det være slik at lisensbetalerne som loppes for betydelige beløp gjennom denne tvangsgiften, må kunne stille krav om et minimum av tjenester som må oppfylles. Dette gjelder særlig NRK2 – vi vet at det er en del steder i landet hvor denne kanalen ikke er tilgjengelig. Dersom det ikke er mulig å bringe NRK2 til alle lisensbetalere, synes vi at det er vår oppgave som stortingspolitikere å differensiere lisensavgiften, slik at de

som ikke får inn NRK2, betaler mindre enn andre. Dette har de fleste politikere her i Stortinget fått henvendelser om, og problematikken er tidligere tatt opp i denne sal av Fremskrittspartiet i et Dokument nr. 8-forslag som ble behandlet i forrige stortingsperiode. Vi har også registrert at både politikere fra Senterpartiet og Arbeiderpartiet har tatt opp problematikken i etterkant av vårt Dokument nr. 8-forslag, bl.a. i spørretimen. Min partikollega, representanten Woldseth, vil i sitt innlegg utdype denne problemstillingen.

Magnar Lund Bergo (SV): Kulturminister Valgerd Svarstad Hauglands redegjørelse om NRKs rolle som allmennkringkaster kommer i en tid preget av kommersialisering og globalisering, og der begrep som «konvergens» omgir oss. Denne situasjonen med nye markedsmessige sammensetninger av krysseierskap eller mediekonglomerater, skaper store utfordringer for de utøvende myndigheter i forhold til mediepolitikk og medieregulering.

SV har aldri ment at Stortinget skal gå inn og styre innhold – det redaksjonelle innholdet eller driften som sådan. Det vi ønsker, er imidlertid å bidra i samfunnsdebatten for en berettigelse av en programflate som skal dekke flere behov, og ikke kun en programflate som skal produseres etter kommersielle prinsipper. NRK setter en standard som de andre kanalene må ta på alvor.

NRK har et stort konkurransefortrinn nettopp fordi de ikke må ta hensyn til seeropplutning for hvert enkelt program. NRK er ikke pålagt av sine eiere å ha som eneste mål å ha høy seeropplutning. Derfor kan programflaten være mer variert, og kanalen kan dermed få en større betydning og berettigelse i folks bevissthet enn kanaler som har et helkommersielt formål, og som ofte må tenke langt mer kortsiktig i sin programflate. Når høy seeropplutning blir viktig for hvert enkelt program, er det mange programtyper som er uaktuelle i en kanal. NRK på sin side kan lage både lørdagsunderholdning for høy seeropplutning og programmer for mer spesielt interesserte seere.

NRK har et viktig samfunnsoppdrag. NRK skal drive med folkeopplysning, kunnskapsformidling, bred kultursatsing og formidle det norske språket. NRK kan ikke kompromisere for mye her. Hvis samfunnsoppdraget til NRK sviktes, undergraves NRKs rolle og berettigelse som allmennkringkaster.

Det den reelle kampen står om for NRK, er de som i praksis vil konkurranseutsette NRKs bidrag og slik la et udefinert marked rå grunn, og oss andre som vil videreutvikle grunnen for en ikke-kommersiell allmennkringkasting. Derfor er det viktig å vinne tilbake terrenget etter at konkurranse- og rating-argumenter har fått en for stor plass i NRK. Det har skjedd på bekostning av en diskusjon om kompetanse, kvalitet, kunnskapsformidling, kulturforståelse, fordypning og kritisk journalistikk.

Vi kjemper mot historieløshet og «letthetstyran» men selvsagt skal ikke NRK bare ha tunge faktaprogrammer. Vi i SV vil også gjerne ha lette og gode underholdningsprogrammer, men vi vil ikke at det skal gå på be-

kostning av fordykning, refleksjon, folkeopplysning, demokrati og distriktspolitikk.

Når det er sagt, er det viktig for SV at vi i dag fjerner oss fra en debatt som kun handler om økonomi, teknologi og konkurransesituasjonen. Vi trenger NRK som en kulturinstitusjon. Vi må løfte NRK opp som den viktigste innholdsleverandør for kultur, språkformidling og nasjonal identitet. Vi må derfor vinne dagsordenen tilbake og aldri gå trøtt av å definere NRKs rolle som allmennkringkaster, og hva det oppdraget innebærer.

Det er viktig at vi som eiere definerer NRKs kjerneoppgaver ut fra et verdigrunnlag. Forflatning og uthuling av institusjonen må stoppes. Hvis dagens situasjon fortsetter, trues lisensfinansieringen. Hvorfor skal folk betale hvis de ikke får et tilbud som er kvalitativt annerledes enn det de andre – de kommersielle – kanalene kan framvise?

Programproduksjonen er den sentrale virksomheten i NRK. Det er på bredde og dybde i innhold at NRK skal konkurrere. Det er en allsidig programproduksjon på topp kvalitetsnivå for alle målgrupper som skal være NRKs sentrale konkurransefortrinn. Det skal synes og høres for seere og lyttere at de er inne på NRK.

Det er på innhold NRK skal konkurrere. I dag spares det langt utover det forsvarlige i det kreative arbeidet som er NRKs eksistensberettigelse. NRK må opp i produksjonsvolum og i tillegg få midler til nye prosjekter og formater. Kultursatsing koster, og SV vil være med på å betale regningen for å få en god allmennkringkaster i samfunnet.

Markedskreftene som premissleverandør er i ferd med å slå rot langt inne i NRKs korridorer, på alle nivåer. SV vil ikke bidra til å uthule mandatet og fjerne grunnlaget for NRK. Den feilaktige analysen av konkurransesituasjonen kombinert med liten eller ingen lojalitet overfor NRKs særegne samfunnsoppdrag er en svært skadelig forståelse. Derfor er det ikke Stortingets innblanding som er skadelig for NRK og NRKs styre. Det som derimot vil være helt ødeleggende for NRK på sikt, er at Stortinget slutter å legge seg opp i det NRK bedriver. I de senere år har markedskreftene i altfor stor grad blitt premissleverandør også i ordskiftet.

Allmennkringkasting var en selvfølge for oss i hele NRKs monopoltid. Den tiden er over, og vi må alle være villige til forandring. Tiden står som kjent aldri stille. Medietilbudet og mediebruken har endret seg kraftig. Ved innføring av kommersielle kanaler ble vi lovet og forespeilet mangfold. Etter min mening har vi fått enfold i mange kanaler. Slik situasjonen er, setter jeg derfor stor pris på at kulturminister Svarstad Haugland har satt ned et utvalg for å avgrense og definere begrepet allmennkringkasting.

Ola T. Lånke (KrF): Norge har mange fremragende kulturelle fanebærere. Men vi har bare ett kulturpolitisk flaggskip. Det heter NRK. Jeg synes at statsråden i sin orientering har fått fram dette på en utmerket måte og uttrykt Regjeringens klare vilje til å ta ansvar for skipets ferd inn i nye og brokete farvann.

Som Norges kulturelle flaggskip er det naturligvis gode grunner til å vise beundring, i alle fall hva angår store deler av NRKs virksomhet. Og kanskje har vi til tider beundret så sterkt at vi er kommet i skade for å lulle for mye med vårt hjertebarne – ja i noen grad blitt nærmest servile, slik at barnet med tiden er blitt bortskjemt. Jeg har sett at professor Jostein Gripsrud, mangeårig leder av Allmennkringkastingsrådet, er inne på slike tanker i en leseverdig artikkel i Dagens Næringsliv 2. mars i år. Gripsrud sier bl.a.:

«Institusjonens» – dvs. NRKs – «manglende erfaring med seriøs politisk kritikk av programvirksomhetens profil kan for eksempel bidra til følelse av ufeilbarlighet og en tilhørende arroganse.»

Som kjent står det noe i Skriften om at den som blir elsket, også må finne seg i å bli tuktet. Og jeg vil spørre om det kanskje er riktig at vi som politikere – det være seg både i storting og i regjering – tar innover oss at vi har vært for ettergivende og for forståelsesfulle når barnet har bedt om noe. Kanskje har vi ikke sterkt nok hatt in mente at vi på den ene siden har gitt NRK stor frihet til å være selvstendig, samtidig som institusjonen på den andre siden fortsatt har fått leve en nærmest «skjermet» tilværelse og ikke vært nødt til fullt ut å ta på alvor den konkurransehverdag andre må leve i. Selvsagt har også NRK vært opptatt av lytter- og seertall, ja kanskje til og med så mye at man kunne stå i fare for å glemme både hvilken rolle man har hatt, og ikke minst å sørge for å trimme organisasjonen. En del av oss har jo litt erfaring med hva det siste kan føre til.

Vi må ha i bakhodet at NRK disponerer en lisensinntekt som ligger over hva alle andre norske konkurrenter til sammen har å rutte med. Det er positivt at Regjeringen uttrykker klar vilje til fortsatt å gi NRK stabile og gode økonomiske rammevilkår, noe de også har hatt før. Men med tanke på de nye utfordringene NRK står overfor – bl.a. overgang til digitalisering – er det nødvendig for Regjeringen også å se etter andre muligheter for å kunne styrke den økonomiske situasjonen.

Etter vår mening bør det være mulig å finne en ordning i forhold til avgiftssystemet. Den saken ligger nå i finanskomiteen. Når det gjelder de to andre forslagene i statsrådets redegjørelse, vet vi at begge har sine klare begrensninger. For det første er det ikke lett å omfordele kulturmidler i dagens situasjon. For det andre vet vi at en økning av lisensen utover en prisjustering av flere grunner er problematisk, fordelingsmessig og fordi mange fortsatt ikke kan ta inn hele tilbudet. Selv om dette ikke er noen lett oppgave, er jeg overbevist om at Regjeringen, som ennå ikke har konkludert, vil gjøre det de kan for å finne en løsning som kan sikre NRKs rammevilkår i møtet med de nye utfordringene. Med bakgrunn i det jeg allerede har sagt, vil jeg også presisere at det påhviler NRKs ledelse et stort ansvar for å styre sin økonomi og tilpasse sin organisasjon den virkelighet andre sammenliknbare institusjoner lever under.

Så skal det ikke underslås at det også stilles forventninger til NRK – som andre allmennkringkastere slipper billigere fra. Det går bl.a. på den kulturpolitiske rollen,

som innebærer å formidle kultur av høy kvalitet, og det går på kravet om å dekke hele landet ved å være fysisk til stede i de ulike regioner.

Kristelig Folkeparti mener det i første rekke er NRKs eget ansvar å utforme sitt distriktsapparat. Derfor har vi ikke gått høyt på banen i diskusjonen om sammenslåing av distriktskontorer. Det er produktet som er det avgjørende også her. Derfor bør NRK få sjansen til å vise at utbyggingen i distriktene fortsatt representerer selve ryggraden i institusjonens virksomhet.

Men én ting kan vi ikke godta, og det er urimelig behandling. Det er ikke rimelig at Nordland som det eneste fylke i landet ikke skal være likestilt med de andre fjernsynsregionene. Dette må NRK snarest rydde opp i.

Kristelig Folkeparti slutter seg til statsrådets redegjørelse. En del punkter har jeg ikke berørt her. Noe kommer vi tilbake til i forbindelse med behandlingen av mediemeldingen, bl.a. spørsmålet om overgang til digital distribusjon.

La meg til slutt likevel berøre et punkt som Kristelig Folkeparti er svært opptatt av, nemlig det varslede arbeidet med å avgrense og definere begrepet «allmennkringkasting». Siden jeg startet med å henvise til Jostein Gripruds artikkel i Dagens Næringsliv, vil jeg også avslutte med noe fra samme artikkel. Det trekkes der fram en glimrende definisjon av begrepet «allmennkringkasting», gitt i 1994 av Europarådets fjerde ministerkonferanse om mediepolitikk, og som Norge stemte for. I punkt fire heter det at allmennkringkasting skal «utvikle pluralistisk, nyskapende og variert programlegning, av høy etisk og kvalitetsmessig standard, og ikke la markedskrefter føre til at en ofrer kvaliteten».

Dette trenger ingen ytterligere kommentar fra min side.

I n g e L ø n n i n g hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Åslaug Haga (Sp): I sin redegjørelse presenterte kulturministeren et meget høyt ambisjonsnivå for NRK. Det er bra. NRK er sannsynligvis vår viktigste kulturinstitusjon. Derfor bør lista legges høyt. Men statsråden hadde svært lite å si om hvilke økonomiske ressurser som kreves for å nå dette ambisjonsnivået, og likeledes hvordan finansieringen skal foregå.

Denne framstillingen er etter Senterpartiets mening symptomatisk for NRKs problemer. Det synes ikke å være samsvar mellom eiers ambisjoner og forventninger og de økonomiske rammene som stilles til rådighet. NRK opererer i dag i et meget krevende landskap, preget av uhyre sterk internasjonal konkurranse og kontinuerlig teknologisk endring. Dette må det tas høyde for.

NRK er som vi alle vet, hovedsakelig lisensfinansiert. Senterpartiet tror ikke at lisensøkning alene vil kunne sikre NRKs økonomi. Det går opplagt en grense for hva folk anser som akseptabelt å betale for det som formelt sett er å eie et fjernsynsapparat.

NRK skal sjølsagt drives maksimalt rasjonelt. Det har opplagt ikke alltid vært tilfellet. Men det går også her en

grense, og vi kan ikke tvinge NRK ut i stadig nye hestekurer uten at det vil ramme programtilbudet og svekke NRKs funksjon som allmennkringkaster. Krav om ansvarlighet og budsjett disiplin kan fort brikke over til det uansvarlige dersom en ikke har definert et riktig nivå som balanserer med de pålagte oppgaver. Med dette som utgangspunkt vil Senterpartiet be departementet vurdere følgende fire elementer, som til sammen kan utgjøre en finansiell pakke for å sikre samsvar mellom ambisjoner og økonomi for NRK:

For det første: Nullsats eller refusjon av inngående moms for NRK. Dette forslaget fra SV og Senterpartiet ligger til behandling i finanskomiteen. Senterpartiet håper det lar seg gjøre å få flertall for én av de to løsningene. Et slikt grep vil bedre NRKs økonomiske situasjon med anslagsvis 195 mill. kr, og det vil skape likhet mellom NRK og NRKs norske konkurrenter.

For det andre: Digitaliseringen av NRKs arkiv bør tas utenfor NRKs regulære budsjett. Dette arbeidet dreier seg om å ta vare på vår felles kulturarv, og er således et ansvar som strekker seg utover NRK. Finansiering utenom NRKs regulære budsjett vil også kunne sette nødvendig fortgang i arbeidet.

For det tredje: Det må stilles krav om at Kringkastingssorkestret skal bestå, men NRK bør gis mulighet til å finne ut hvorvidt det er andre institusjoner man kan inngå samarbeid med.

For det fjerde: Konesjonen for det digitale bakkenettet må behandles så raskt som mulig, slik at analoge sendinger kan slås av så tidlig som mulig. La meg legge til at rask digitalisering også vil sikre alle i Norge rask tilgang til NRK2. Dette er viktig. Det er sjølsagt helt urimelig og uholdbart at ikke alle skal ha nettopp dette tilbudet.

Senterpartiet ønsker ikke med de fire punktene jeg nevnte, å etablere noen som helst slags mer direkte forbindelse mellom statsbudsjettet og NRK. Vi mener imidlertid det er klokt å løfte enkelte oppgaver som ikke er direkte knyttet til NRKs kjernevirksomhet, ut av NRKs budsjett. Dette vil skape rom for en styrket programproduksjon.

Som eier kan ikke Stortinget unndra seg ansvaret for NRKs utvikling. Offentlig eierskap av NRK er og blir et sentralt kulturpolitisk virkemiddel – kanskje det viktigste kulturpolitiske virkemiddelet vi faktisk har.

Kulturpolitikken i Norge er dessverre allment plaget av mange store ord og liten vilje til å sette økonomi bak ordene. Det vil være et betydelig tap for det vi liker å omtale som kulturnasjonen Norge, om NRK ikke settes i stand til å være en sterk, kvalitetsmessig god og framfremmet allmennkringkaster.

Senterpartiet kommer tilbake til spørsmålet om distriktskontorene i et senere innlegg.

Ola Elvestuen (V): En norsk allmennkringkaster må møte en rekke utfordringer. I tillegg til den viktige oppgaven det er å verne om og utvikle norsk språk og kultur, skal den tjene som folkeopplyser i en medietid preget av stadig større informasjonsstrømmer.

En medieutvikling som blir styrt av seerundersøkelser og opplagstall alene, vil ikke i stor nok grad gi plass for det mangfold som er nødvendig for å utvikle vår kultur og spore til økt kreativitet. Det må derfor være et offentlig ansvar å skape utviklingsvilkår som ivaretar mangfoldet, sikrer mindre grupper sendetid og sørger for at også informasjon som ikke er kortsiktig nytteorientert eller profittmotivert, får plass.

NRK må prioritere sine spesielle oppgaver som allmennkringkaster klarere. Det er ikke nødvendigvis et mål at NRK hele tiden skal produsere mer eller bre sin aktivitet til stadig nye områder. NRK må først og fremst satse på kvalitet og konsentrere seg om sin kjernevirksomhet, dvs. å sikre kvalitet og mangfold.

NRK må gis den nødvendige frihet til selv å organisere sin drift. Myndighetene vil gi overordnede prinsipper og føringer for allmennkringkastingsoppgavene, mens det må være opp til NRK hvordan de vil organisere virksomheten innenfor disse målsettingene.

Norge trenger fortsatt en allmennkringkasting med stor grad av statlig finansiering. Dagens lisensfinansiering støter imidlertid på en del problemer, både når teknologien gjør det mulig å se TV-programmer uten et TV-apparat, og i forbindelse med innkreving og administrasjon av lisensen, med dertil hørende kontrollfunksjoner.

Det er også en utfordring at dagens TV-lisens er lik, uavhengig av inntekt i og størrelse på husstanden. En enslig person med lav inntekt betaler like mye som en stor familie med høy husstandsinnkomst. Det bør derfor vurderes om lisensen kan organiseres på en annen måte. Eksempelvis bør man se på om NRK kan finansieres direkte over statsbudsjettet. Det bør også vurderes om fortsatt lisens eller annen finansiering kan innbetales til et eget allmennkringkastingsfond, der mesteparten naturlig vil tilfalle NRK, men hvor det også må være mulig for andre å søke om midler til produksjoner som kan defineres som allmennkringkastingsformål. På samme måte må NRK kunne tillate seg å hente inn annen type finansiering for større arrangementer, slik det gjøres i dag.

Det er viktig og nødvendig med lokale sendinger over hele landet. Men det er ikke nødvendigvis gitt at dette er et ansvar som utelukkende skal tilfalle NRK. Et eventuelt allmennkringkastingsfond, som skissert, bør også kunne få i oppgave å definere lokale allmennkringkastingsoppdrag for de ulike distriktene. Disse oppdragene kan så settes ut på anbud i lokalmiljøene, der sendingene skal produseres.

Digital-TV muliggjør nye tjenester for befolkningen og gir en mer effektiv distribusjon av TV-signaler. En satsing på digital-TV er nødvendig. Den viktigste avveiningen vil ligge i hvordan de digitale signalene skal transporteres fram til brukeren.

Venstre er i utgangspunktet kritisk til det foreslåtte digitale bakkenettet for NRK og TV 2. Venstre er ikke mot å gi konsesjon til utbygging av et slikt bakkenett, men er svært skeptiske til statlig finansiering av et slikt bakkenett. Å bygge ut et bakkenett for digital-TV slik Telenor og de to TV-selskapene ønsker, ser ut til å være en svært kostbar måte å sørge for et landsdekkende digitalt tilbud

på. Det foreslåtte bakkenettet ser også ut til å gi kun begrenset kapasitet med et fåtall kanaler.

Venstre er derfor glad for at det ikke er konkludert når det gjelder valg av teknologi, og at det parallelt med høringen vil bli utredet alternative distribusjonsformer.

Venstre vil peke på at det allerede i dag eksisterer et mangfold av metoder som er eller vil bli aktuelle for distribusjon av digitale TV-signaler. Det gjelder bl.a. kabel-TV og satellitt-TV, telenettet, strømmettet og bredbånd. Utredningen bør derfor ta for seg disse og andre mulige distribusjonsformer.

Det må også undersøkes hvordan myndighetene kan stille krav til framføring av allmennkringkastingstilbudene i digital infrastruktur. Befolkningen må ha rett til å se NRK og TV 2 slik NRK og TV 2 selv vil framstille seg. En lokal formidler må ikke ha rett til å redigere bort deler av programtilbudet, og kravet om landsdekning må opprettholdes.

Torny Pedersen (A): Ingen er vel uenig i at NRK er Norges fremste kultur- og mediepolitiske bedrift og den ledende i det norske medieriket.

I en digital medievirkelighet preget av globalisering og kommersialisering mener jeg at et offentlig finansiert allmennkringkastingsselskap er viktigere enn noen gang tidligere.

Helt siden 1933 har NRK vært den største kulturformidler, men ulike konkurrenter dukket opp rundt hvert hjørne både fra inn- og utland. Mangfoldet i medieverden er stort, og derfor blir kravene til innhold også større og større.

Samtidig med at de fleste av landets innbyggere kan ta inn programmer fra hele verden i sin stue, blir også kravet til lokale nyheter større. I sin redegjørelse 28. februar i år bruker statsråden kun to og en halv linje på omtalen av NRKs distriktssendinger. Tross bare to til tre linjer er jeg glad for at hun sier det er nødvendig at NRK holder ved like et godt distriktstilbud i hele landet.

Når statsråden selv har konkludert med nødvendigheten av distriktssendingene, håper jeg hun vil følge nøye med på hvilken utvikling NRK og styret mener distriktssendingene skal ha. NRK har startet et arbeid med å slå sammen kontorer og omstrukturere distriktsvirksomheten som for meg virker forringende på tilbudet i distriktene. Da nytter det ikke bare å si at NRK skal holde ved like et godt distriktstilbud. Da må statsråden lytte til folket og gjøre noe. Med en selvstendig AS-struktur vet jeg det er vanskelig å styre selskapet, men statsråden er tross alt generalforsamling. Og hvor går grensen for når statsråden vil gripe inn og fortelle styret i NRK at omstruktureringen må til politisk behandling før NRK går videre, slik Stortinget har sagt?

Jeg føler en viss defensiv holdning til det statlige eierskapet, og redegjørelsen gav meg ikke mange visjoner om hva statsråden ønsker med allmennkringkasteren vår i framtiden. Jeg mener det er helt nødvendig å sette konkrete vilkår for de oppgaver NRK skal ha, når vi om ikke altfor lenge går inn i en fullstendig digital fjernsynsverden.

Jeg får stadig henvendelser fra personer i distriktene som dessverre ikke kan ta inn NRK2. I mitt fylke, Nordland, er det bare vel 80 pst. som tar inn NRK2. Dette visste Stortinget da det ble vedtatt.

I utgangspunktet skal ikke vi som politikere blande oss inn i det redaksjonelle innholdet. NRK2 skulle, etter forutsetningene, være en avlastningskanal. Den er nå blitt mer og mer selvstendig og har overtatt spillefilmene – mandagsfilmene – og flere barneprogram, samtidig som NRK1 ikke har filmtilbud. Er det rart at folk reagerer? Det er forunderlig at NRKs frihet kan benyttes til å overprøve forutsetningene fra denne salen.

Jeg forventer, dersom den digitaliseringen som statsråden har redegjort for, blir realisert, at NRK2 kan tas inn over hele landet.

I 1997 ble lisensen økt da Stortinget vedtok at distrikts-TV-sendingene skulle utvides til å gjelde Østfold og Nordland, utover de ni kontorene som allerede hadde sine 15 minutters sendinger den gangen. Siden er sendingene blitt utvidet til å omfatte 20 pluss 5 minutter. Etter fem år og sterkt press fra Stortinget har endelig NRK tenkt å slippe Østfold og Nordland til med selvstendige sendinger. Da slår sjølråderetten som selvstendig AS til. Østfold får sine tiltenkte 20 pluss 5 minutter, mens Nordland, som både har dårlig dekning av NRK2 og har betalt ekstra lisens, og som har trodd på Stortingets løfter om å kunne få sine rettmessige 20 pluss 5 minutter på lik linje med de andre lokal-TV-sendingene, opplever å bli avspist med bare 5 minutter før klokken 21 fire kvelder i uken.

Jeg forventer at en statsråd fra Kristelig Folkeparti holder sine løfter og ser urettferdigheten i dette, og medvirker til at NRK raskt utvider sendetiden for Nordland til samme nivå som de andre distriktskontorene. Jeg er veldig glad for at representanten Ola T. Lånke fra Kristelig Folkeparti tok opp samme problemstilling.

Når det gjelder NRKs vanskelige økonomi, vil ikke jeg dele ut skyld. Det som nå betyr noe, er at regjering og storting, sammen med NRK, finner løsninger som medvirker til at vi fortsatt kan ha den verdensberømte allmennkringkasteren opprettholdt i størst mulig grad gjennom lisensfinansiering og uten reklame, samtidig som den sikrer forankring gjennom et bredt distriktstilbud også i framtiden.

Karin S. Woldseth (FrP): Samtlige andre partier priser NRK opp i skyene – og kanskje med rette. Men hvilke andre TV- og radiostasjoner er blitt finansiert ved å belegge eierne av et fjernsynsapparat med en ekstra skatt? – Ingen! Men det var ikke det jeg skulle snakke om. Jeg skulle snakke om lisens.

Som presidenten sikkert er kjent med, er hjembyen min, Bergen, en vakker by, omkranset av syv fjell, syv fjell som gjør byen til det den er, men som dessverre også resulterer i at svært mange ikke får inn NRK2 og en rekke av radiokanalene. I Norges nest største by får slett ikke alle inn NRK2, og man kan jo da bare tenke seg hvordan det står til i resten av landet. Det siste tallet jeg hørte, var at minst 260 000 lisensbetalere og deres fami-

lier ikke har mulighet til å motta et tilbud som de altså betaler for. Og når kulturministeren som ett av sine alternativer for å bedre økonomien til NRK vurderer å øke lisensen, øke tvangsskatten, blir dette rett og slett urimelig.

Jeg tror neppe at verken kulturministeren eller direktøren for NRK hadde akseptert å kjøpe en bil til full pris hvis alle hjulene manglet. Og det er det det er snakk om. 260 000 lisensbetalere betaler for en vare de ikke får.

Jeg kan bare tenke meg hvor stor frustrasjonen var mens kulturministeren satt i Salt Lake City og overvar De olympiske leker og fikk med seg det hun ønsket, og man flyttet sportssendingene fra NRK1 til NRK2 til fordel for barne-TV her hjemme, og 260 000 lisensbetalere mistet innspurten i en av sportsgrenene. Dette er rett og slett urettferdig og demotiverende.

Det er ikke rart at folk som ikke mottar et fullverdig tilbud, vegrer seg mot å betale lisens. Dette er jo faktisk en forskjellsbehandling, ja, det er sågar en diskriminering av de lisensbetalerne som bor i de distriktene i landet som ikke har mottakermulighet for NRK2. Og altså: Ikke engang alle i Norges nest største by har denne muligheten.

Det er mulig for lisensbetalere som ikke får inn NRK2, å kjøpe seg parabol, men dette blir jo i sannhetens navn en ytterligere ekstrakostnad for dem som ikke mottar de samme signalene på annen måte.

Nå bør det bli slutt på denne forskjellsbehandlingen av norske borgere, og særlig med sikte på at vi nå står foran en ny satsing fra NRK som vil medføre ytterligere avgiftsøkninger ved innføring av digital-TV.

Det blir et paradoks for meg når vi hører Senterpartiet snakke om at det er urimelig og uholdbart, og når vi hører Arbeiderpartiet si at de ikke liker denne forskjellsbehandlingen. Men ingen av dem er villig til å støtte det forslaget som jeg vil fremme nå, og som lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for Stortinget slik at NRKs lisensavgift differensieres ut fra mulighetene for mottaker til å motta NRK1 og NRK2 over det ordinære sendenetet.»

Presidenten: Representanten Woldseth har tatt opp det forslaget hun nettopp refererte.

Presidenten kan bekrefte at han er kjent med at representanten er bosatt i Bergen. Presidenten har for sin del aldri betraktet det som et handikap.

May Hansen (SV): Vi debatterer i dag også et Dokument nr. 8-forslag fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet som lyder: «Stortinget ber Regjeringen på egnet måte redegjøre for Stortinget om NRKs framtid» osv. Dette forslaget ble fremmet fordi forslagsstillerne registrerte at NRK stod foran nedskjæringer og endringer i distriktsstrukturen. Forslagsstillerne fant det riktig at dette ble lagt fram for Stortinget, slik at NRK ikke gjennomførte vesentlige endringer i distriktsstrukturen og nedlegging og sammenslåing av distriktskontorer uten at Stortinget hadde behandlet dette.

Forslaget ble fremmet fordi flertallet i komiteen, bestående av Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, i Budsjett-innst. S. nr. 2 for 2000–2001 uttalte at «dersom NRKs styre skulle komme med forslag som vil føre til omfattende endringer i den distriktspolitiske profil vil saken nødvendiggjøre politisk behandling».

En samlet komite uttalte i den samme budsjettinnstilling:

«Det vektlegges også at NRKs distriktskontor skal være i stand til å kunne opptre som selvstendige enheter i en krisesituasjon.»

Vi konstaterer at det i løpet av året 2001–2002 har blitt foretatt strukturelle endringer ved flere distriktskontorer. Endringene har vært så betydelige at de har hatt konsekvenser for NRK som allmennkringkaster, og de skulle vært behandlet i Stortinget.

NRK er organisert som et AS, men har åpenbart en spesiell eierstruktur. NRK er ingen privat butikk, men en sentral kulturinstitusjon. Eierskapet utøves gjennom generalforsamlingen ved kulturministeren og av Stortinget.

I næringslivet for øvrig er det et ideal at eierne skal være aktive og legge premisser for driften av virksomheten. SV vil aktivt bidra til at styret i NRK får tydelige signaler fra eierne for sin virksomhet.

Kulturministeren viser til NRKs status som aksjeselskap når hun smekker oss litt over hendene og sier at vi skal holde fingrene av programfatet. Det er ikke mulig å diskutere NRK på en fornuftig eller viktig måte uten å ta utgangspunkt også i programinnholdet. Men her er det viktig å skille mellom det redaksjonelle innholdet i det enkelte program på den ene siden og programtilbudet og programprofilen på den andre.

SV har aldri hatt til hensikt å være overredaktør i NRK, men vi vil aldri slutte å delta i diskusjonen om pro-

gramtilbudet. Det er nemlig hovedpilaren i allmennkringkasteroppdraget til NRK. Vi ser derfor også ulikt på spørsmålet om nedleggelse av distriktskontorer, selv om det er fristende å legge til at både kulturministeren og jeg for kort tid siden tilhørte det stortingsflertallet som mente at nedleggelse av distriktskontorer ikke er en intern driftssak, men et vesentlig strukturspørsmål som Stortinget som eier vil ha seg forelagt.

Det er ikke lett å tro at NRK vil lage like mye og like godt distriktsfjernsyn med færre og færre distriktskontorer. Det er ikke lett å tro at vi vil få flere saker fra distriktene i Dagsrevyen med færre distriktskontorer. Virkeligheten er brutal. Når man kutter ut et program på NRK, blir det ofte ikke erstattet. Det som kuttes ut, er det som ikke finnes andre steder, og det blir borte for alltid. Mange populære programmer på NRK er blitt borte på denne måten. Jeg er redd for at nye generasjoner ikke skal få innblikk i vår kulturarv. NRK har et viktig samfunnsoppdrag. NRK skal drive med folkeopplysning og kunnskapsformidling, ha en bred kultursatsing og formidle det norske språket. NRK kan ikke kompromisere for mye her. Det nytter ikke å operere innenfor en ramme av en konjunkturavhengig folkeopplysning. Hvis NRKs samfunnsoppdrag sviktes, undergraves NRKs rolle og berettigelse som allmennkringkaster. Derfor er det ikke Stortingets innblanding som er skadelig for NRK og NRKs styre. Det som derimot vil være helt ødeleggende på sikt for NRK, er dersom Stortinget slutter å legge seg bort i det som NRK bedriver. I de senere år har markedskreftene i altfor stor grad blitt premissleverandør, også i ordskiftet.

SV ønsker å ta NRK på alvor.

Presidenten: Den reglementsmessige tid for formiddagsmøtet er ute, og forhandlingene vil nå bli avbrutt og gjenopptatt i kveldsmøtet kl. 18.

Møtet hevet kl. 15.05.

Møte torsdag den 7. mars kl. 18

President: I n g e L ø n n i n g

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 59)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 2

Debatt om kultur- og kirkeministerens redegjørelse om Norsk rikskringkasting (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 28. februar 2002)

s a k n r . 3

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Eirin Faldet, Åslaug Haga og May Hansen om strukturendringer og rammebetingelser for Norsk rikskringkasting (NRK) (Innst. S. nr. 93 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:28 (2001-2002))

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: I etterkant av orienteringa eg heldt torsdag, er det på den eine sida blitt etterlyst eit meir aktivt eigarskap og ei sterkare styring av NRK. På den andre sida har kringkastingssjefen uttrykt bekymring over signala om nærmare avgrensing og definering av allmennkringkastingsoppdraget.

Slik eg ser det, reiser denne diskusjonen tre nye spørsmål:

1. Skal allmennkringkastingsoppdraget til NRK presiserast nærmare?
2. Kva for krav skal vi i så tilfelle stilla til NRK?
3. Kva for rolle skal staten ha når det gjeld styring og kontroll med sjølve gjennomføringa av oppdraget?

Det er eit klart paradoks at allmennkringkastaren TV 2 har mykje meir konkrete programkrav på seg enn det NRK har, trass i at NRK årleg får 3 milliardar kr frå felleskassa for å produsera allmennkringkasting. I praksis blir det likevel ikkje stilt mindre strenge krav til NRK enn til dei andre selskapa. Allmennkringkastingsrådet, som har som oppgåve å gi departementet råd om prinsippa for allmennkringkasting blir følgt, vurderer programma i NRK etter dei same kriteria som for dei andre kringkastarane. Rådet har gjennomgåande vore svært nøgd med allmennkringkastingstilbodet til NRK. Dessutan syner programprofilen i selskapa klart at lisensfinansiering er eit meir effektivt verkemiddel enn konkrete programkrav når det gjeld å fremja breidda i allmennkringkastingstilbodet.

Når eg likevel meiner det er naudsynt å gå i gang med ei klargjering av allmennkringkastingsoppdraget, er det i utgangspunktet fordi Noreg er bunde til dette gjennom EØS-avtala. I tillegg er det mi meining at ein slik gjennomgang vil vera positiv fordi den kan klargjera for både publikum, styresmaktene og verksemda sjølv det sam-

funnsansvaret NRK har. Ein annan grunn er at TV 2 har fått skjerpa programkrav i den nye konsesjonen som tek til å gjelda frå 1. januar 2003. I hovudsak vil det likevel vera tale om ei formalisering av dei krava som i røynda gjeld i dag. Lat meg gjera det klart at det ikkje kjem på tale i dette arbeidet å gjera noka form for innsnevring av kva NRK skal ha høve til å senda.

Kva for krav skal vi så stilla til NRK? Målet må vera at NRK framleis skal kunna spela rolla som ei av dei viktigaste kjeldene til nyhende, informasjon, kultur og underhaldning i Noreg. Dette krev på den eine sida at NRK må produsera program som dei kommersielle kanalane ikkje kan eller vil tilby. På den andre sida er det klart at NRK må ha stor oppslutning i folket. NRK si oppgåve kan difor heller ikkje avgrensast til berre å tilby smale program. Eg meiner det vil vera naudsynt med ein relativt brei og open definisjon av allmennkringkastingsoppdraget.

Det tredje spørsmålet gjeld styring og kontroll med gjennomføringa av oppdraget. Eg viser til dei prinsippa som eg trekte opp i orienteringa sist torsdag. Eg vil her berre minna om at det må vera stor skilnad på styring av og kontroll med ei verksemd som NRK og andre selskap der staten har eigarinteresser. For det fyrste er NRK ei redaksjonell verksemd som har samfunnskritikk og det å gå politiske avgjerder etter i saumane som viktige delar av sitt samfunnsoppdrag. For det andre har NRK ikkje som formål å tena pengar, men å bruka pengar til å produsera allmennkringkasting. Vi kan difor ikkje utan vidare nytta dei same verktøya for styring og kontroll som dei som blir brukte for Statoil, Norsk Hydro eller andre kommersielle verksemdar.

Nokre har tolka meg slik at Regjeringa no legg opp til ei utsetjing av eit digitalt bakkenett for fjernsyn. Det er ikkje rett. For å få klargjort alle sider av saka er det naudsynt å sende opplegget for kunngjering av eit digitalt bakkenett på ei brei høyring. Erfaringane frå andre land syner at det er viktig at sjølve konsesjonsopplegget står på eit solid fundament. Samstundes er det viktig at ei kunngjering bør koma i vår, og det trur eg òg vi skal klara.

Eg vonar no vi kan unngå å redusera debatten om NRK til spørsmål om enkelte program eller konkrete organisatoriske avgjerder. Dette vil etter mi meining vera ei avsporing. For å bidra til å halda debatten på eit prinsipielt politisk nivå vil eg kvittera ut eit par punkt som har vore oppe i debatten etter orienteringa sist torsdag.

For det fyrste gjeld det samanslåinga av distriktskontora i Nord- og Sør-Trøndelag og i Hedmark og Oppland. Som eg nemnde i orienteringa, har eg konkludert med at dei sparetiltaka som til no er gjennomførte i NRK, ligg innanfor det styret og leiinga må ha fridom til å avgjera. Eg har ikkje sagt noko konkret korkje om Buskerud, Vestfold eller andre fylke som er tekne opp i debatten i dag. Det som er klart, er at NRK arbeider med planar for distriktskontora. Det viktige er at programma dei sender, er gode, og eg er heilt sikker på at dei som har hatt ordet her i dag, vil følgja nøye med på om NRK sender gode program som lyttarane og sjåarane er glade for, og som har same kvalitet som dei vi har i dag.

Det andre er etablering av egne direktesendingar med fjernsyn i Nordland, som òg har blitt teke opp i dag. NRK har opplyst at det frå tredje kvartal i 2002 vil bli oppretta slike sendingar, men i veldig avgrensa omfang. Det eg kan seia, er at dette er fyrste del i det NRK skal gjera, og vi må følgja med NRK slik at dei følgjer opp det som er Stortingets vedtak i denne saka.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trond Giske (A): Jeg vil gi statsråden honnør for at hun i redegjørelsen stiller mange gode spørsmål i denne forbindelsen: Hva skal allmennkringkasterrollen være, hva skal vi gjøre med NRKs situasjon i forhold til momsregelverket, hvordan skal vi bygge ut et nytt nett for å sikre en digital framtid? Dessverre gir ikke redegjørelsen like mange svar. Det sies ikke veldig konkret hva som skal ligge i allmennkringkasterrollen, det sies ikke endelig hva slags modell som skal velges i forhold til mosen, og det sies heller ikke noen ting om hva Regjeringen konkluderer med i forhold til et digitalt nett.

Jeg har noen spørsmål til statsråden i den forbindelse. For det første: Støtter statsråden Arbeiderpartiets syn på at vi bør lage en allmennkringkasterplakat som spesifikt og konkret setter klare betingelser til hva vi som eiere og som finansierer av allmennkringkasteren vil at NRK skal oppfylle? Vil hun bruke makten som representant for eierne, det norske folk, og sørge for at disse kravene blir etterfulgt? Det er viktig at vi som representanter for eierne sørger for at NRK fyller den rollen de skal, som alle andre eiere av ulike private bedrifter setter krav til sine virksomheter. Det kan ikke være slik at fordi vi har laget en aksjeselskapsmodell, skal vi som eiere ikke ha noen mening om den virksomheten de driver. Her synes jeg statsråden har beveget seg langt i forhold til de første rundene i diskusjonen.

Så har jeg også et spørsmål i forhold til det digitale bakkenettet. I redegjørelsen sier statsråden at en tredjedel av kapasiteten på det digitale nettet skal være landsdekkende. Det betyr at det blir kun fem–seks kanaler som blir reservert for de landsdekkende kanalene. I så fall vil folk måtte betale kanskje 5 000 kr for å knytte seg til et nett som gir omtrent det samme tilbudet som i dag, for allerede i dag får folk inn NRK, NRK2, TV 2 og TvNorge gjennom lokalkringkasteren. Og er det rimelig at folk i distriktene skal betale 5 000 kr for å få det samme tilbudet som de har i dag?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Her var det mange spørsmål.

Representanten peika òg på at eg hadde bevega meg i riktig retning. Eg veit ikkje det, eg har hatt den same oppfatninga heile tida. Då er det heller kanskje representanten Giske som har oppfatta meg meir positivt no enn han gjorde i utgangspunktet. Det er jo eit hyggeleg signal å få.

Klart at vi som eigarar skal vere med på å gi signal til NRK, det skulle berre mangle! Det er akkurat difor eg ynskjer å gå inn og sjå på allmennkringkastingsoppdra-

get igjen, for å vera meir konkret. Det er heilt unaturleg at TV 2 skal ha strengare krav enn det vi stiller til NRK – TV 2, som er reklamefinansiert, mens NRK altså får lisenspengar på over 3 milliardar kr – det skulle berre mangle. På dei områda som det er naturleg at eigarane går inn og styrer, vil vi sjølv sagt òg styra. Men når det gjeld den tendensen til overstyring som enkelte har vist ved dei endringane som NRK har gjort fram til i dag, meiner eg faktisk at ein eigar, ei generalforsamling, ikkje skal gå inn og detaljera. Eg vil minna representanten Giske om at det er Giske sitt eige parti som faktisk har foreslått å gjera om NRK til AS. Det må eg halda meg til, sjølv om Kristeleg Folkeparti gjekk imot då dette vart handsama i Stortinget. Det gir meg òg mindre høve til å styra, det bør Giske etter kvart ta inn over seg. Men eg skal bruka dei midla eg har for at NRK framleis skal vera den kulturberaren som dei er, og òg syta for både nyhende, diskusjonsprogram og underhaldning, slik som vi ynskjer.

Når det gjeld summen på 5 000 kr som representanten Giske seier at dei må betala for det digitale bakkenettet, er det ein sum som er heilt ukjend for meg. Vi må sjølv sagt koma tilbake til korleis det digitale bakkenettet skal byggjast ut, og òg prisen på det. Desse detaljane vil vi sjølv sagt koma attende til. Eg meiner faktisk at den utgreinga eg la fram, er noko at det mest konkrete som har vore på dette området. Eg har òg sagt at konsesjonen bør kunna lysast ut i løpet av våren. Så konkrete forslag har vi i alle fall aldri fått frå andre regjeringsparti før.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Jeg har to spørsmål til statsråden. Spørsmål nr. 1 går på det at hun i sin redegjørelse åpnet for en mulig økning av lisensavgiften. Dette vil Fremskrittspartiet, som jeg sa i mitt innledende innlegg i dag, advare sterkt mot. Mitt spørsmål er: I hvor stor grad antar statsråden at dette kan være aktuelt, sett i forhold til de andre mulighetene som hun selv har skissert i redegjørelsen? Og kan hun si noe om i hvilken retning de vurderinger som Regjeringen gjør, ser ut til å gå?

Spørsmål nr. 2 gjelder det noe forunderlige vedtaket som statsråden nevnte i sin redegjørelse, om at fargefjernsyn faktisk er en prøveordning, og at man ikke har fattet noe vedtak om å gjøre denne ordningen permanent. Bør ikke denne tullete inkurien formelt sett rettes, eller kan vi leve helt uproblematisk med det vedtaket som forefinnes?

Presidenten: Presidenten vil anta at det bare finnes én kategori inkurier, og at de ikke trenger å kvalifiseres nærmere.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: For å ta det siste fyrst, kan eg leva godt med situasjonen slik den er i dag. Eg sa òg i innleiinga mi at dersom det var eit krav frå denne forsamlinga at eg skulle koma til Stortinget med forslag til vedtak, så gjorde eg gjerne det. Men då føler eg at kravet må koma frå eit fleirtal. Eg følte at eg kvitterte ut den saka, som andre ikkje har gripe fatt i og gjort gjeldande før.

Så var det spørsmålet om lisensauke eller andre finansieringsmåtar. Giske var òg inne på at eg var litt for uklar der. I motsetjing til Knudsen har Giske vore med på fleire budsjettkonferansar der ein har lagt fram forslag til korleis dei ulike tinga skal handterast reint budsjettmessig. Det er ikkje mange dagane til vi skal til Halvorsbøle, og då kjem vi sjølv sagt frå Regjeringa si side til å diskutera på kva måte vi skal styrkja NRK. Det som eg har sagt i innleiinga mi, og som Regjeringa stiller seg bak, er at NRK må koma noko betre ut, styrkt ut, med omsyn til økonomien i forhold til i dag. Eg kan ikkje gi noko klare svar på det enn at det blir resultatet, og så får representanten venta og sjå om det blir null moms, om det blir full moms, om det blir lisensauke eller om det blir direkte støtte frå staten.

Magnar Lund Bergo (SV): I likhet med Trond Giske oppfatter jeg at statsråden etter hvert ikke er så uvillig til å innta en mer aktiv rolle i forhold til eierskap i NRK.

Statsråden sier at vi ikke skal hekte oss opp i enkeltprogram, og det er i og for seg greit, men samtidig er debatten rundt enkeltprogram uttrykk for en konkretisering av tendenser som vi ser i NRK. Er statsråden komfortabel med de tendensene vi ser når et kvalitetsprogram som «Schrödingers katt» må opp på dagsordenen i alle media for å finne en trygg plass og bli ført videre, som ett eksempel? Er statsråden enig i at vi ser en tendens i NRK til at markedenkning og «rating» betyr stadig mer for hva slags programmer som bli satt opp?

Så over til det med digitalisering. Noe av det som har vært framme i debatten, er at det ser ut som om vi med rimelig stor sannsynlighet kan få NRK og TV 2 som eiere av et digitalt bakkenett, riktignok i et eget AS, men allikevel vil det være de samme eiere som styrer både innhold og distribusjon. Har statsråden noen betraktninger om det?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg må vel innrømme at det å ikkje blanda seg inn i ein del av dei tinga som NRK har gjort, og som det har kome ut at dei har planar om å gjera, nok har vore ei forholdsvis bratt læringskurve for meg, for vi har alle hatt eit engasjement, og vi har eit engasjement, for NRK. Men eg vil gjerne sita kva tidlegare statsråd Ellen Horn har sagt når det gjeld den aktive eigarskapen i NRK, og korleis den skal utøvast. Ho sa:

«Jeg er opptatt av at Stortingets og Regjeringens styring av NRK må utøves på et overordnet nivå. Selskapet må ha frie fullmakter i forhold til den daglige driften og de rent forretningsmessige aspekter. Det følger som en konsekvens av at Stortinget har valgt aksjeselskapsformen for organisering av selskapet. Videre må den redaksjonelle frihet være et grunnleggende prinsipp for myndighetenes styring av selskapet.»

Det må eg ta til etterretning. Samtidig aner ikkje eg korleis prosessen har vore i NRK f.eks. i forhold til «Schrödingers katt», eg har berre konstatert kva resultatet blir. Det er eg ikkje lei meg for, og eg skal ikkje seia noko meir om det.

NRK må på den eine sida vera oppteken av å ha gode sjåartal. Samtidig har dei råd til å tenkja «smalt». Det ynskjer eg at NRK skal ha moglegheit til å gjera i framtida. Eg ynskjer at NRK ikkje berre skal tenkja på å vera marknadsstyrt og på store sjåartal, men at dei òg skal ha råd til å tenkja «smalt» i forhold til det oppdraget som vi har gitt dei.

Når det gjeld vidare utbygging og kven som skal få konsesjonen etter ei kunngjering, så trur eg ikkje at eg vil uttala meg så mykje om det. Dette er ei kunngjering som må skje internasjonalt, ikkje berre i Noreg. Vi veit at NRK og TV 2 har etablert eit selskap. Det tar vi til etterretning, men vi utlyser det, og så får vi i neste omgang vurderer kven som skal få oppdraget. Eg trur ikkje det er rett av meg no å begynna å diskutera om det er klokt at NRK og TV 2 skal få det, eller andre.

Eli Sollied Øveraas (Sp): Først vil eg seie at eg er glad for at representanten Lånke i sitt innlegg fastslår, slik Senterpartiet har gjort før, at Nordland skal likebehandlast med resten av landet når det gjeld distriktskontora. Det står for øvrig i grell kontrast til det som representanten frå Høgre sa i sitt innlegg. Og eg håpar at statsråden deler Lånke sitt syn.

Statsråden seier:

«For distrikta er NRK sine distriktssendingar med radio og fjernsyn ein viktig del av informasjonstilbodet. Eg vil difor understreka at det er naudsynt at NRK held ved like eit godt distriktstilbod i heile landet.»

Dette er eit sitat frå statsråden si utgreiing, og eg er heilt samd i alt ho sa. Men sjølv om statsråden understrekar kor viktig det er å halde eit godt distriktstilbod i heile landet ved like, så inntek ho likevel etter mi meining ei defensiv rolle når det vert varsla nedleggingar og samanslåing av distriktskontor.

I tidlegare merknader har Kristeleg Folkeparti uttalt at om NRK sitt styre skulle kome med omfattande strukturendringar, ville det måtte krevje politisk behandling. Her har Senterpartiet og Kristeleg Folkeparti tidlegare stått saman. Det har vore varsla strukturendringar som vil medføre nedlegging og samanslåing, men dei er altså ikkje omfattande nok. Med det kjennskapet vi alle har til NRK sin økonomi, vil det ikkje vere uventa om det kjem nye endringsforslag som vil angå distriktskontora. Og mi utfordring til statsråden er: Kor omfattande må strukturendringane vere, eller kor mange nedleggingar eller samanslåingar kan statsråden akseptere, før statsråden meiner det trengst politisk behandling? Eller vil t.d. statsråden akseptere at alle distriktskontora vert nedlagde så lenge det vert laga program som kjem ut i distrikta?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg står fast ved formuleringa som eg hadde i utgreiinga mi sist torsdag, om at ein skal halda ved like eit godt distriktstilbod i heile landet. NRK-leiinga har endåtil sagt at med dei omorganiseringane dei har gjort, skal tilbodet bli betre, og det er ein av grunnane til at dei har gjort om på ein del av distriktssendingane. Det er ikkje snakk om at det ikkje skal bli sendingar lenger, det er snakk om å rasjonalisera

personalet i nokre av fylka. Det eg vil slå fast som det viktige her, er at mottakarane, kundane, får gode sendingar. Det er viktig at ein tek vare på både nynorsk og bokmål i desse sendingane, og at lyttarane og sjåarane får gode sendingar. Eigentleg er det underordna kvar dei blir produserte, berre dei er lokalbaserte i innhald.

Samtidig må eg òg seia at dersom ein legg opp til å leggja ned alle lokalkontora, er endringane så store at vi må koma tilbake til Stortinget med det. Det er vanskeleg for meg å setja ei grense for når eg vil gripa inn, men dersom det blir store – og eg vil understeka store – strukturendringar, så er vi forplikta til å koma tilbake til Stortinget med det, og det kjem vi òg til å gjera. Dette vil vi sjølv sagt følgja nøye. Men å setja noko tal på fylke eller kvar grensa går, vil det ikkje vera seriøst å gjera.

Til slutt: Det er sendingane som må vera det viktigaste for alle, ikkje organiseringa rundt dei.

Eirin Faldet (A): Jeg kommer også inn på denne uttalelsen som komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti hadde i budsjettinnstillingen for 2001, der representantene sa at NRKs distriktskontorer og distriktssendinger er en meget viktig og høyt verdsett del av NRKs virksomhet. Ikke minst av hensyn til NRKs legitimitet som allmennkringkaster er det derfor nødvendig at distriktssendingene i hele landet styrkes, ikke svekkes.

Mener Kristelig Folkeparti dette fortsatt, eller er det ikke lenger så viktig med distriktskontor? Det er det ene spørsmålet.

Og så må jeg la statsråden få anledning til å si litt mer om hva en «stor omstrukturering» eller en strukturell endring er i NRK. Er det slik at når vi nå tar litt og litt og litt om gangen, så er det ikke så farlig, men når vi gjør en skikkelig rundvelt, så er det veldig farlig. Hvor går grensen? Tror statsråden at f.eks. Røkke hadde sittet helt stille og rolig hvis styret hadde foretatt seg noe som helst som han var imot? Siden statsråden i sin svarreplik til Giske sa at hun har begrenset myndighet over NRK, kan statsråden kanskje komme med et eksempel på når hun som statsråd og generalforsamling vil kunne mene noe om disponeringer som styret gjør.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Dette blir jo å svara ein gong til på det same. Eg skal prøva å gjera det på nytt. Det som står i sitatet frå budsjettinnstillinga, som Kristeleg Folkeparti var med på, er: «dersom NRKs styre skulle komme med forslag som vil føre til omfattende endringer i den distriktpolitiske profil vil saken nødvendigjøre politisk behandling».

Er det nokon her i salen i dag som kan seia at sendingane frå Hedmark og Oppland eller Nord- og Sør-Trøndelag har ein heilt annan distriktpolitisk profil? Ja, då må de gi beskjed. For dersom dei har lagt om profilen og kuttar ut det eine fylket eller overser det eine fylket, må vi få beskjed, og så vil vi gi beskjed til NRK. Då vil eg gripa inn som generalforsamling. Eg reknar med at Hedmark-representanten vil ha eit vake auge i forhold til sitt eige fylke. Det vil eg òg oppfordra alle andre til å ha. For

NRK er forplikta til å laga distriktssendingar, og det skal dei sjølv sagt gjera vidare.

No har dei gjort nokre rasjonaliseringsgrep, og eg vil minna forsamlinga om at desse grepa tok NRK initiativet til uavhengig av budsjett, men fordi dei ynskte å laga betre program, og fordi samfunnet faktisk går framover. Vi har betre utstyr til å laga program med no enn vi hadde for ein del år tilbake. Det er enklare å koma seg ut til langt fleire plassar i fylka enn det var før, fordi kamera og det utstyret dei har med seg, er lettare å handtera og lettare å frakta. Dei kan faktisk laga langt betre program frå den ytste avkrok for ein billigare penge fordi utstyret er blitt betre. Dette trudde eg faktisk at komiteen hadde fått beskjed om og hadde fått forklart. Difor er eg ganske overraska over det trykket som går akkurat på det i denne salen i dag.

Noko av det som er viktig for meg, er at når det t.d. gjeld Sogn og Fjordane og til dels Hordaland, dei typiske nynorskfylka, må ein ikkje føra ein politikk som gjer at nynorsken blir nedgradert i desse fylka på grunn av at hovudkontoret blir lagt ein annan stad – om dei skulle tenkja seg det.

Dette er det viktig å følgja med på. Det er viktig å følgja med når det gjeld språklova, og det er viktig å følgja med med omsyn til kvaliteten på programma. Eg oppfordrar forsamlinga til å gi beskjed dersom profilen er heilt annleis enn den har vore før, for då skal eg gi beskjed.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Svein Roald Hansen (A): Kulturministerens redegjørelse og debatten så langt viser at det er bred politisk oppslutning om betydningen av å opprettholde en allmennkringkaster i Norge av hensyn til demokratiet og for å vedlikeholde og styrke den identitet som er forankret i vår kultur og vårt språk.

NRK har med andre ord fått en oppgave som går ut over det andre mediebedrifter har, fordi institusjonen har en særskilt forpliktelse til å favne vidt, mediemessig og kulturelt. Antall seere eller lyttere er altså ikke eneste mål på denne mediebedriftens suksess. Når enigheten om dette er så bred, er det viktig – som også kulturministeren peker på i sin redegjørelse – at vi også er villig til å betale det dette koster.

Det innebærer at NRKs økonomi både må ha et nivå som står i forhold til den omfattende oppgaven institusjonen er pålagt, og en mulighet til å ligge i forkant teknologisk og mediemessige. Men det er også viktig at NRK har et stabilt inntektsgrunnlag som gir mulighet for langsiktighet i utviklingsarbeid og planlegging. Dette er også av betydning for at den organisasjons- og styringsmodell som er valgt, skal kunne fungere etter sin hensikt. De siste årene har vi sett at NRKs økonomi har krevd tiltak som har ført til uro – også i denne salen – i forhold til de forpliktelser som ligger til grunn for virksomheten. Det er i slike situasjoner ansvarsforholdene i styringsmodellen utfordres.

Dette betyr selvsagt ikke at NRK skal skjermes mot å drive effektivt, at de skal skjermes mot nødvendigheten av omstillinger og kravet om å husholdere strengt med sine ressurser. Det er ikke nødvendigvis noen nær sam-

menheng mellom romslige budsjetter og høy programkvalitet. Det kan ofte være slik at omstillinger, også de som springer ut av økonomisk nødvendighet, kan utløse ideer og kreativitet som er med på å skape den dynamikk og fornyelse som er nødvendig for å fylle sin medie- og kulturpolitiske rolle inn i en ny tid.

Kulturministerens redegjørelse viser også at Regjeringen erkjenner at NRKs økonomiske fundament ikke er tilstrekkelig i dag for at institusjonen skal kunne ta skrittet over i den digitale teknologien og samtidig opprettholde sine forpliktelser som allmennkringkaster. Det er støttet av talere fra regjeringspartiene i debatten, og dette er også Arbeiderpartiet enig i.

Regjeringen vurderer fire alternativer for å styrke NRKs økonomi. I valget mellom disse alternativene må Regjeringen vurdere både behovet for å styrke NRKs økonomiske evne på kort sikt og behovene på lengre sikt. I et slikt bilde vil det være noe overraskende – for å si det slik – om denne Regjeringen lander på en betydelig økning av kringkastingsavgiften. For det første vil dette undergrave mulighetene for en naturlig og nødvendig normal inntektsvekst i årene framover. Men det vil også være galt – i hvert fall etter Arbeiderpartiets syn – å gi lisensen et betydelig hopp i en tid da det, av mange grunner, er riktig å bruke den økte økonomiske handlefriheten landet har, til å redusere et høyt avgiftsnivå.

Fra Arbeiderpartiets side er vi innstilt på å sikre et bredt flertall for andre av de løsningene kulturministeren skisserer. Den enkleste og kanskje ryddigste løsningen vil være å la NRK omfattes av merverdiavgiftssystemet, men med en nullsatsordning, slik at lisensen fortsatt fritas for moms. Det gir et nødvendig inntektsløft og en stabilitet for dette nivået i årene framover som institusjonen kan planlegge sine investeringer og sin drift ut fra.

Denne ordningen vil også fjerne det hinder som i dag eksisterer mot kjøp av tjenester utenfor bedriften. Selv om NRK nå synes å få styrket sitt inntektsgrunnlag, verken vil eller skal det innebære noe vern mot fortsatt effektivisering og fornyelse. Det er en hindring i dette arbeidet at det å bruke egne ansatte er 24 pst. billigere enn kjøp av tjenester fra andre.

Dette har også en kulturpolitisk dimensjon. Ved å fjerne denne «tollbarrieren» kan NRK gjennom innkjøp av programproduksjoner bidra til å styrke norske produksjonsmiljøer innen film og fjernsyn.

Som kulturministeren sier i sin redegjørelse, har ikke programproduksjonen holdt tritt med veksten i sendetid, noe som betyr mer utenlandsk såpe og andre serier, i hvert fall hvis vi ser på vårt samlede TV-tilbud.

Arbeiderpartiet er åpen for å vurdere varianter av en slik løsning for å sikre et bredt flertall. Men i bunnen for den løsning som velges, må det ligge at NRKs økonomi gis et fundament som er sterkere enn i dag, og som er stabilt over tid.

Jeg håper også kulturministeren og Regjeringen, når de nå skal samles på Halvorsbøle, legger dette til grunn når den skal foreta det valg som er nødvendig for å sikre NRKs evne til å fylle sin viktige medie- og kulturpolitiske rolle framover.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Eli Sollied Øveraas (Sp): NRK er den viktigaste kulturbereren vi har i Noreg. Og i ei tid der det norske språket er i stadig sterkare konkurranse med spesielt engelskspråklege mediekkanalar, er NRKs rolle som kulturberar og formidlar av norsk språk, kultur og tradisjon, av stor betydning.

Men skal NRK også i framtida vere ein kvalitetsleverandør, må vi som eigarar vere villige til å gi NRK økonomiske rammevilkår som gjer dei i stand til å levere det kvalitetsproduktet vi forventar av dei. Dette vil Senterpartiet bidra til, og vårt forslag om momsfritak er eit godt bidrag for ein betre økonomi for NRK.

NRKs distriktssendingar står svært sterkt i den norske befolkninga. Når NRKs distriktsdivisjon skal kutte utgifter for 30 mill. kr på årsbasis frå 1. juli i år, skaper dette uro og bekymring. Senterpartiet erkjenner at NRK har ei fri stilling som aksjeselskap. Vi ønskjer ikkje å detaljregulere NRK eller å stå i vegen for fornuftige omorganiseringar som på sikt vil vere til fordel for oss som brukarar. Men Senterpartiet er av den klare oppfatning at når det vert varsla eller gjennomført ei strukturrasjonalisering grunna tronge økonomiske rammer, skal vi som eigarar seie ifrå om dette er ei ønskeleg utvikling eller ikkje.

I den samanhengen vil eg ta skarp avstand frå Høgre sine lettvinde påstandar om at Senterpartiet sitt engasjement i denne saka avgrensar seg til eit håp om å oppnå oppslag i lokalavisene. Eg ber Høgre sin hovudtalsmann merke seg at Stortinget vitterleg har gjort vedtak om ein struktur når det gjeld distriktskontora, og det går ikkje på programinnhaldet, men det går på talet. Stortinget har også gått inn og auka lisensen vesentleg med den grunngevinga at NRK skulle realisere si utbygging av distriktskontor. Dette er fakta, og det er sjølvsagt at vi som eigarar må kunne meine noko om dette.

Senterpartiet vil gjenta den kritikken vi har i innstillinga til Dokument nr. 8:28: Dei endringsforslaga som vil gjelde fleire av NRKs distriktskontor, er så betydelege for NRKs rolle som allmennkringkastar at konsekvensane burde vore lagde fram for eigaren, dvs. Stortinget, til politisk behandling.

Jon Olav Alstad (A): Det er godt å høre og se at en Høyre-dominert regjering klarer å legge fram en redegjørelse som ikke skiller seg veldig fra de redegjørelsene og de ordene vi har hørt fra Arbeiderpartiets kulturministre de foregående årene – kanskje med noen små nyanser og noen få grove unntak, men det skal jeg komme sterkt tilbake til.

Statsråden var selv inne på at hun har vært gjennom en bratt læringskurve, og med den grundige gjennomgangen hun hadde av styringsformen for NRK i redegjørelsen sin, ser vi at det er noe helt annet enn de signalene vi fikk i høst da vi diskuterte distriktskontorenes struktur, hvor et AS visstnok skulle hindre enhver politisk styring av bedriften vår.

Det er også litt merkelig for en som har fulgt med i mediedebatten ganske lenge, å se at enkelte partier som i 1994-1995 diskuterte valgkampdekningen i Israel i Dagsrevyen, nå så til de grader går over på den andre siden og lovpriser AS-et og dets muligheter til ikke å utøve politisk innflytelse over NRK. Det må vel være en minst like bratt læringskurve for enkelte.

Statsråden var inne på at det var Arbeiderpartiet som omdannet NRK til et AS, og jeg kan varmt anbefale den omgjøringsproposisjonen. Det er mulig statsråden vil få seg noen overraskelser, for noe av det vi var veldig tydelige på, var at den politiske påvirkningen overfor NRK ikke skulle bli mindre, kanskje heller tvert imot på enkelte områder. Men i stedet for å få en nærmest vilkårlig styring av NRK – der dagsordenen og diverse springende påstander sørget for vedtakene i Stortinget – skulle vi få en litt mer helhetlig styring. Vi var veldig klare på at bl.a. distriktssendingenes struktur var av de ting som måtte opp til politisk behandling, for poenget var ikke å flytte den typen ut.

Så var statsråden inne på at hvis distriktssendingene endret sin profil, skulle man gjøre endringer. Da tror jeg statsråden er på litt farlige veier, for da er hun inne på de redaksjonelle temaene. Hvis man derimot begynner å endre strukturen, skal vi være veldig oppmerksomme. Det var det som gjorde at Arbeiderpartiet nå har vært litt offensive på dette området – med rette, også i forhold til AS-proposisjonen, inkludert innstillingen og inkludert det som saksordføreren stod på talerstolen og sa den gangen. Jeg tror det var meg.

Men så over til det jeg synes er litt grovt. Det er en setning som står i oppramsingen av de krav som skal stilles til et digitalt kringkastingsnett. Hvis bare en tredjedel av landet skal dekkes fullt ut med et digitalt kringkastingsnett, er det nesten slik at vi like godt kan droppe å bygge ut det digitale kringkastingsnettet. Hvis markedet skal få lov til å styre to tredjedeler, vil en få dekning der en allerede har mulighet til å få inn kanaler, mens distriktene igjen vil få et dårligere tilbud.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 2 og 3.

(Votering, se side 1896)

S a k n r . 4

Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 7. februar 2002 (jf. Innst. O. nr. 21):

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at vederlag for konsesjon for riksdekkende reklamefinansiert kringkasting i sin helhet skal tilfalle statskassen. Bevilgninger til norsk film- og fjernsynsproduksjon foretas ut fra ordinære budsjettprioriteringer i forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjett.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 1896)

S a k n r . 5

Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 7. februar 2002 (jf. Innst. O. nr. 21):

«Stortinget ber Regjeringen før neste konsesjonsrunde legge frem sak for Stortinget ved regulering av beløp for vederlag for konsesjon til riksdekkende kringkasting.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 1896)

S a k n r . 6

Forslag fra stortingsrepresentant Magnar Lund Berge på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 7. februar 2002 (jf. Innst. O. nr. 21):

«Stortinget ber Regjeringen øremerke det samlede konsesjonsvederlaget til media- og kulturformål.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 1896)

S a k n r . 7

Forslag fra stortingsrepresentant Eli Sollied Øverås på vegne av Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 7. februar 2002 (jf. Innst. O. nr. 21):

«Stortinget ber Regjeringen øremerke det foreslåtte engangsbeløpet og den inntektsavhengige delen av konsesjonsavgiften til drift av Statens Medieforvaltning og tilskudd til lokalkringkasting. De midler som frigjøres ved at Statens Medieforvaltning blir gjort selvfinansierende tilfaller kulturbudsjettet.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 1896)

S a k n r . 8

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om tiltak som kan bidra til at færre unge faller utenfor arbeidslivet gjennom tidlig uføretrygding (Innst. S. nr. 99 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:3 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 45 minutter, og at taletiden blir fordelt med 5 minutter på hver parti-gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt høve til replikker etter de enkelte innlegg, og at de talere som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Karin Andersen (SV) (ordfører for saken): Mange unge faller utenfor arbeidslivet, og noen opplever endog å bli tidlig og unødvendig uføretrygdet. Det er en alvorlig

problemstilling forslagsstilleren reiser, og det er prisverdig at han har gjort det.

Komiteen er enig med forslagsstilleren i at det må settes i verk tiltak, men komiteen har vært uenig i de konkrete tiltakene som forslagsstilleren har pekt på.

Vi kan kikke på opplysninger fra de siste dagene. Statistisk sentralbyrå har dokumentert at i de fire siste årene har 35 000 ungdommer droppet ut av videregående skole. Mange er skolelei og vil ha et friår eller arbeid, mens andre sliter med å tilpasse seg i skolesystemet. Elever med minoritetspråklig bakgrunn og elever med rett til tilpasset opplæring har større frafall enn andre. Mange elever ønsker seg praksis og arbeid framfor skole, og det er jo ikke noe galt i det. Problemer blir det først dersom skolesystemet er så stivt at det ikke er rom for mer praksis tidlig i opplæringen eller et alternativt opplegg, dersom en ikke slår seg helt vrang. Slik er det dessverre nå. Man må nesten vise akutt mistilpasning for å få et alternativt opplegg.

Nå er det jo slik at voksne har fått rett til videregående opplæring. Da skulle det være mindre risiko for dem som ønsker å ta en pause i skolegangen og komme tilbake til skolen når motivasjonen måtte være der senere. I prinsippet er dette i orden nå, men i praksis kan det være vanskelig. Det er jo heller ikke slik i dag at voksne får plass når de vil, eller der de vil. Og med de kuttene som vi nå ser for oss i videregående skole, og som fylkeskommunen må ta dersom Stortinget ikke sørger for å betale underskuddet etter sykehusdriften, vil antall plasser og bredden innenfor videregående opplæring bli kraftig redusert. Og da vil problemene forverres.

Interesse er en viktig motivasjon, skriver utdannings- og forskningsminister Clemet i Aftenposten 6. mars, og hun sier videre:

«En sterkere styring av elevers valg kan føre til større «drop-out» fra videregående opplæring.»

Det er jeg helt enig i. Da må vi sørge for å sikre bredden og valgfriheten både for dem som går rett fra ungdomsskolen og inn i videregående skole – det minsker risikoen for «drop-out» – og vi må sørge for at det er plasser til dem som velger å ta en pause, og som ønsker et annet løp.

Komiteen peker på at rådgivningstjenesten må være sterk, og at Aetat har et ansvar også for ungdom som ønsker arbeid framfor skole. Komiteen ber om at arbeidet med dette blir satt i fokus. Det trengs også et tettere samarbeid mellom skole og arbeidsliv allerede i grunnskolen. Der foregår det en del forsøk, som komiteen har vist til, og som komiteen ønsker å støtte opp om.

Videregående opplæring må endres. Det kan ikke være slik at elever fremdeles må vise akutt mistilpasning eller droppe ut av undervisningen for å få et alternativt opplæringsløp. Hele komiteen er enig i at det er behov for alternativer til hovedmodellen når det gjelder videregående opplæring. For SVs del vil jeg vise til forslag i Dokument nr. 8:72 for 2001-2002, fra Rolf Reikvam og Lena Jensen, om ulike modeller for fagopplæring i videregående skole og større frihet til å velge avvikende ordninger i forhold til hovedmodellen.

Komiteens flertall mener at lønnskuddsordningen gjennom Aetat er et godt virkemiddel for å sikre at ungdom som ønsker å gå ut i arbeid, får gjøre det. Det kan være et virkemiddel for å realisere disse målene, både for ungdom over 19 år og som en mulig modell for dem som er yngre.

Forslagsstilleren har på sin side pekt på at det kunne være en mulighet å bruke barnetrygden som en type lønnskudd for at det ikke skal bli for dyrt for arbeidsgiver å lønne ungdom. Komiteen er ikke enig i det. Komiteen mener at det er lønnskuddsordningen slik den nå er i Aetat, som skal brukes til dette.

Komiteen er altså enig med forslagsstilleren i at det er behov for fokusering på dette. Det foreligger nå forslag i Stortinget som innebærer at vi kan se på deler av dette, men de konkrete forslagene som forslagsstilleren har tatt opp, har ikke komiteen vært enig i. Komiteen tilrår at forslaget vedlegges protokollen.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Det er ei viktig politisk utfordring å gripe tak i problemstillinger som er knytte til det faktumet at fleire og fleire unge menneske blir uføretrygda. Det skal me ta høgst alvorleg.

Årsakene til auken i talet på unge uføre er nok samansette, men ei årsak kan vere at mange ikkje klarer å tilpasse seg dagens krav til skule og arbeidsliv. Dei høge prestasjonskrava i samfunnet, med stadig sterkare konkurranse og problemstillingar rundt t.d. mobbing, bidreg til både manglande inkludering og utstøying frå det gode selskap. Med andre ord er dei unge i ferd med å bli offer for det eg vil karakterisere som eit stadig meir individorientert og konkurranseprega samfunn. Dette er kanskje ei av dei viktigaste årsakene til auka helseproblem blant barn og unge.

I samband med at Stortinget evaluerte Reform 94 kom det tydeleg fram at Stortinget sin intensjon om større fleksibilitet innanfor vidaregåande opplæring i liten grad blei nytta rundt om i landet. Det kan vere mange årsaker til det, m.a. at fylkeskommunane ikkje etablerte slike fleksible løysingar. Mange unge klaga på at det var for mykje teori på dei yrkesfaglege linene. Når det galdt allmennfag, var teorien lite yrkesretta og lite differensiert.

Dette var bakgrunnen for at Stortinget under behandlinga av evalueringa opna for å etablere alternative utdanningløp til hovudmodellen. Slike alternative utdanningløp kan utvilsamt medverke til at færre fell utanfor, og dermed blir dei mindre skuletrøytte. Ungdomsgarantien skal sikre at all ungdom under 20 år som står utan skuleplass eller jobb, skal få eit tilbod om arbeidsmarknadstiltak. Her vil Aetat spele ei nøkkelrolle i eit samspel med næringslivet og utdaningsinstitusjonar. Men ein klar føresetnad for at dette skal bli vellukka, er at Aetat både har ressursar og personell til å følgje dette opp. Dagens situasjon i Aetat tyder ikkje på det – men det er ei sak me skal kome tilbake til i ein seinare debatt.

Når det gjeld ungdomsgarantien, bør eitt av tiltaka vere at denne skal gjelde for alle under 25 år.

Arbeidarpartiet trur òg at større økonomiske forskjellar vil kunne forsterke denne utviklinga, at fleire unge

fell utanfor arbeidslivet. Det er ofte dei unge som blir taparane når dei vaksne får problem med jobb eller økonomi. Mange som er i ein vanskeleg livssituasjon, fører problema over på borna. Når så prestasjonskrava til born og unge aukar i tillegg, utgjer nok dette ein alvorleg helse- og økonomisk risiko. Derfor er det rett å bruke økonomiske verkemiddel mot utsette grupper. Mellom anna vil ei fjerning av eigendelar i skulen og gratis lærebøker i vidaregåande opplæring gje ein helsegevinst. I tillegg vil auka ressursar til skulehelsetenesta medverke til å kunne auke innsatsen i det førebyggjande psykososiale arbeidet.

Unge menneske er opptekne av praktiske løysingar. Derfor er det viktig at Regjeringa tek denne utfordringa alvorleg, gjer ei grundig vurdering og fremmar gode tiltak i samband med statsbudsjettet for 2003.

André Dahl (H): I løpet av få år har foruroligende mange unge blitt uføretrygdet, og ulike generelle tiltak har blitt satt i gang for å redusere antallet uføre. Det kan synes som om tilgangsraten også har sunket noe den senere tid, men vi er fortsatt i den paradoksale og ikke minst triste situasjon at på den ene side skriker samfunnet etter arbeidskraft, mens det på den annen side potensielt finnes over en million mennesker som enten burde kunne føres tilbake til arbeidslivet eller kanskje også arbeide mer, herunder mange unge.

Fra alle kanter får vi rapporter om at det har vært en markert økning i psykiske og sammensatte psykososiale problemer, noe som er årsak til at flere unge uførepensjoneres. På vegne av Høyre og i forbindelse med vår fraksjon i en annen komite – kontroll- og konstitusjonskomiteen – og dens arbeid med Riksrevisjonens Dokument nr. 3:3 Revisjonens undersøkelse om uførepensjon og yrkesrettet attføring, har jeg foretatt en liten rundreise til en del lokale trygdekontorer og Aetat-kontorer. Signalene om at vi nå begynner å se toppen av isfjellet når det gjelder sosiale konsekvenser for partydop-generasjonen, er relativt klare.

Et annet tydelig signal har vi fått fra funksjonshemmedes organisasjoner. Det synes som om en del Aetatkontorer lokalt undertiden fokuserer for mye på den enkeltes fysiske og psykiske begrensninger fremfor funksjonsevne, og at kontorene også preges av mangel på kompetanse i forhold til de nye, unge brukerne. Når en enstemmig kommunalkomite i sin innstilling til denne konkrete sak mener at det kan gjøres mer for å stimulere arbeidslivet og Aetat til i fellesskap å finne nye alternative løsninger for ungdom som faller utenfor skole og arbeidsliv, må man ha et viktig bakteppe klart for seg: Aetats kontorer er preget av bl.a. stor turnover, et lite fagmiljø, en vanskelig rekrutteringssituasjon, og at mye tid går med til å drive internopplæring av nyansatte. Det må nødvendigvis gå på bekostning av det viktige utadrettede arbeidet man etterspør. I de tilfellene hvor skole, Aetat og næringsliv har gått sammen, har dette ofte fungert over all forventning, men det krever mye i form av tidsbruk og ikke minst i form av ressursbruk.

Også for Høyre er det viktig å fokusere på at en sterk rådgivningstjeneste både i grunnskole og i vidaregåande

opplæring er et viktig forebyggende tiltak. Satt på spissen er det et problem i dag at rådgiverstillinger ved flere skoler er besatt med personer på en lav stillingsbrøk, og som i tillegg undertiden er, noe kraftig sagt, halvstuderte røvere fra Blindern – for øvrig uten selvfølgelig å trekke paralleller til noen av oss yngre representanter i denne sal. I likhet med avdekket kompetansemangel hos Aetat er det klart at jo smalere kunnskaps- eller erfaringsbakgrunn saksbehandler eller rådgiver har, desto mindre forutsetninger har disse for å finne individuelle opplegg fremfor standardopplegg til den enkelte, selv om regelverket for å gjøre dette til dels er på plass. Høyre vil imidlertid ikke uten videre i herværende sak legge til grunn at det er noen direkte kobling mellom problemene som Reform 94 har medført, og økningen i antallet yngre uførepensjonister, men vil selvfølgelig følge utviklingen og vurdere denne nøye. I den sammenheng er det grunn til å gjenta det som er sagt flere ganger tidligere, nemlig at mulighetene for avvik fra hovedmodellen må etableres og benyttes på en langt mer fleksibel måte.

I mitt eget hjemfylke, Akershus, har vi nettopp hatt dette til behandling, og regelverket viser ganske tydelig at rammene for forsøk eller tilpasninger ikke er så snevre som en del skoleadministrasjoner later til å tro.

Når det gjelder SVs Dokument nr. 8:72 om å fremme forslag om endringer om å få iverksatt en mer fleksibel gjennomføring av yrkesopplæringen, synes jeg dette er et bra initiativ. I den sammenheng er jeg også glad for de signaler statsråd Clemet har gitt når det gjelder Regjeringsarbeid.

Avslutningsvis jeg trekke frem noen andre problemstillinger vi får rikelig med tid til å diskutere i forbindelse med senere saker, nemlig at ulikheter i vurderingen hos sosialetat, Aetat og trygdekontor hva angår regelverket og organisasjonsstrukturene disse etatene skal arbeide innenfor, kan bidra til at arbeidet for å motvirke at unge blir uførepensjonister, blir skadelidende. I tillegg mangler man et helhetlig rapporteringssystem. I pakt med Stortingets vedtak av 14. desember 2001 utreder nå Regjeringen hvorvidt en felles etat med ikke minst et felles regelverk kan avhjelpe disse systemsvakhetene og muliggjøre at ressurser som i dag er spredd på ulike penge-sekter og instanser, kan brukes på en bedre måte og gjøre at unge mennesker som vi vet kan og vil både jobbe og få seg en utdanning, gjør nettopp det fremfor å bli passive stonadsmottakere.

Til slutt til foregående taler, som mente at samfunnet var blitt for konkurranseorientert og for individorientert. Hovedproblemet i norsk skole i dag er at skolen i for liten grad er individorientert. Det gjør at konkurransen blir fiktiv ved at elever med ressurssterke foreldre overlever, og de uten ressurssterke foreldre henger etter.

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Det Kystpartiet og Steinar Bastesen tek opp i denne saka, er svært viktig. Det er for mange unge – og talet er dessutan aukande –

som droppar ut av vidaregåande skule, og som heller ikkje får eller tek imot alternative opplegg i arbeidslivet. For ofte endar dei som unge uføretrygda. Dette er uheldig for samfunnet, det er dyrt for staten og dessutan ein katastrofe for dei unge som ikkje får realisert sine draumar og ynske.

Eg er glad for at eit samla storting understrekar at det må vera ei prioritert oppgåve å få ned talet på unge uføretrygda. Men sjølv om Kristeleg Folkeparti og regjeringspartia ser at skulen ikkje i tilstrekkeleg grad tek omsyn til individuelle behov i opplæringa, tør vi påstå at auken i psykiatriske diagnoser som medisinsk årsak til uførepensjonering nok i større grad skuldast stoff- og rusmiddelmissbruk enn manglar ved Reform 94. Partydop – ecstasy o.l. – får konsekvensar som er urovekkjande og må følgjast nøye. Lite kan faktisk vera viktigare enn å førebyggja stoffmisbruk blant unge.

Likevel er det eit faktum at moglegheitene for avvik frå hovudmodellen i vidaregåande opplæring er avgrensa i praksis. Stortinget har føresett ein større fleksibilitet enn det som vert tilbydd, og det går ut over skuletrøyt eller teoritrøyt ungdom når dei ikkje vert følgde opp. I 1998–99 bad Stortinget om at ein måtte finna fram til meir fleksible løysingar for unge som avskyr teori, men som kan trivast med ei praktisk opplæring.

Vi må akseptera at nokre elevar opplever den ordinære skulen som eit mareritt, og sjølv om dei ikkje har behov for eit spesialpedagogisk opplegg, må det finnast alternative løp for slike. Ofte vil nok behovet for ei teoretisk opplæring koma i etterkant av praktisk tilnærming. Då må moglegheita for ei slik opplæring finnast, sjølv om ein skulle ha passert 20 år. Det må ikkje vera slik at feilval i dei turbulente tenåra skal vera uoppretteleg seinare i livet. Elles var det mange i mi klasse i folkeskulen som avslutta si utdanning utan meir teoretisk påbygging, og dei har alle klart seg utmerkt, så det går an – det gjekk ialfall an.

Alle er samde om at barnetrygda ikkje er eigna som verkemiddel for å få skuletrøyt ungdom inn i arbeid eller i alternative løp, sjølv om det er litt rotete framstilt i to forskjellige merknader i innstillinga. Lønstilskot skal sjølv sagt brukast for at unge – no frå 16 år – som kan ha nytte av arbeidsopplæring i bedrift, skal få slik moglegheit, og det står vi også saman om.

Kristeleg Folkeparti meiner at det ikkje er formelle hindringar for at ungdom skal få tilgang til arbeid eller eit meir fleksibelt utdanningstilbod. Men at skuleverket og det offentlege elles kan verta meir kreative, meir fleksible og kanskje meir gira på å leggja opp til individuelt tilpassa opplegg, er heilt sikkert. Det er også nødvendig, for det må vera absolutt siste utveg, etter at alle andre tiltak er prøvde, at ein går til det steget å uføretrygda eit ungt menneske. Vi har for lite arbeidskraft i dette landet. Vi treng alle unge for å byggja landet. Alle må merka at det er bruk for deira innsats, også dei som ikkje satsar på høgskuleutdanning eller ei teoretisk tilnærming i livet. Det er trass i alt mykje praktisk arbeid som skal utførast i Noreg også i framtida, arbeid der matematikk eller fysikkunnskapar kanskje ikkje er det mest sentrale.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) (leiar i komiteen):

Senterpartiet meiner langt meir kan gjerast for å sikra fleire unge ei betre plattform enn i dag. Det er urovekkjande at det kjem så altfor mange meldingar om vantrivsel i skulen, om elevar som ikkje finn seg til rette, om lærarar som søker seg vekk, om fortvila foreldre som ber om råd og hjelp. Det er i høgste grad urovekkjande for alle enkeltmenneske dette gjeld, men òg i forhold til alle dei ringverknadene som dette har på lengre sikt.

Dokument nr. 8:3 har som utgangspunkt det uforholdsmessig høge talet på unge uføretrygda og tiltak som kan hindra det. Her trengst langt sterkare samarbeid på tvers – mellom ungdom, foreldre, næringsliv og offentlege etatar – for å snu denne tendensen. Søkjelyset må settast på det som er vellukka: Kommunar som satsar på ungdommane sine gjennom prioritering av skule, kulturliv, ungdom som sjølv tek initiativ gjennom elevbedrifter, inkluderande fritidsmiljø, vidaregåande skular og bedrifter som gjennom ulike tiltak har inkludert fleire. Ein kommuneøkonomi som gir moglegheit til å styrkja rådgivingstenesta, som igjen medverkar til eit betre grunnlag for eit val som skal gjerast i forhold til vidaregåande skule og arbeid, er viktig. Opptappingsplanen for psykiatri med sine 800 stillingar i skulehelsetenesta må følgjast opp. Ein fylkeskommuneøkonomi som gir høve til å prioritera oppfølgingsteneste, rådgivingsteneste, barnevern og førebyggjande tiltak mot rusmiddelmissbruk må ikkje opplevast som rein utopi, slik tilfellet er i dag i nokre fylke.

Lat meg òg nemna Psykiatrisk ungdomsteam, med den unike posisjon som dei har i fleire fylke, og den uro som eg kjenner i forhold til at dei skal bli usynleggjorde inn i helseforetaka.

Lønstilskot er nemnt spesielt. Lat oss òg medverka til å lyfta fram dei næringslivsleiarane som faktisk ser sitt sosiale ansvar, og som nyttar seg av denne ordninga, og dermed medverkar til at fleire ungdommar får ei betre plattform.

Så har komiteen spesielt peikt på alternative løp til hovudmodellen i Reform 94. Ja, det er tankevekkjande at utdanningskomiteen i sin gjennomgang av Reform 94 – altså evalueringa av Reform 94 – understreka både at mange opplevde at det var for mykje teori, at moglegheitene til alternative løp var for lite utnytta, at det var manglande fleksibilitet, og at tilrettelagd tilpassa opplæring måtte understrekast spesielt.

Lat meg òg lyfta fram ungdom med funksjonshemmingar. Det er ei ueinsarta gruppe. Det er ei gruppe som ein må gi større merksemd enn i dag. NOU-en «Fra bruker til borger» har gode forslag som må følgjast opp, og når det gjeld dei instansane som vi har i dag, med Aetat og trygdeetat, og det samspelet som skulle vera med vidaregåande opplæring og med den enkelte, trengst det utan tvil ei styrking. Det er tankevekkjande å oppleva at det faktisk er ungdom – eg har sjølv møtt dei – som går og ber om arbeid og gjerne vil ha det, og som blir tilrådd uføretrygd framfor å få høve til å prøva seg i eit arbeid. Så finst det då glitrande eksempel på funksjonshemma som sjølv er eit mønster for andre, som har medverka til

(Meltveit Kleppa)

etablering av egne bedrifter, og som har lært opp andre funksjonshemma til eit meningsfylt og svært samfunnsnyttig arbeid. Sjølv hadde eg i si tid gleda av å vitja ei slik eining innanfor Telenor Bedrift som faktisk konkret har medverka til at fleire har fått arbeid.

Lat meg til slutt seia at statsråden no bør gjennomgå dei innlegga som her er komne. Ho vil då finna ut at her ikkje berre er eit vell av gode ord, men faktisk eit ekte engasjement på tvers av ulike parti. Her er endåtil konkrete forslag til å snu ein negativ trend og medverka til å gi fleire unge høve til å delta i eit inkluderande arbeidsliv.

Per Sandberg (FrP): Så langt ut i debatten er det ikke så mye å tilføye til det som de tidligere talerne har sagt. Det er bare å slutte seg til det som allerede er sagt, og vise også til innstillingen i denne saken.

Det at så mange unge blir stemplet som uføre og litt udugelige – i deres øyne – i forhold til arbeidslivet, er selvfølgelig veldig uheldig. Og det at 35 000 unge mennesker har droppet skolen i løpet av så kort tid, som saksordføreren viste til, skulle kanskje ha fått alarmklokkene til å ringe tidligere for noen hver.

Vi kunne selvfølgelig også koordinert litt av arbeidet som foregår her på Stortinget. I forrige periode satt jeg i familiekomiteen, og vi fikk gang etter gang presentert tall, særlig i forhold til barn, men også yngre ungdom – for å ta det uttrykket i bruk – som var på vei ut av både skole og det familielivet som de egentlig skulle ha vært en del av. Siden 1995 har altså 85 000 barn i dette landet vært i kontakt med barnevernet på en eller annen måte. Dette burde selvfølgelig ha fått alarmklokkene til å ringe mye tidligere. Men det er, som andre har sagt her i dag, et sammensatt problem. Derfor er det også viktig at vi nå får en samkjørt innsats for å snu den trenden vi er inne i.

Det at mange unge nå ønsker å velge arbeid eller praksis foran skole, må vi ta på alvor. Og da må det selvsagt tilrettelegges på best mulig måte. Men når vi skal legge til rette for dette, er det viktig at ungdommen ikke føler at det på en måte blir en utplasseringsordning som ikke har noen reell verdi. Her er det viktig at ungdommen får reell deltakelse i arbeidslivet, og at de føler seg fullverdige i arbeidslivet og i forhold til den utplasseringen de måtte få. Ellers tror jeg nok vi vil dra med oss akkurat de samme problemene fra skolen og inn i det eventuelle arbeidslivet.

Hvis vi skal prøve å analysere hvorfor det har gått galt, må vi kanskje kikke litt på enhetsskolen. Vi må kikke litt på Reform 94, der hensynet til enkeltindividet på en måte har blitt utvasket. Vi må respektere at menneskene har ulike behov og ulike interesser – rett og slett individets egen identitet. Min påstand er at denne likhetstanken har lidd både under enhetsskolen og under Reform 94. Det er det offentlige som har gått foran og stilt større krav til ungdommen, som det ble referert til tidligere i debatten. Det er det offentlige som har gått foran gjennom skoleverket og sagt at alle sammen skal prestere likeens uavhengig av hvilket ståsted de hadde i utgangspunktet.

Og hvis vi med de tiltakene som kommer framover, greier å ta det innover oss, er jeg helt sikker på at vi greier å snu den trenden, ikke minst av hensyn til respekten for de ungdommene som kommer etter. Derfor er også Fremskrittspartiet inne på tanken om at de tiltakene som eventuelt måtte komme i framtiden, kanskje også burde gjelde litt yngre ungdom enn dem vi snakker om her i dag.

Statsråd Erna Solberg: På bakgrunn av Dokument nr. 8-forslaget fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen har en enstemmig kommunalkomite bedt Regjeringen se på de formelle hindre i forhold til arbeidsmuligheter for ungdom og sluttet seg til hovedhensikten med dokumentforslaget, selv om man har sagt at man ikke er enig i alle de anvisninger til løsninger som er i selve forslaget.

Regjeringen er svært opptatt av å finne gode løsninger for ungdom som av ulike årsaker ikke er i stand til å følge ordinært utdanningsløp med overgang til arbeid. Det er en oppgave av høyeste prioritet å sikre ungdom et fotfeste på arbeidsmarkedet. Det er en svært krevende oppgave, men tvingende nødvendig, både av hensyn til den enkelte og av hensyn til samfunnet totalt sett.

Regjeringen mener at hovedtilbudet til ungdom mellom 16 og 19 år fortsatt skal være utdanning i regi av fylkeskommunen i tråd med opplæringsloven. Dette har det så langt vært bred politisk enighet om.

Ungdom som oppsøker Aetat, vil i første omgang få informasjon, veiledning og formidlingsbistand. Ungdomsgarantien skal sikre at ungdom under 20 år som står uten skoleplass eller jobb, får et tilbud om arbeidsmarkedstiltak. Dette er primært tilbud om arbeidspraksis og helst kombinert med noe tid i skolen, såkalt kombinerte opplegg. Den fylkeskommunale oppfølgingstjenesten koordinerer tiltak for ungdom som av ulike grunner faller ut av videregående skole. Samarbeidet mellom Aetat og oppfølgingstjenesten fungerer i all hovedsak veldig bra.

Når det gjelder behov for alternative utdanningsløp i fagopplæringen, har Regjeringen som mål å utarbeide mer fleksible opplæringsordninger for å inngå lærekontrakt rett etter grunnskolen. Regjeringen vil orientere Stortinget nærmere om dette om kort tid.

Aetat kan benytte ulike arbeidsmarkedstiltak overfor unge arbeidssøkere. Arbeidsmarkedstiltakene har ulikt innhold tilpasset ulike arbeidssøkeres behov. Tiltaket lønnskudd skal bidra til at utsatte grupper av arbeidssøkere ansettes på ordinære lønns- og arbeidsvilkår. Dette oppnås ved å gi tidsbegrenset lønnskudd til arbeidsgivere som ansetter personer med sikte på varige arbeidsforhold.

I utforming av arbeidsmarkedspolitikken er det lagt større vekt på viktigheten av lokalt skjønn og lokale frihetsgrader. Dette er en viktig og riktig utvikling, som er helt i tråd med Regjeringens program for modernisering, effektivisering og forenkling av offentlig sektor. Saksbehandler på Aetat lokalt foretar i samråd med den enkelte arbeidssøker en arbeidsmarkedsfaglig og individuell vurdering av hva som er nødvendig for at den enkelte skal komme i ordinært arbeid, herunder eventuelt deltakelse

på arbeidsmarkedstiltak. Arbeidsministeren ønsker ikke å detaljinstruere Aetat lokalt i hvordan dette skal gjøres, da det er individuelle behov og lokalt skjønn som er sentrale elementer i en slik vurdering. Han ønsker derfor ikke å gå tilbake til en ordning hvor man fra sentralt hold fastsetter eksakte måltall for hvilke arbeidsmarkedstiltak og hvilket tiltaksomfang som skal nyttes overfor etatens ulike målgrupper.

Det er i dag om lag like mange registrerte helt ledige ungdommer under 20 år som for ett år siden. Jeg er helt enig med komiteen i at det er viktig at Aetat har tilstrekkelige ressurser og tiltaksplasser for å oppfylle ungdomsgarantien. I etatens tildelingsbrev for inneværende år er det satt som mål at ungdomsgarantien videreføres i 2002. Jeg forutsetter derfor at Aetat løpende vurderer tiltaksinnsatsen overfor denne målgruppen, slik at målet i tildelingsbrevet kan oppfylles.

Det er et bærende prinsipp i norsk økonomi at arbeidsgivere i all hovedsak dekker egne kostnader til arbeidskraft, herunder lønn. Selve lønnsnivået fastsettes i hovedsak etter forhandlinger. Slik bør det også være. Innføring av en generelt statlig lønns subsidie overfor enkeltgrupper i arbeidslivet vil ha en rekke svært uheldige konsekvenser. Blant annet vil en slik ordning svekke muligheten for å oppbevare stabil, høy sysselsetting på sikt. En slik utstrakt bruk av lønnstilskudd vil også være i strid med EØS-regelverkets konkurranseregler. Regjeringen legger derfor opp til å videreføre gjeldende prinsipper om bruk av denne type ordninger ved at de kun skal brukes tidsavgrenset og fastsatt etter individuelle vurderinger. Målsettingen med tilskuddet skal være å kompensere for manglende produktivitet hos den enkelte tiltaksdeltaker, ikke å bidra til å oppnå riktig lønnsnivå i jobb for ungdom.

Helt til slutt vil jeg forsikre at Regjeringen vil følge ledighetsutviklingen blant ungdom nøye og komme tilbake til Stortinget med et eventuelt behov for styrking av ressursinnsatsen overfor denne målgruppen.

Jeg har også lyst til å understreke at det ekte engasjementet som er utvist i salen i dette spørsmålet, skal jeg videreføre til arbeidsministeren. Dette er ikke bare et område for arbeidsministeren. Temaene som har vært berørt i debatten så langt, dreier seg både om mitt ansvarsområde som kommunalminister, om utdanningsministerens arbeidsområde og om sosialministerens arbeidsområde. Vi skal sammen jobbe for å fokusere på ungdom og sørge for at ikke noen skal bli uføretrygdet før man faktisk har forsøkt å få dem inn i arbeid, noe som er hovedhensikten i all den politikken vi driver med.

Karin Andersen (SV): Jeg har først behov for å få oppklart noe av det statsråden sa. I Aftenposten den 6. mars skriver utdannings- og forskningsminister Kristin Clemet sjøl at det Regjeringen har tenkt å komme til Stortinget med raskt, er

«forslag til en ny lov om fagutdanning – dvs. korte yrkesutdannelse som kommer på toppen av videregående opplæring, og som kan være et alternativ til

den tradisjonelle og mer akademiske høyere utdannelsen.»

Det var noe annet enn det statsråden sa nå, og jeg vil ha klarhet i det.

Så til noe av det som har vært sagt om hvorfor ungdom dropper ut, og hvorfor noen blir syke. Jeg har lyst til å si at det å ikke ville begynne på videregående skole når man går ut av grunnskolen, nødvendigvis ikke behøver å være tegn på at noe er galt. Det må være mulig, og det er en av hovedhensiktene ved at man har innført rett til videregående opplæring også for voksne.

Jeg tror at det at presset kan bli stort på noen av dem som har det vanskelig, er denne følelsen av at man absolutt *må*, og man *må* det nå, hvis ikke går det galt, og dessuten at man har trøbbel med å komme inn på noe av det man ønsker seg, og blir tvunget til å gå på noe man ikke vil. Det tror jeg fører aldeles galt av sted, og der er jeg enig i det statsråd Clemet har skrevet. Jeg tror den retten som ble gitt med Reform 94, var knall viktig og veldig bra, men plikten til å begynne akkurat nå og gjøre det akkurat nå, tror jeg er feil.

Jeg har også lyst til å si at det innlegget som representanten André Dahl hadde, var prisverdig. Han viser der en innsikt i hvordan Aetat er nødt til å fungere, individrettet, med å ha kompetanse, med å ha stabil arbeidskraft, med å kunne målrette tiltakene sine til den enkelte, enten det er ungdom, funksjonshemmede eller innvandrere. Jeg håper at denne representanten tar en samtale med arbeids- og administrasjonsministeren, som har ansvar for dette, og bidrar til å sørge for at etaten kan få virkemidler til å fungere slik. Det er det eneste som kan få oss til å lykkes i kampen mot utstøting av ungdom, men også i kampen mot fattigdom, fordi vi vet at arbeid er så utrolig viktig for dem som detter utenfor arbeidslivet.

Så opplever jeg også at den fleksibiliteten som ligger i Reform 94, og ikke minst den fleksibiliteten som Stortinget flere ganger har påpekt at man ønsker utnyttet bedre, ikke er utnyttet. Derfor tror jeg Stortinget må ta noen nye runder på det.

Til slutt dette med de eventuelle formelle hindringene som måtte ligge til grunn for at ungdom ikke kommer inn: Vi ber Regjeringen om å se på det, om det kan være noen problemer der. Poenget med at komiteen har pekt på bruk av lønnstilskudd, er at det er et tilskudd som Regjeringen sjøl i brev til komiteen sier er aktuelt i forhold til denne gruppa, og at det sjølsagt ikke skal være et generelt lønnstilskudd til alle som kommer inn under denne ordningen, men skal brukes aktivt for å nå den målgruppa vi nå snakker om.

Statsråd Erna Solberg: La meg bare svare på det som Karin Andersen tok opp i sitt innlegg innledningsvis, nemlig spørsmålet om en konkretisering av det jeg sa i innlegget knyttet til mer fleksible opplæringsordninger når det gjaldt å inngå lærekontrakt. Utdanningsminister Kristin Clemet vil komme med en orientering til Stortinget om dette. Vi er fra Regjeringens side absolutt på linje med det som ligger i SVs forslag på dette området. Man ser på praktiske måter. Kristin Clemet vil komme tilbake

igjen til Stortinget med det om ganske kort tid. I tillegg er det riktig at man også kommer med forslag og arbeid knyttet til ny lov om fagutdannelse, men der pågår flere ting på dette området og med ulik innvirkning.

Så til spørsmålet knyttet til Aetat. Vi jobber videre med forholdene internt i Aetat, spesielt knyttet til utføringssituasjonen nå. Vi har bl.a. også signalisert at det vil bli høyere bevilgninger til Aetat fremover, og at Aetat kan regne med dette, for det har vært problemer i den omstillingen som foregår i forbindelse med utføringsspengene og omlegging i utføringssopplegget. Nå er det jo slik at et hovedmål for Regjeringen med Aetat er å få betraktelig større fokus på de svake gruppene i forhold til hva man tidligere har sett i noen år, hvor man har vært veldig formidlingsorientert. Skal man ha de svake gruppene i fokus og fokusere mer på kvalifiseringssiden i Aetat, betyr det at man må være individrettet, at man må gå inn på de enkelte personer og se hvilket behov de har. Det dreier seg om ungdom, men det dreier seg ikke minst om fremmedspråklige – det dreier seg om hele settet av dem som har vanskelig for å komme inn i arbeidsmarkedet. Det er helt i tråd med Regjeringens politikk.

Når det gjelder spørsmålet om lønnstilskudd, er jeg glad for at vi er enige om at lønnstilskudd skal brukes på den måten som også ble skissert i mitt innlegg. Vi må ikke komme i en slik situasjon at for å ansette personer som har det vanskelig – som på en måte anses som ikke å være 100 pst. like produktive – skal en arbeidsgiver ha betalt. Lønnstilskudd skal være en «myking» inn i arbeidsmarkedet for enkelte grupper, men det må ikke være slik at man skal forvente å få betalt fra det offentlige hvis det ikke er en voksen, normal person med høy produktivitet som ansettes. Ikke alt kan kompenseres av det offentlige – det er farlig etter min mening. Ut fra de erfaringene vi hadde med en høy andel på arbeidsmarkedstiltak, vet vi at den typen tiltak på et tidspunkt presser ut ordinære jobber som skulle vært gjort. Det var et av problemene vi hadde med den store massen på tiltak på begynnelsen av 1990-tallet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. (Votering, se side 1897)

Etter at det var ringt til votering i fem minutter, uttalte **presidenten:** Da er vi klare til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Rolf Terje Klungland på vegne av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet
 - forslagene nr. 2 og 3, fra Hallgeir H. Langeland på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- Forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet tas opp til votering. Forslaget lyder:

«St.prp. nr. 35 (2001-2002) sendes tilbake til Regjeringen med tanke på behandling etter at konse-

kvensutredning av helårlig petroleumsaktivitet i de nordlige havområder fra Lofoten og nordover foreligger.»

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 77 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.35.56)

Presidenten: Forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å tilrettelegge for en politisk behandling av saker knytta til havmiljø og klimapolitikk, slik at de behandles i samsvar med Samarbeidsregjeringens mål om en bærekraftig utvikling, samt målet om å følge føre-var-prinsippet.»

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 78 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.36.32)

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget samtykker i at Petoro AS, som er rettighets- haver for statens deltakerandel (Statens direkte økonomiske engasjement – SDØE), kan delta i utbygging og drift og anlegg og drift av Snøhvit LNG i samsvar med Olje- og energidepartementets anbefaling i St.prp. nr. 35 (2001-2002).

Voteringstavlene viste at det var avgitt 74 stemmer for komiteens innstilling og 26 stemmer imot.

(Voteringsutskrift kl. 19.37.04)

Bendiks H. Arnesen (A) (fra salen): President, jeg skulle ha stemt for.

Presidenten: Kan presidenten forstå det slik at det ble stemt imot?

Bendiks H. Arnesen (A) (fra salen): Jeg har stemt imot, og skulle stemt for.

Presidenten: Da bifaltes innstillingen med 75 mot 25 stemmer.

Videre var innstillet:

II

Stortinget ber Regjeringen sørge for at Statoil og rettighetshaverne utarbeider en tidsatt plan for å utprøve CO₂-reducerende teknologier, og at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en orientering om fremdriften, kostnadsoverslag og hvordan et pilotanlegg kan

finansieres – i forbindelse med fremleggelse av gassmeldingen.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 84 mot 15 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 19.38.15)

Presidenten: Forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet – alle unntatt representanten Konglevoll – og Fremskrittspartiet, tas opp til votering. Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har varslet at de vil støtte forslaget. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at driftsoperatør for anlegget på Melkøya legger til rette for, og deltar med finansiering, slik at overføringsledninger for kjølevann til industriområdet på Kvaløya kan realiseres.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet – alle unntatt representanten Konglevoll – og Fremskrittspartiet bifaltes med 61 mot 38 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.38.58)

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Karin S. Woldseth satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for Stortinget slik at NRKs lisensavgift differensieres ut fra mulighetene for mottaker til å motta NRK1 og NRK2 over det ordinære sendenet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.39.51)

Presidenten: Presidenten vil så foreslå at kultur- og kirkeministerens redegjørelse om Norsk rikskringkasting i Stortingets møte 28. februar 2002 vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:28 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentantene Eirin Faldet, Åslaug Haga og May Hansen om strukturendringer og rammebetingelser for Norsk rikskringkasting (NRK) – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 7. februar 2002:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at vederlag for konsesjon for riksdekkende reklamefinansiert kringkasting i sin helhet skal tilfalle statskassen. Bevilgninger til norsk film- og fjernsynsproduksjon foretas ut fra ordinære budsjettprioriteringer i forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjett.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.41.06)

Votering i sak nr. 5

Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 7. februar 2002:

«Stortinget ber Regjeringen før neste konsesjonsrunde legge frem sak for Stortinget ved regulering av beløp for vederlag for konsesjon til riksdekkende kringkasting.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.41.38)

Votering i sak nr. 6

Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Magnar Lund Bergo på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 7. februar 2002:

«Stortinget ber Regjeringen øremerke det samlede konsesjonsvederlaget til media- og kulturformål.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 85 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.42.05)

Votering i sak nr. 7

Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Eli Sollied Øveraas på vegne av Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 7. februar 2002:

«Stortinget ber Regjeringen øremerke det foreslåtte engangsbeløpet og den inntektsavhengige delen av

konsesjonsavgiften til drift av Statens Medieforvaltning og tilskudd til lokalkringkasting. De midler som frigjøres ved at Statens Medieforvaltning blir gjort selvfinansierende tilfaller kulturbudsjettet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 88 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.42.33)

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:3 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om tiltak som kan bidra til at færre unge faller utenfor arbeidslivet gjennom tidlig uføretrygding – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 9

Referat

1. (187) Forslag fra stortingsrepresentantene Heidi Sørensen, Hallgeir H. Langeland og Inge Ryan om konvertering av oppvarming med fossile energikilder til oppvarming med nye fornybare energikilder, for å redusere utslippene av farlige klimagasser (Dokument nr. 8:82 (2001-2002))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.

2. (188) Eksamen i grunnskolen (St.prp. nr. 41 (2001-2002))
3. (189) Midler til opprettelse av 30 nye prestestillinger (St.prp. nr. 44 (2001-2002))
4. (190) Forslag fra stortingsrepresentantene Lena Jensen og Rune J. Skjælaaen om lovforbud mot reklame i lærebøker i grunnskolen og videregående skole (Dokument nr. 8:78 (2001-2002))
5. (191) Forslag fra stortingsrepresentantene Ursula Evje, Arne Sortevik og Per Sandberg om at det opprettes et uhildet klageorgan for skolen. Formålet for klageorganet skal være å ivareta brukernes rettssikkerhet i forhold til opplæringen, opplæringsmiljøet og skole spørsmål generelt (Dokument nr. 8:79 (2001-2002))
Enst.: Nr. 2–5 sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
6. (192) Forslag fra stortingsrepresentantene Magnhild Meltveit Kleppa og Rune J. Skjælaaen om bette prosessar ved etablering av flyktningsmottak (Dokument nr. 8:83 (2001-2002))
Enst.: Sendes kommunalkomiteen.
7. (193) Riksrevisjonens undersøkelse av bygging i 100-metersbeltet langs sjøen (Dokument nr. 3:7 (2001-2002))
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
8. (194) Forslag fra stortingsrepresentantene Åsa Elvik, Bendiks H. Arnesen og Hill-Marta Solberg om gjenoppsettelse av tipstelefon for miljøkriminalitet og økonomisk svindel i fiskerieringa (Dokument nr. 8:80 (2001-2002))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
9. (195) Forslag fra stortingsrepresentant Marit Arnstad om rett til svangerskapspengene for selvstendig næringsdrivende (Dokument nr. 8:81 (2001-2002))
Enst.: Sendes sosialkomiteen.

Møtet hevet kl. 19.45.
